

9.9.2019

Lupatunnus
KL2018:0004

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (621/2011) perusteella 9.9.2019 hyväksynyt seuraavan kaivoslupahakemuksen:

Kaivosoikeuden haltija: Mondo Minerals B.V.
KaivNro: 5490
Lupatunnus: KL2018:0004
Kaivospiirin nimi: Tyynelä
Alueen sijainti: Kajaani

Päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valitusaika on 30 päivää päätöksen antopäivästä. Päätöksen liitteinä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Päätös on nähtävillä Kajaanin kaupungin ilmoitustaululla (Pohjolankatu 13) ja Tukesin Rovaniemen toimipaikassa (Valtakatu 2, Rovaniemi) sekä osoitteessa (<https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/kaivospiirit-ja-kaivosluvat>).

Lisätietoja: Ossi Leinonen, puh. 029 5052 205

Kuulutettu 9.9.2019

Pidetään nähtävänä 9.10.2019 saakka

PÄÄTÖS

Annettu julkipanon jälkeen
9.9.2019

KaivNro 5490
Lupatunnus:
KL2018:0004

Mondo Minerals B.V.
y-tunnus: 2137749-9
Sotkamo
Suomi

PÄÄTÖS KAIVOSLUVAN RAUKEAMISEN LYKKÄÄMISESTÄ JA KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN TARKISTAMISESTA

Hakija:

Mondo Minerals B.V.
y-tunnus: 2137749-9
Sotkamo
Suomi

Yhteystiedot:

Mondo Minerals B.V. Branch Finland
PL 603
87101 Kajaani
puh. 010 562 11

Lisätietoja antaa:

Teemu Juutinen, puh. 040 822 8476

Vireilletulopvm: 11.7.2018

Hakemuksen tarkoitus: Hakemuksessa pyydettiin lykkäämään Tyynelä -kaivospiirin voimassaolon raukeamista. Samassa yhteydessä yhtiö antoi selvityksen yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi.

Tässä kaivoslupahakemuksessa on kysymys kaivoslain 68 §:n mukaisesta kaivosluvan raukeamisen lykkäämisestä, joka tässä tapauksessa tarkoittaa uuden määräajan antamista kaivostyöhön ryhtymiseksi Tyynelä -kaivospiirissä.

Kaivosviranomainen antaa tässä päätöksessä kaivosluvan raukeamisen lykkäämisen lisäksi myös päätöksen yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi

tarpeellisista määräyksistä johtuen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston antaman päätöksen 24.6.2014 lupamääräyksestä 6, jonka mukaan määräykset tarkistetaan 1.6.2018.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla Mondo Minerals B.V. :lle kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä Tyynelä-kaivospiirille lupatunnuksella KL2018:0004 kaivostyöhön ryhtymistä varten.

Perustelut:

Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa säädetyt edellytykset täyttyvät, eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.
Kaivoslaki 45 § ja 48 §

Kumottavan lain nojalla annetun kaivosoikeuden ja kumottavan lain 73 §:ssä tarkoitetun kaivosoikeuden raukeamiseen, muuttamiseen ja peruuttamiseen sovelletaan, mitä kaivosluvan raukeamisesta, muuttamisesta ja peruuttamisesta tämän lain 68—70 ja 72 §:ssä säädetään. Jos kaivosoikeuden raukeamista lykätään mainitun 68 §:n 3 momentin mukaisesti, sovelletaan vastaavasti, mitä tämän lain 100 §:n 4—7 momentissa säädetään, ja tällöin otetaan huomioon kumottavan lain 50 §:n nojalla myönnetty lykkäykset. Kaivoslaki 182 §

Lupaviranomaisen on päätettävä, että kaivoslupa raukeaa, jos luvanhaltija ei ole kaivosluvassa annetussa määräajassa aloittanut kaivostoimintaa tai ryhtynyt muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvanhaltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan.

Lupaviranomaisen on kaivoslain (621/2011) 68 §:n nojalla päätettävä, että kaivoslupa raukeaa, jos kaivostoiminta on ollut keskeytyneenä luvanhaltijasta riippuvasta syystä yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta tai kaivostoiminnan voidaan katsoa tosiasiallisesti päättyneen. Asian voi panna vireille lupaviranomainen omasta aloitteestaan, kunta tai haittaa kärsivä asianosainen.

Lupaviranomainen voi kuitenkin edellä tarkoitetussa tilanteessa antaa uuden määräajan toiminnan jatkamiseksi. Kaivosluvan haltijan on toimitettava lupaviranomaiselle hakemus ennen kaivosluvan raukeamista sekä hakemuksessa esitettävä syy määräajan myöntämiselle ja suunnitelma kaivostoiminnan aloittamiseksi tai jatkamiseksi. Edellytyksenä hakemuksen hyväksymiselle on, että hakijan esittämää syytä on pidettävä perusteltuna ja suunnitelmaa riittävän yksityiskohtaisena eikä päätöksestä aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

Valtioneuvoston asetuksen (391/2012) 27 §:n mukaan kaivosluvan voimassaolon jatkamista koskeva hakemus on toimitettava lupaviranomaiselle kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä.

Tyynelän kaivospiiri on määrätty 1.12.2000. Kaivospiirille on annettu kaivoskirja 22.2.2001. Tyynelän kaivospiirille on Tukesin 16.10.2013 antamalla päätöksellä myönnetty kaivoslain (503/1965) mukaista jatkoaikaa kaivostyöhön ryhtymistä varten, ja tätä jatkoaikaa on myönnetty 15.10.2018 saakka. Kaivostoimintaa alueella ei ole vielä aloitettu.

Tyynelän kaivospiiriä koskeva hakemus kaivosluvan raukeamisen lykkäämiseksi on saapunut kaivosviranomaiseen 11.7.2018.

Hakemus on toimitettu asetuksen (391/2012) 27 §:n mukaisesti.

Hakijan esittämiä perusteluja kaivosluvan raukeamisen lykkäämiseksi voidaan pitää perusteltuna ja suunnitelmia riittävän yksityiskohtaisena eikä päätöksestä aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle. Kaivoslaki 68 §

Hakijayhtiö on esittänyt riittävät selvitykset Tyynelä -kaivospiirillä suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista, hankkeen jatkosuunnitelmista sekä kaivosluvan raukeamisen lykkäämisen edellytyksistä. Valtioneuvoston asetus kaivostoinnista (391/2012) 27 §

Päätöksen voimassaolo

Kaivosluvan haltijan on ryhdyttävä kaivostoimintaan tai muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvan haltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan viiden (5) vuoden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut:

Kaivosluvassa tulee asettaa määräaika, jonka kuluessa kaivosluvan haltijan on ryhdyttävä kaivostoimintaan tai muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvan haltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Kaivoslaki 52 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Kaivoslupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun kaivoslupapäätös on lainvoimainen, kaivosluvassa annetut toimenpiteiden aloittamiseen liittyvät määräykset on toteutettu, 84 §:ssä tarkoitettu lunastuspäätös on lainvoimainen ja päätöksessä luvan haltijalle määrätty lopulliset korvaukset on suoritettu, vakuus on asetettu kaivosluvassa määrätyn mukaisesti ja asianosaisen toimenpiteen kannalta merkitykselliset muualla laissa vaaditut luvat ovat lainvoimaisia tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Kaivoksen rakentamista ja tuotannollista toimintaa ei kuitenkaan saa aloittaa, ennen kuin kaivosturvallisuuslupa on lainvoimainen.

Valitus kaivostoimituksessa määrättyistä korvauksista ei estä kaivoslupa- ja kaivosturvallisuuslupa- perustuvien toimenpiteiden aloittamista.

Kaivoslaki 168 §

Kaivosmineraali

Talkki ja nikkeli

Kaivospiiri ja kaivosalue

Tyynelän kaivospiiri sijaitsee Kajaanin kaupungissa Jormuan, Paltaniemen ja Kuluntalahden kylissä. Kaivospiiri muodostuu seuraavasti:

Kaivospiirin käyttöalue:

Kiinteistön nimi	Kiinteistötunnus	Pinta-ala, ha
Hannala	205-402-83-2	3,06
Koskilampi	205-402-5-9	0,04
Kivisuo	205-402-12-56	4,52
Hirsimäki	205-402-12-69	2,58
Metsola	205-402-9-60	1,40
Leijo II	205-402-72-0	4,42
Leijo	205-402-34-2	0,47
Kanervikko	205-402-35-1	8,18
Piipponen	205-402-6-59	0,59
Takkaranta II	205-404-29-4	0,96
Kanervikko III	205-404-2-18	13,20
Metsola II	205-410-57-0	19,70
Heinäperä	205-410-56-0	17,92
Kanervikko II	205-410-55-2	2,82
	Yhteensä, ha	79,85

Kaivospiirin käyttöalueen ja samalla kaivospiirin alueen kokonaispinta-ala on 79,85 ha (kaivoskirjan mukainen pinta-ala: 79,8521 ha).

Kaivospiirin kartta on esitetty liitteessä 1.

Hakemuksen täydentäminen

- 6.9.2018; päivitetty kartta
- 17.9.2018, ehdotus vakuuden lajiksi.

Hakijayhtiön perustelut kaivosluvan raukeamisen lykkäämiselle

Tyynelän esiintymä on yksi hakijan ns. satelliittiesiintymistä, josta on tarkoitus toimittaa talkkimalmia yhtiön Sotkamon tehtaan rikastamolle. Tyynelän kaivospiiri on osa merkittävää talkkimalmikokonaisuutta, johon kuuluvat myös Mieslahti ja Maailmankorpi. Kaivosyhtiön tavoitteena on aloittaa näiden esiintymien hyödyntäminen.

Kaivostoiminnan aloittamista on jouduttu lykkäämään tuotantotilanteista johtuen. Epävarmuudet tuotantotilanteissa ovat vaikeuttaneet lopullisen sijoituspäätöksen tekemistä.

Toiminnalle ei ole vielä haettu ympäristölupaa. Jatkoaika antaa yhtiölle mahdollisuuden luontoselvityksien tekemiseen ja ympäristöluvan hakemiseen, jotta toiminta alueella voidaan aloittaa. Hakijan arvion mukaan kaivostyöt voidaan aloittaa vuoden 2021 aikana. Aloittaminen riippuu myös louhintatilanteesta muilla yhtiön louhoksilla.

Tyynelän kaivospiirin alueelle sijoittuvat avolouhos, läjitysalue, vesienkäsittelyn vaatimat toiminnot sekä urakoitsijan tukitoiminnot ja malmin välivarasto. Hankealueella ei tällä hetkellä sijaitse mitään laitoksia, toimintoja tai muita rakenteita kuten kunnallisteknistä infraa.

Kuulemisasiakirjan 20.9.2018 liitteissä esitettiin hakemus, käyttösuunnitelma ja kartta, kaivossuunnitelma ja selvitys kaivostoiminnan arvioiduista vaikutuksista yleisiin ja yksityisiin etuihin

Kaavatilanne

Kainuun liiton lausunnon mukaan hankealueella on voimassa Kainuun maakunta-kaava 2020. Kaavassa Tyynelän kaivosalue on merkitty kaivosalueeksi tai kaivos-toimintaan tarkoitettu alueeksi (ek).

Lupahakemuksen käsittely

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston Helsingin toimipaikan ilmoitustaululla, Kajaanin kaupungin ilmoitustaululla ja osoitteessa <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/kaivospiirit-ja-kaivosluvut>

Hakemus kuulutettiin 20.9.2018 ja on ollut nähtävillä 22.10.2018 saakka. Hakemuksesta kuulutettiin myös Kainuun Sanomat -lehdessä. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 22.10.2018.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt 20.9.2018 Kajaanin kaupungille, Kainuun ELY-keskukselle ja Kainuun liitolle sekä Luonnonvarakeskukselle 9.11.2018. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pyysi lausunnon Luonnonvarakeskukselta Kainuun ELY-keskuksen esityksen johdosta (lausunnossaan 18.10.2018).

Annetut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet sekä hakijan selitys

LAUSUNNOT

Hakemuksen johdosta lausunnon jättivät Kajaanin kaupunki, Kainuun ELY-keskus, Kainuun liitto ja Luonnonvarakeskus. Lausunnot on kokonaisuudessaan esitetty liitteessä 2.

MUISTUTUKSET JA MIELIPITEET

Muistutukset ja mielipiteet on kokonaisuudessaan esitetty liitteessä 2.

HAKIJAN SELITYS

Hakijan selitys annetuista lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteistä on esitetty liitteessä 2.

Kaivosviranomaisen lupamääräykset kaivosluvan raukeamisen lykkäämiseen liittyen

LUPAMÄÄRÄYS 1

Kaivosluvan haltijan on ryhdyttävä kaivostoimintaan tai muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvanhaltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan viiden (5) vuoden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut:

Kaivoslain perusteella kaivosluvan haltijan on ryhdyttävä kaivostoimintaan tai muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvanhaltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Kaivoslaki 52 § ja 68 §

LUPAMÄÄRÄYS 2

Louhintakorvauksen vuotuinen suuruus kiinteistöä kohti on 100 euroa hehtaarilta (korotettu korvaus) siihen saakka, kunnes kaivostoiminta aloitetaan (koska kaivosviranomaisen on lykännyt kaivosluvan raukeamista 68 §:n 3 momentin mukaisesti, on 100 §:n 2 momentissa tarkoitettu korvaus 100 euroa hehtaarilta (*korotettu korvaus*)).

Lisäksi louhintakorvauksena maksetaan hyödynnettävästä nikkelistä:

1) 0,15 prosenttia vuoden aikana louhitun ja hyödynnetyn metallimalmin kaivosmineraalien lasketusta arvosta; sitä laskettaessa otetaan huomioon malmin sisältämien hyödynnettyjen metallien keskiarvohinta vuoden aikana ja muiden malmin hyödynnettyjen tuotteiden keskimääräinen arvo vuoden aikana;

Lisäksi louhintakorvauksena maksetaan hyödynnettävästä talkista:

2) kaivosmineraalin taloudelliseen arvoon vaikuttavat perusteet huomioon ottaen kohtuullinen korvaus louhitusta ja hyödynnetyistä muusta kaivosmineraalista kuin metallimalmista sen mukaan kuin:

a) kiinteistön omistaja ja kaivosluvan haltija sopivat; tai

b) kaivosviranomaisen kiinteistön omistajan tai kaivosluvan haltijan hakemuksesta vahvistaa.

Jos kaivosmineraalin taloudelliseen arvoon vaikuttavat perusteet ovat olennaisesti muuttuneet, kiinteistön omistaja tai kaivosoikeuden haltija voi vaatia kaivosviranomaiselta tarkistamaan 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun korvauksen.

Velvollisuus louhintakorvaukseen alkaa, kun kaivoslupa on lainvoimainen. Velvollisuus korotettuun korvaukseen alkaa, kun päätös kaivostoiminnan uutta aloittamisaikaa tai toiminnan jatkamista koskevaksi määräajaksi on lainvoimainen.

Kaivosluvan haltijan on toimitettava kaivosviranomaiselle tiedot louhintakorvauksen vahvistamista varten viimeistään seuraavan vuoden 15 päivänä maaliskuuta. Kaivosviranomaisen vahvistaa päätöksellään louhintakorvauksen suuruuden vuosittain.

Louhintakorvaus on maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kaivosviranomaisen päätös louhintakorvauksesta on tullut lainvoimaiseksi.

Tarkempia säännöksiä louhintakorvauksen vahvistamista ja tarkistamista koskevasta hakemuksesta, louhintakorvauksen määrittämisen perusteista ja kaivosviranomaiselle louhintakorvauksen vahvistamista varten toimitettavista tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Perustelut:

Kaivoslaki 100 § ja valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 33 §.

LUPAMÄÄRÄYS 3

Kaivosluvan haltijan on maksettava tämän luvan mukaiseen kaivosalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille muuhun kuin kaivostoimintaan käytetyistä kaivostoiminnan sivutuotteista saadusta hyödystä vuotuinen kiinteistökohtainen korvaus (*sivutuotekorvaus*).

Sivutuotekorvauksen tulee olla kohtuullinen ottaen huomioon sivutuotteen taloudelliseen arvoon vaikuttavat perusteet. Jos kaivosluvan haltija ja kiinteistön-omistaja eivät sovi korvauksesta, on se enintään 10 prosenttia sivutuotteesta saadusta myyntitulosta.

Perustelut: Kaivoslaki 101 §

LUPAMÄÄRÄYS 4

a) Kaivoksen rakentamiseen ja tuotannolliseen toimintaan on oltava kaivosviranomaisen lupa (kaivosturvallisuuslupa).

Perustelut: Kaivoslaki 121 §

b) Kaivosturvallisuuslupahakemuksessa on esitettävä mm. kaivoksen rakentamista koskeva suunnitelma, kaivosalueelle sijoitettavat toiminnot ja rakennukset, esiintymän geologinen ja kalliotekninen kuvaus, käytettävät louhintamenetelmät, kivennostojärjestelmä sekä kaivoksen rakentamisen suunniteltu aikataulu.

Perustelut: Kaivoslaki 122 § ja valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 20 §

LUPAMÄÄRÄYS 5

Hakijayhtiön on ennen kaivoksen rakentamistoimenpiteiden aloittamista tehtävä Tyynelän kaivospiirin alueelta ja siihen välittömästi rajautuvalta alueelta luontoselvitykset (ml. Luonnonvarakeskuksen lausunnossa esitetty Pohjajoen taimenkantaan liittyvä ympäristöselvitys) ja Natura-arviointi Kainuun ELY-keskuksen esittämällä tavalla sekä tiedotettava hyvissä ajoin suunnitelluista toimenpiteistä Kainuun ELY-keskukselle sen varmistamiseksi, ettei toimenpiteistä aiheudu sellaisia vaikutuksia, jotka olisivat kiellettyjä Luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla.

Perustelut:

Kaivoslain 3 §:stä johtuu, että kaivosviranomaisen on kaivoslupaa myöntäessään varmistauduttava, ettei suunniteltu toiminta ole luonnonsuojelulain säännöksiä vastaista.

Kaivosviranomaisen lupamääräykset yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi

Tämän päätöksen lupamääräykset korvaavat 24.6.2014 annetut määräykset.

Kaivosoikeuden nojalla tapahtuvaan toimintaan sovelletaan, mitä kaivoslain 2011 6, 17, 18, 97, 101 ja 108—111 §:ssä, 11 ja 13—15 luvussa sekä 171 ja 172 §:ssä säädetään.

Kaivospiiriä koskevat yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annetut lupamääräykset ovat:

Lupamääräys 1

Kaivosluvan haltijan on asetettava 30 000 euron suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslain mukaisia lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten.

Kaivosvakuus on asetettava viimeistään kolmen (3) kuukauden kuluttua tämän päätöksen antamisesta.

Perustelut

Kaivoslain nojalla annettavalla kaivosvakuudella katetaan seuraavaa:

1. Avolouhoksen aitaaminen (1500m) ja varoituskylltien asentaminen (16 000 €)
2. Pumppaamojen ja sähköistyksen purkaminen (10 000 €)
3. Alueen siistiminen ja varmistaminen yleisen turvallisuuden edellyttämään kuntoon (4 000 €)

Kaivoslaki 108 §, 109 § ja 181 §

Lupamääräys 2

Lupamääräykset tarkistetaan ennen kaivostoiminnan aloittamista, mutta kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun tämä päätös on saanut lainvoiman.

Kaivosyhtiön tulee toimittaa ajan tasalla oleva selvitys kaivoksen lopetus- ja jälkihoitotoimenpiteistä kolme (3) kuukautta ennen kaivostoiminnan aloittamista.

Perustelut

Kaivoslaki 62 §

Kaivosviranomaisen tiedonanto

Valtioneuvoston asetuksen (391/2012) 27 §:n mukaan kaivosluvan voimassaolon jatkamista koskeva hakemus on toimitettava lupaviranomaiselle kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä.

Kaivosviranomaisen vastaus lausunnoissa ja muistutuksissa sekä mielipiteissä esitettyyn

Kaivosviranomaisen vastaus annettuihin lausuntoihin:

Kainuun liitto

Kaivosviranomaisen toteaa lausunnon selventävän alueen kaavatilannetta ja alueen maankäyttöä.

Kaivosviranomaisen toteaa, että muut ympäristöselvitykset (mm. kaivostoiminnan vaikutukset ja kaivosalueen suhde muuhun alueen käyttöön ja asutukseen) liittyvät ympäristö- ja vesitalouslupakäsittelyihin, joissa toimivaltainen viranomaisen on ympäristöviranomaisen.

Kainuun ELY-keskus

Kaivosviranomaisen on huomioinut ELY-keskuksen lausunnossa esitetty ja viittaa tämän päätöksen lupamääräyksiin, erityisesti lupamääräykseen 5.

Luonnonvarakeskus

Kaivosviranomaisen on huomioinut Luonnonvarakeskuksen lausunnossa esitetty ja viittaa tämän päätöksen lupamääräyksiin, erityisesti lupamääräykseen 5.

Kajaanin kaupunki

Kaivosviranomaisen viittaa luontoselvitysten osalta tämän päätöksen lupamääräykseen 5 ja YVA-menettelyä koskien Kainuun ELY-keskuksen lausuntoon.

Kaivosviranomaisen toteaa, että muut ympäristöselvitykset (mm. kaivostoiminnan vaikutukset ja kaivosalueen suhde muuhun alueen käyttöön ja asutukseen) liittyvät ympäristö- ja vesitalouslupakäsittelyihin, joissa toimivaltainen viranomaisen on ympäristöviranomaisen.

Kaivosviranomaisen vastaus muistutuksissa ja mielipiteissä esitettyyn:

Kaivosviranomaisen toteaa Tyynelän kaivospiiriä koskeneen kuulutuksen olleen kaivoslain mukainen.

Kaivosviranomaisen pyytää huomioimaan, että Tyynelän kaivospiiri on muodostettu kaivoslain 1965 nojalla (kaivospiiritoimituksessa on aikoinaan käsitelty mm. hättakorvaukset ja kiinteistöjen arvon alenemiseen liittyvät kysymykset maanomistajille tai muille asianosaisille) ja kaivoslain 2011 nojalla tällaisen kaivosoikeuden nojalla tapahtuvaan toimintaan sovelletaan, mitä kaivoslain 2011 6, 17, 18, 97, 101 ja 108—111 §:ssä, 11 ja 13—15 luvussa sekä 171 ja 172 §:ssä säädetään.

Kaivoslain mukainen vakuus ei kata muun lainsäädännön nojalla annetuista määräyksistä aiheutuvia kustannuksia. Kaivosviranomaisen määrää kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteiden varmistamiseksi tarvittavan vakuuden suuruuden kaivoslain nojalla.

Kaivosviranomaisen toteaa, ettei Kainuun liiton lausunnossa esitetty maankäytön suhteen esteitä kaivosoikeuden raukeamisen lykkäämiselle.

Kaivosviranomaisen toteaa annettuihin muistutuksiin ja mielipiteisiin lisäksi seuraavaa:

Luontoselvityksien osalta kaivosviranomaisen viittaa lupamääräykseen 5 ja toteaa että muut ympäristöselvitykset (mm. kaivostoiminnan vaikutukset ja kaivosalueen suhde muuhun alueen käyttöön ja asutukseen) liittyvät ympäristö- ja vesitalouslupakäsittelyihin, joissa toimivaltainen viranomaisen on ympäristöviranomaisen. Ympäristölupamenettelyn piiriin kuuluvat myös kysymykset koskien melua, pölyä, tärinää, pinta- ja pohjavesikysymyksiä, kaivosvesien käsittelyä ja niiden johtamista kaivospiirin ulkopuolelle sekä porakaivosvesien tarkkailua. Myös Pohjajoen taimenkysymykset käsitellään ympäristölupamenettelyssä.

Kaivosviranomaisella ei ole toimivaltaa liikennettä koskevissa asioissa.

Kaivosviranomaisen toteaa edelleen, että kiinteistönvälittäjien olisi tullut kertoa asianosaisille alueella sijaitsevasta kaivospiiristä hyvän välitystavan mukaisesti.

Kaivosviranomaisen toteaa, ettei muistutuksissa tai mielipiteissä esitetty sellaisia perusteluita, että alueen elinkeinojen harjoittamisen edellytykset heikentyisivät merkittävästi. Kaivostoiminnan aiheuttaessa merkittävää haittaa esimerkiksi elinkeinotoiminnalle (mm. luonto- ja virkistysmatkailu, ohjelmapalvelut, maatalous), voidaan korvauskysymyksissä soveltaa kaivoslain 97 §:ää:

Jos tässä luvussa tarkoitettu korvaus voidaan määrätä vasta kaivostoimituksen päätyttyä eikä korvauksista sovita, on korvausasia ratkaistava kaivosaluelunastusluvan ja kaivosluvan haltijan tai korvausta vaativan hakemuksesta pidettävässä toimituksessa, jossa noudatetaan vastaavasti, mitä kaivostoimituksesta säädetään.

Toimitusta on haettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahinko tai haitta ilmenee. Määräyksen sen suorittamiseen antaa hakemuksesta toimivaltainen maanmittaustoimisto. Kaivosviranomaisen on toimivaltaisen maanmittaustoimiston pyynnöstä annettava lausunto asian selvittämiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa toimituksessa korvattava omaisuus, haitta tai vahinko arvioidaan ja korvaus määrätään toimituksen päättymisajankohdan mukaisena sekä 96 §:n mukainen vuotuinen korko lasketaan alkavaksi kaivostoimituksen loppukokouksen ajankohdasta lukien.

Jos 1 momentissa tarkoitettu vaatimus on tehty ilmeisen aiheettomasti, toimituksen kustannukset on määrättävä osaksi tai kokonaan vaatimuksen esittäjän maksettavaksi.

Päätöksessä on otettava kantaa lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin. Kaivoslaki 56 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Lupapäätös on toimitettu päätöksenantopäivänä Mondo Minerals B.V. Branch Finland:lle, Kainuun liitolle, Kainuun ELY-keskukselle, Kajaanin kaupungille, Luonnonvarakeskukselle, Säteilyturvakeskukselle ja Maanmittauslaitokselle.

Päätöksen antamisesta kuulutetaan Kajaanin kaupungin ilmoitustaululla. Päätöksen antamisesta ilmoitetaan Kainuun Sanomat -sanomalehdessä. Kaivoslaki 58 §

Päätösmaksu

Tästä päätöksestä perittävä maksu on 3 000 € (kaivosluvan voimassaolon jatkaminen) + 475 € + 10h * 95 € (vakuuden asettaminen sekä yksityisten ja yleisten etujen kannalta tarpeellisten määräysten antaminen kaivospiirille). Maksuun lisätään toteutuneet ilmoituskustannukset ja käsittelymaksu. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Työ- ja elinkeinoministeriön asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1579/2015)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteessä 3 olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)
Luonnonsuojelulaki (1096/1996)
Ympäristönsuojelulaki (527/2014)
Valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta (391/2012)
Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
Työ- ja elinkeinoministeriön asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1579/2015)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Ossi Leinonen, puh. 029 5052 205.

Terho Liikamaa
Ryhmäpäällikkö

Ossi Leinonen
Johtava asiantuntija

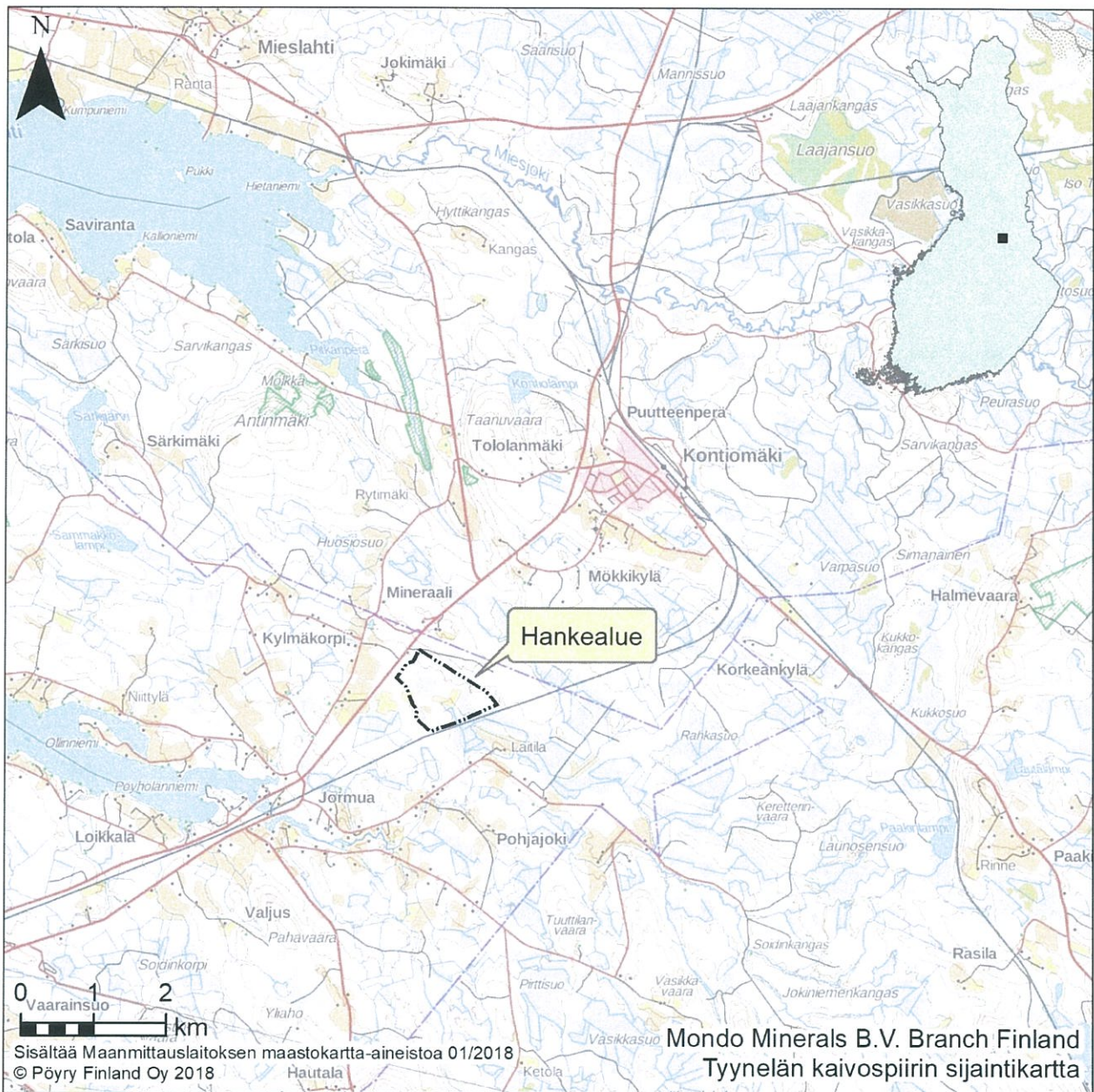
LIITTEET 1. Kaivospiirin kartta
2. Annetut lausunnot, muistutukset, mielipiteet ja hakijan selitys
3. Valitusosoitus
4. Lista asianosaisista

JAKELU Hakija

TIEDOKSI Kajaanin kaupunki
Kainuun ELY-keskus
Kainuun liitto
Luonnonvarakeskus
Säteilyturvakeskus
Maanmittauslaitos
Asianosaiset

LIITE 1

Tyynelä-kaivospiirin KaivNro 5490 sijainti

LIITE 2

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 20.9.2018, KL2018:0004 ja KaivNro 5490

Mondo Minerals B.V.:n Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskeva hakemus ja kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistaminen

Asian tausta

Turvallisuus ja -kemikaalivirasto (jatkossa Tukes) on lausuntopyynnöllään 20.9.2018 kaivoslain (621/2010) 37 §:n ja 62 §:n nojalla pyytänyt Kainuun ELY-keskukselta lausuntoa kaivosluvan raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta sekä kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta.

Mondo Minerals B.V.:n (jatkossa yhtiö) Tyynelä kaivospiiri on määrätty 1.12.2000 ja kaivoskirja on annettu 22.2.2001. Kaivospiirille on Tukesin päätöksellä 16.10.2013 myönnetty kaivoslain (501/1965) mukaista jatkoaikaa 15.10.2018 saakka kaivostyöhön ryhtymistä varten. Kaivostoimintaa ei ole aloitettu. Kaivokselle ei ole haettu ympäristölupaa. Yhtiö on jättänyt 11.7.2018 Tukesille hakemuksen, jolla on haettu Tyynelän kaivospiirille jatkoaikaa eli uutta määräaikaa kaivostoiminnan aloittamiseksi.

Yhtiö on esittänyt, että toiminta voidaan aloittaa vuoden 2021 aikana, kun toiminnalle on saatu tarvittavat luvat. Yhtiön mukaan toiminnan aloittaminen kuitenkin riippuu myös yhtiön muiden louhosten louhintatilanteesta. Yhtiö on lykännyt Tyynelän kaivostoiminnan aloittamista ja lopullista sijoituspäätöstä epävarmoista tuotantotilanteista johtuen. Yhtiön mukaan jatkoajan myöntäminen antaisi yhtiölle mahdollisuuden luontoselvitysten tekemiseen sekä ympäristöluvan hakemiseen, jotta toiminta alueella voitaisiin aloittaa.

Tyynelän kaivospiirin alueelle sijoittuvat avolouhos, läjitysalue, vesienkäsittelyn vaatimat toiminnot sekä urakoitsijan tukitoiminnot ja malmin välivarasto. Hankealueella ei tällä hetkellä sijaitse mitään laitoksia, toimintoja tai muita rakenteita kuten kunnallisteknistä infraa.

Alueen nykytilan selvittäminen

Tyynelän kaivospiiri sijaitsee Kajaanin kaupungissa Jormuan, Paltaniemen ja Kuluntalahden kylissä. Hakemuksessa kerrotaan, että hankealue koostuu metsätalouskäytössä olevista metsistä sekä vanhoista pelloista, ja mainitaan, että hankealueelle tai sen lähiympäristöön ei sijoitu virallisia virkistyskohteita tai -alueita. Hakemuksen karttaliitteessä on kuvattu kaivospiirin välittömään läheisyyteen sijoittuvat asuinrakennukset, mutta ei ole mainittu hankealueen lähialueella, 0,5–2 kilometrin etäisyydellä sijaitsevaa asutusta.

Kainuun ELY-keskus on 15.2.2013 antanut lausunnon koskien Tyynelän kaivosoikeuden jatkoajan myöntämistä. Kainuun ELY-keskus on 19.3.2014 antanut lausunnon Tyynelän kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten antamisesta sekä vakuuden määrittämisestä. Kainuun ELY-keskus on näissä lausunnoissaan edellyttänyt, että Tyynelän kaivospiirin alueelta ja siihen välittömästi rajautuvalla alueelta tulee tehdä luontoselvitys, josta ilmenee, onko alueella rauhoitettujen tai erityisesti suojeltavien lajien esiintymiä ja luontodirektiivin liitteen IV (a) tiukasti suojeltujen eläinlajien (mm. liito-oravan) lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai elinympäristöä. Kainuun ELY-keskus on myös lausunut, että toiminnan vaikutukset 700 metrin päässä kaivosalueesta sijaitsevaan Antinsuon-Kylmäpuron ja Hevossuon Natura 2000 -alueeseen (FI200304) on selvitettävä luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti. Mainittuja luontoselvityksiä ja Natura-arviointia ei ole edelleenkään tehty.

Alueella on merkittäviä luontoarvoja. Alle 500 metrin päässä on Kainuun ympäristökeskuksen rajauspäätös erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikasta (24.1.2007, KAI-2006-L-209-254, Kainuunnurmihärkki ja serpentiinipikkutervakko). Lisäksi Tyynelän alueella ja sen läheisyydessä tiedetään esiintyvän mm. liito-oravaa. Kainuun ELY-keskus edellyttää luontoselvityksien ja Natura-arvioinnin tekemistä.

Tyynelän kaivosalueelta on suora laskupuro Pohjajokeen. Pohjajokea koskien on käynnissä useita tutkimushankkeita, kuten Suomen Akatemian rahoittama tutkimus, johon osallistuu muun muassa Luonnonvarakeskus, Metsähallitus, Evira ja useita yliopistoja. Tutkimuksessa selvitetään Pohjajoen luonnonvaraisen taimenen genetiikkaa ja vaelluskäyttäytymistä (yhteyshenkilöt Pekka Hyvärinen ja Ari Huusko, Luonnonvarakeskus). Pohjajoessa esiintyy Kainuun tiettävästi ainoa luonnonvaraisena säilynyt vaellustaimenen populaatio. Taimenen sisävesikannat on määritelty erittäin uhanalaiseksi napapiirin eteläpuolella eli siihen kohdistuu erittäin suuri uhka hävitä luonnosta (Rassi ym. 2010). Kainuun ELY-keskus esittää, että Tukes pyytää lausunnon myös Luonnonvarakeskukselta yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavien tarpeellisten määräysten tarkistamisesta.

Hakemuksessa viitataan ympäristövaikutusten osalta Geologian tutkimuskeskuksen vuonna 1999 laatimaan Tyynelän alueen nykytilaselvitykseen ja alustavaan arvioon kaivostoiminnan vaikutuksista. Kainuun ELY-keskus toteaa, että tämä nykytilaselvitys ja alustava arvio ympäristöön kohdistuvista vaikutuksista ovat suppeat ja vanhentuneet. Hakijalla ei ole ajantasaista tietoa vaikutuksista ympäristöön ja luontoon eikä tietoa sosiaalisista vaikutuksista. Sosiaaliset vaikutukset, kuten vaikutukset hankealueen lähiasukkaiden asumisterveyteen ja asukkaiden kiinteistöjen arvolle sekä haitat muille elinkeinoille ja maanomistajille, tulisi ottaa huomioon päätöksenteossa.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on 25.9.2015 päätöksellä 15/0334/1 kumonnut Tukesin päätöksen koskien Maailmankorven kaivospiirin määräämistä ja palauttanut sen takaisin käsiteltäväksi. Korkein hallinto-oikeus ei ole 7.3.2017 päätöksellään (taltionumero 973) muuttanut Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöstä. Maailmankorven kaivospiiriä koskeva kaivospiirihakemus ei ole sisältänyt lainkaan selvitystä kaivostoiminnan mahdollisista vaikutuksista luonnonsuojelulain 4, 9, 39, 42, 47–49, 55 ja 56 §:ssä sekä 4, 5 ja 10 luvussa tarkoitetuille luonnonarvoille tai mainittujen luontoarvojen mahdollisesta esiintymisestä kaivospiirin alueella. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus katsoi, että kaivospiirihakemuksen ja siihen annetun päätöksen perusteella ei voitu varmistua siitä, ettei toiminta ole kaivoslain 71 §:n 2 momentissa viitattujen, edellä luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen luontoarvojen suojelun vastaista. Kainuun ELY-keskus katsoo, että edellä esitetty oikeuskäytäntö huomioiden Tyynelän kaivospiirille ei ole edellytyksiä myöntää uutta määräaika kaivostoiminnan aloittamiseksi ennen kuin tarvittavat luontoselvitykset alueella on tehty.

Harkinnanvaraisen YVA-menettelyn tarpeellisuus

Kainuun ELY-keskus on edellä mainituissa aikaisemmissa lausunnoissaan todennut, että se on pitänyt tarpeellisena silloisen YVA-lain (468/1994) 4 ja 6 §:ssä tarkoitetun harkinnanvaraisen YVA-menettelyn soveltamista. Uuden YVA-lain (252/2017) voimaantulo ei ole olennaisesti muuttanut harkinnanvaraisen YVA-menettelyn sääntelyä. Kainuun ELY-keskus on antanut 16.5.2014 sekä 30.6.2014 lausunnot vaatimukseen harkinnanvaraisen YVA-menettelyn käynnistämisestä yhtiön Mieslahti-Pitkäperä, Tyynelä, Jormua ja Maailmankorpi hankkeita koskien. Tällöin Kainuun ELY-keskus on todennut, että päätös harkinnanvaraisesta YVA-menettelystä on tehtävä, kun Kainuun ELY-keskus on saanut hankkeesta riittävät tiedot. Tällöin riittäviä tietoja ei ole ollut saatavilla harkinnanvaraisen päätöksen tekemiseksi.

Edellä esitettyjen, muiden kuin Tyynelän, kaivoshankkeiden osalta Kainuun ELY-keskus toteaa, että tällä hetkellä Mieslahden kaivoshankkeen ympäristölupa on vireillä lupaviranomaisessa ja Pitkäperän kaivospiiri on lakkautettu. Tukes on 11.10.2018 kuuluttanut Jormua 1 kaivospiirin lakkauttamista koskevan kuulutuksen. Maailmankorven kaivospiirin määräämistä koskeva päätös on kumottu ja palautettu takaisin Tukesin käsiteltäväksi. Kainuun ELY-keskus katsoo, että koska harkinnanvaraisesta YVA-menettelyä koskeva kokonaisuus on pienentynyt oleellisesti ja Tyynelää lähin sekä yhteisvaikutukseltaan merkittävin kaivospiiri Jormua 1 lakkautetaan, ei välitöntä tarvetta harkinnanvaraisen YVA-menettelyn suorittamiseksi ole.

Kainuun ELY-keskus haluaa tuoda tiedoksi, että hallitus on jättänyt esityksen 102/2018 eduskunnalle laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että kohdan 2 alakohta a, joka koskee kaivostoimintaa, yhtenäistetään koskemaan kaivostoimintaa aina, kun kaivoksen pinta-ala ylittää 25 hehtaaria tai irrotettavan aineksen kokonaismäärä on vähintään 550 000 tonnia vuodessa. Kaivoksen pinta-alan määrittelyyn otetaan itse kaivostoiminnan lisäksi mukaan sellaiset varsinaista kaivostoimintaa tukevat toiminnot, jotka ovat kaivostoiminnalle keskeisiä ja erottamattomasti siihen yhteydessä. Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi altaat vesille sekä sivukivialueet. Mikäli eduskunta hyväksyy muutoksen sellaisenaan, on Tyynelän kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeet arvioitava uudestaan voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti.

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Asian on esitellyt ympäristöasiantuntija Joni Kivipelto ja ratkaissut ympäristövastuu -yksikön päällikkö Sari Myllyoja. Lausunnon valmisteluun on lisäksi osallistunut luonnonsuojeluasiantuntija Marja Hyvärinen ja johtava ympäristöasiantuntija Soile Nieminen.

Lähteet:

Rassi, Pertti, Hyvärinen, Esko, Justén, Aino & Mannerkoski, I. 2010. Suomen lajien uhanalaisuus - punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Erillisjulkaisu. 685 s. ISBN 978-952-11-3806-5 (PDF).

Tämä asiakirja KAIELY/49/07.01/2014 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KAIELY/49/07.01/2014 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kivipelto Joni 18.10.2018 08:55

Hyväksyjä Myllyoja Sari 18.10.2018 09:58

Dnro 210/11.00.00/2018

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi
PL66
00521 HELSINKI

Viite: Lausuntopyyntöne 20.9.2018, Lupatunnus KL2018:0004 ja KaivNro 5490

LAUSUNTO KAJAANIN TYYNELÄN KAIVOSLUVAN (KAIVOSPIIRIN) RAUKEAMISEN LYKKÄÄMISTÄ KOSKEVASTA HAKEMUKSESTA SEKÄ KAIVOSLUVASSA ANNETTAVIEN YLEISTEN JA YKSITYISTEN ETUJEN TURVAAMISEKSI TARPEELLISTEN MÄÄRÄYSTEN TARKISTAMISESTA

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37 §:n ja 62 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Kajaanin Tyynelä -kaivospiirin KaivNro 5490 raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta sekä kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta.

Mondo Minerals B.V.:n Tyynelän kaivospiiri sijaitsee Kajaanissa Jormuan, Paltaniemen ja Kuluntalahden kylissä. Kaivospiirin käyttöalueen ja samalla kaivospiirin alueen kokonaispinta-ala on 79,85 ha. Kaivospiirin kaivosmineraalit ovat talkki ja nikkeli. Kaivospiiri on määrätty 1.12.2000 ja kaivospiirille on annettu kaivoskirja 22.2.2001. Kaivospiirille on Tukesin 16.10.2013 antamalla päätöksellä myönnetty kaivoslain (503/1965) mukaista jatkoaikaa kaivostyöhön ryhtymistä varten, ja tätä jatkoaikaa on myönnetty 15.10.2018 saakka. Alueella ei ole vielä aloitettu kaivostoimintaa.

Hakijayhtiö esittää perusteluina kaivosluvan raukeamisen lykkäämiselle seuraavaa:

Tyynelän esiintymä on yksi hakija ns. satelliittiesiintymistä, josta on tarkoitus toimittaa talkkimalmia yhtiön Sotkamon tehtaan rikastamolle. Kaivospiiri on osa merkittävää talkkimalmikokonaisuutta, johon kuuluvat myös Mieslahti ja Maailmakorpi. Kaivostyhtiön tavoitteena on aloittaa näiden esiintymien hyödyntäminen.

Kaivostoiminnan aloittamista on jouduttu lykkäämään tuotantotilanteista johtuen. Epävarmuudet tuotantotilanteissa ovat vaikeuttaneet lopullisen sijoituspäätöksen tekemistä.

Toiminnalle ei ole vielä haettu ympäristölupaa. Jatkoaika antaa yhtiölle mahdollisuuden luontoselvityksien tekemiseen ja ympäristöluvan hakemiseen, jotta toiminta alueella voidaan aloittaa. Hakijan arvion mukaan kaivostyöt voidaan aloittaa vuoden 2021 aikana. Aloittaminen riippuu myös louhintatilanteesta muilla yhtiön louhoksilla.

Tyynelän kaivospiirin alueelle sijoittuvat avolouhos, läjitysalue, vesienkäsittelyn vaatimat toiminnot sekä urakoitsijan tukitoiminnot ja malmin välivarasto. Hankealueella ei tällä hetkellä sijaitse mitään laitoksia, toimintoja tai muita rakenteita kuten kunnallisteknistä infraa.

Postiosoite:
Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Laskutusosoite:
Kainuun liitto
Ostolaskut
PL 401
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus:
2496992-4

Pankki:
IBAN:
FI17 8119 9710 0090 04
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus:
003724969924

Internet:
www.kainuu.fi

Lupaviranomaisen on kaivoslain 68 §:n nojalla päätettävä, että kaivoslupa raukeaa, jos luvan haltija ei ole kaivosluvassa annetussa määräajassa aloittanut kaivostoimintaa tai ryhtynyt muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvan haltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Lupaviranomaisen on myös päätettävä, että kaivoslupa raukeaa, jos kaivostoiminta on ollut keskeytyneenä luvan haltijasta riippuvasta syystä yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta tai kaivostoiminnan voidaan katsoa tosiasiallisesti päättyneen. Asian voi panna vireille lupaviranomainen omasta aloitteestaan, kunta tai haittaa kärsivä asianosainen.

Lupaviranomainen voi kuitenkin edellä tarkoitetussa tilanteessa enintään kahdesti lykätä kaivosluvan raukeamista ja antaa uuden määräajan kaivostoiminnan aloittamiseksi tai määräajan toiminnan jatkamiseksi. Luvan raukeamista voidaan lykätä enintään yhteensä 10 vuodella. Kaivosluvan haltijan on toimitettava lupaviranomaiselle hakemus ennen kaivosluvan raukeamista sekä hakemuksessa on esitettävä syy määräajan myöntämiselle ja suunnitelma kaivostoiminnan aloittamiseksi tai jatkamiseksi. Edellytyksenä hakemuksen hyväksymiselle on, että hakijan esittämää syytä on pidettävä perusteltuna ja suunnitelmaa riittävän yksityiskohtaisena eikä päätöksestä aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle. Tarkempia säännöksiä hakemuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Jos kaivosalueen hallinta perustuu kaivosluvan haltijan omistukseen tai kiinteistön omistajien kanssa tehtyihin sopimuksiin, kaivosviranomainen voi kaivosluvan haltijan hakemuksesta lykätä kaivosluvan raukeamista vaikka 10 vuoden enimmäisaika on kulunut umpeen. Lisäksi lykkäämisen edellytyksenä on, että luvan haltija osoittaa, että luvan raukeamista on lykkättävä yleisen edun tai muiden erityisten syiden perusteella.

Kaivosluvassa tulee kaivoslain 52 §:n mukaan asettaa määräaika, jonka kuluessa kaivosluvan haltijan on ryhdyttävä kaivostoimintaan tai muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvan haltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan.

Tyynelän kaivospiiriä koskevassa hakemuksessa on kysymys kaivoslain 68 §:n mukaisesta kaivosluvan raukeamisen lykkäämisestä, joka tässä tapauksessa tarkoittaa jatkoajan myöntämistä kaivostyöhön ryhtymiseksi Tyynelä -kaivospiirissä.

Kaivosviranomaisen lausuntopyynnössä olevassa ennakkotiedonannossa todetaan, että kaivosviranomainen pitää hakijan esittämää syytä perusteltuna ja suunnitelmaa riittävän yksityiskohtaisena siten, että kaivostoiminnan aloittamiselle on todennäköiset edellytykset, niin kuin kaivoslain 68 §:ssä edellytetään.

Kaivosviranomainen kuuluttaa samanaikaisesti raukeamisen lykkäämistä koskevan asian kanssa myös yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavien tarpeellisten määräysten tarkistamisen, koska Tukesin 24.6.2014 antaman päätöksen lupamääräyksen 6 mukaan lupamääräykset tarkistetaan ennen varsinaisen kaivostoiminnan aloittamista, kuitenkin viimeistään 1.6.2018.

Kuulemisen perusteena ovat kaivoslain 52.3 §, 108 § ja 109 §.

Kaivosviranomaisen lausuntopyynnössä olevassa ennakkotiedonannossa todetaan, että kaivosviranomainen tulee määräämään Tyynelän kaivospiirille vakuuden suuruuden ja lajin tässä kuultavaa asiaa koskevan päätöksen yhteydessä.

Kaivospiirin raukeamisen lykkäämistä koskeva hakemus

Tyynelän kaivospiiri on osoitettu voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa kohdemerkinnällä ek kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitetuksi alueeksi. Maakuntakaavassa on annettu kaivostoimintaan tarkoitetuille alueille seuraava suunnittelumääräys: "Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä". Kainuun maakuntakaavaa ollaan parhaillaan tarkistamassa. Maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä tarkastellaan mm. kaivannaisteollisuutta ja maakuntakaavassa osoitettujen kaivostoimintaan tarkoitettujen aluevarausten ajantasaisuutta.

Tyynelän kaivospiirin alue sijaitsee Kainuun liuskejaksolla, jossa sijaitsevat EU-alueen suurimmat hyödyntämättömät talkkireservit. Tyynelän kaivospiiri kuuluu hakijayhtiön malmivaraantoihin Jormua-Mieslahti alueella osana merkittävää talkkimalmikonaisuutta, johon kuuluvat myös Mieslahden ja Maailmankorven talkkiesiintymät.

Kaivoslupan hakijayhtiön hakemuksessaan ilmoittamana tavoitteena on aloittaa em. alueella sijaitsevien talkkiesiintymien hyödyntäminen ja varmistaa raaka-aineen saanti yhtiön Sotkamossa sijaitsevalle vuodesta 1968 alkaen toiminnassa olleelle talkkitehtaalle.

Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnan keskeiset haittavaikutukset arvioidaan kaivoslupan hakijan laatiman käyttösuunnitelman selvitysosan mukaan kohdistuvan lähinnä maiseman muuttumiseen sekä kaivosvesien pumppaamisesta aiheutuvaan pohjavedenpinnan alenemiseen kaivoksen lähiympäristössä. Muutoksen laajuutta ja haittaa ei ole vielä arvioitu. Kaivoksen rakentamisen aikana kiintoainekuormitus Pohjajokeen voi muuttua. Kaivostoiminnan keskeisimmät haitat ihmisille arvioidaan syntyvän lähinnä pölystä ja melusta kaivostoiminnan ja malmin kuljetuksen aikana. Kaivostoiminnan suurimmat ympäristöriskit liittyvät käyttösuunnitelman selvitysosan mukaan työkoneiden öljy- ja polttoainepäästöihin sekä alueen vesien laatuun ja metallipitoisuuksiin. Kaivostoiminnan positiiviset vaikutukset liittyvät lähinnä työllisyyteen, ja sen lisääntyvä vaikutus on huomattavin kaivoksen rakentamisvaiheessa.

Kainuun liitto toteaa, että lausuntopyyntöasiakirjoissa on jäänyt vähäiselle huomiolle kaivoshankkeen sijainti pysyvän asutuksen välittömässä läheisyydessä.

Valtioneuvoston kaivostoiminnasta antaman asetuksen (391/2012) 16 §:n mukaan kaivoslupahakemuksessa tai sen liitteissä on esitettävä mm. selvitys suunnitellun kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 25 §:ssä tarkoitetussa laajuudessa, kun hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointimenettelyä.

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että kaivoslupaharkinnan ja kaivoslupapäätöksen yhteydessä kaivosviranomaisella on käytettävissään riittävät tiedot Jormuan-Mieslahden alueelle kohdistuvan kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista (kaivoslaki 5 § ja 48 § 2. mom.) eri kaivoshankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset huomioon ottaen.

Jormuan-Mieslahden alueella on useita talkkiesiintymiä. Näiden esiintymien hyödyntämisessä tulisi harkita kaivostoiminnan vaiheistamista mahdollisten haitallisten ympäristövaikutusten lieventämiseksi tai poistamiseksi.

Kaivostoimintaa suunniteltaessa on tarpeellista kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen ja raskaan malmikuljetusliikenteen järjestelyihin.

Kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistaminen

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamiseen.

Kainuun liitto

Hannu Heikkinen
suunnittelujohtaja

Martti Juntunen
maankäyttöasiantuntija

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

§ 182

Lausunto Tyynelän kaivosluvan jatkoaikahakemuksesta sekä yleisiä ja yksityisiä etuja koskevien määräysten tarkistamisesta

KAJDno-2018-1014

Valmistelija / lisätiedot:

Inkeri Neuvonen

inkeri.neuvonen@kajaani.fi

Ympäristönsuojelusuunnittelija

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Kajaanin kaupungilta kaivoslain (621/2011) 37 §:n ja 62 §:n mukaista lausuntoa Mondo Minerals B.V. :n hakemuksesta, joka koskee Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä ja kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamista.

Tyynelän kaivospiiri sijaitsee 5-tien itäpuolella lähellä Paltamon rajaa noin 15 kilometriä kaupungin keskustasta koilliseen. Kartta alueesta on oheisliitteenä. Kaivospiirin käyttöalueen kokonaispinta-ala on 79,85 ha. Kaivospiiri on määrätty 1.12.2000 ja kaivoskirja on annettu 22.2.2001. Kaivospiirille on Tukesin päätöksellä 16.10.2013 myönnetty kaivoslain (501/1965) mukaista jatkoaikaa 15.10.2018 saakka kaivostyöhön ryhtymistä varten. Kaivostoimintaa ei ole aloitettu.

Tyynelän esiintymä kuuluu yhtiön malmivarantoihin Jormua-Mieslahti -alueella, johon kuuluvat myös Mieslahden ja Maailmankorven talkkiesiintymät. Esiintymät ovat Mondo Minerals B.V. Brasch Finlandin Sotkamon talkkitehtaan satelliittiesiintymiä. Tehtaan pääasiallinen malmi louhitaan vuonna 2010 avatusta Punasuon louhoksesta. Tyynelän esiintymältä on kuljetusmatkaa tehtaalle noin 41,5 kilometriä. Mieslahden kaivospiirin talkkiesiintymäalue, jolle yhtiö on hakenut ympäristölupaa, sijaitsee noin kolmen kilometrin päässä Tyynelän esiintymästä. Mieslahden esiintymän malmista on tehty Sotkamon tehtaalla täysimittakaavainen koeajo, jonka aikana malmista valmistettiin rikaste. Rikasteesta voitiin tuottaa kaikkia Sotkamon tehtaan valmistamia talkkituotteita ja kaupallinen nikkeliävalmiste.

Kainuun maakuntakaavassa 2020 alue on merkitty kaivostoimintaan tarkoitetuksi alueeksi (ek). Nähtävillä 27.6.–31.8.2018 olleessa Kainuun maakuntakaavan 2030 kaavaluonnoksessa alue on osoitettu merkinnällä ek, kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitettu alue. Kajaanin kaupunginvaltuuston 25.7.1983 hyväksymässä oikeusvaikutuksettomassa Jormuan osayleiskaavassa alue on maa- ja metsätalousaluetta (M) ja pieneltä osalta maaseutuasumisen aluetta (MA1). MA1-alueelle ei ole toteutunut osayleiskaavan hyväksymisen jälkeen asuinrakentamista. Hankealue on pääosin metsätalousmaata ja peltoaluetta.

Hankealueesta länteen viitostien länsipuolella on voimassa kaupunginvaltuuston 20.1.2003 hyväksymä oikeusvaikutteinen Jormuanlahden osayleiskaava. Kajaanin lähimmät olemassa olevat asuinrakennukset sijaitsevat kaivosalueesta runsaan 0,5 kilometrin etäisyydellä lännessä ja etelässä. Lisäksi yksi viitostien varressa oleva asuinrakennus sijoittuu kaivosalueen välittömään läheisyyteen luoteessa. Lähimmät Jormuanlahden osayleiskaavassa osoitetut rakentamattomat rakennuspaikat

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

sijaitsevat noin kilometrin ja Jormuan koulu yli kahden kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Kaavassa osoitettuja rakentamattomia rakennuspaikkoja on erityisesti koulun läheisyydessä. Olemassa olevat asutuksen keskittymät sijaitsevat koulun läheisyydessä sekä hankealueesta etelään runsaan kilometrin etäisyydellä Pohjajoen varrella.

Tukesin päätös 16.10.2013 jatkoajan myöntämisestä

Tukesin jatkoaikapäätöksen 16.10.2013 perusteluissa todetaan, että jatkoajan myöntäminen Tyynelän kaivospiirille antaa hakijayhtiölle riittävästi aikaa laatia alueelta luontoselvitykset, selvittää Kainuun ELY-keskuksen kanssa luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen arviointimenettelyn tarve Antinsuon-Kylmänpuron ja Hevossuon osa-alueen osalta, suorittaa mahdollinen YVA-menettely huomioiden toisiaan lähellä sijaitsevien kaivospiirien yhteisvaikutukset, laatia kaivostoiminnan käyttösuunnitelma ja valmistella näiden vaiheiden jälkeen varsinainen kaivoslupahakemus. Hakija on liittänyt uuteen jatkoaikahakemukseensa Tyynelän kaivospiirin (KaivNro 5490) käyttösuunnitelman (päiväys 10.7.2018). Muita vuoden 2013 jatkoaikapäätöksen perusteluissa esitettyjä selvityksiä yhtiö ei ole liittänyt lausunnolla olevaan hakemukseen.

Tukesin päätös 24.6.2014 yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavista määräyksistä

Tukesin 24.6.2014 päätöksessä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavista määräyksistä ei ole määrätty vakuutta kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten, koska kaivoksen rakentamistoimenpiteitä ei ollut aloitettu.

Vireillä oleva hakemus kaivosluvan raukeamisen lykkäämiseksi ja kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamiseksi

Mondo Minerals B.V. on hakenut Tukesiin 11.7.2018 saapuneella hakemuksellaan uutta määräaika kaivostoiminnan aloittamiseksi Tyynelän talkkiesiintymällä. Hakemuksen mukaan toiminta voidaan aloittaa vuoden 2021 aikana, kun vaadittavat luvat on saatu. Aloittaminen riippuu hakemuksen mukaan myös louhintatilanteesta yhtiön muilla louhoksilla. Kaivosmineraaleja ovat talkki ja nikkeli. Kaivostoiminnan aloittamista ja lopullista sijoituspäätöstä on hakemuksen mukaan jouduttu lykkäämään epävarmoista tuotantotilanteista johtuen. Toiminnalle ei ole haettu ympäristölupaa. Hakemuksen mukaan jatko aika antaa yhtiölle mahdollisuuden luontoselvityksen tekemiseen ja ympäristöluvan hakemiseen, jotta toiminta alueella voidaan aloittaa.

Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi yhtiö on esittänyt vakuudeksi toiminnan tässä vaiheessa 10 000 euroa ja esittänyt, että vakuutta tarkistetaan myöhemmin niin, että koko toiminnan ajalle vakuus on 30 000 euroa.

Kaivosluvan raukeaminen

Kaivoslain (621/2011) 68 §:n mukaan lupaviranomaisen on päätettävä, että kaivoslupa raukeaa, jos luvanhaltija ei ole kaivosluvassa annetussa määräajassa aloittanut kaivostoimintaa tai ryhtynyt muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvanhaltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Lupaviranomainen voi kuitenkin lykätä enintään kaksi kertaa kaivosluvan raukeamista ja antaa uuden määräajan kaivostoiminnan aloittamiseksi. Luvan raukeamista voidaan lykätä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

enintään yhteensä kymmenellä vuodella. Kaivosluvan haltijan on hakemuksessaan esitettävä syy uuden määräajan myöntämiselle ja suunnitelma kaivostoiminnan aloittamiseksi tai jatkamiseksi. Edellytyksenä hakemuksen hyväksymiselle on, että hakijan esittämä syytä voidaan pitää perusteltuna ja suunnitelmaa riittävän yksityiskohtaisena eikä päätöksestä aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle. Jatkoaikaa koskevalla sääntelyllä ei ole tarkoitettu perustaaivosoikeuden haltijalle oikeutta reserviesiintymien varaamiseksi pitkäksi ajaksi maanomistajille aiheutuvasta haitasta huolimatta. Kaivosluvassa tulee kaivoslain 52 §:n mukaan asettaa määräaika, jonka kuluessa kaivosluvan haltijan on ryhdyttävä kaivostoimintaan tai muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvanhaltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan.

Ehdotus

Esittelijä: Jari Tolonen

Kaupunginhallitus esittää lausuntonaan Mondo Minerals B.V.:n hakemuksista seuraavaa:

Kaivosyhtiölle on myönnetty 16.10.2013 jatkoaika kaivostyöhön ryhtymistä varten Tyynelän kaivospiirissä 15.10.2018 saakka. Yhtiö ei ole tehnyt jatkoajalla Tukesin päätöksen perusteluissa mainittuja selvityksiä eikä ole ryhtynyt perusteluissa esitettyihin muihin toimenpiteisiin käyttösuunnitelman laatimista lukuun ottamatta. Yhtiö ei siten ole osoittanut vakavasti pyrkineensä varsinaisen kaivostoiminnan aloittamiseen Tyynelän kaivospiirialueella. Jatkoaikaa koskevalla sääntelyllä ei kaivoslain perusteluiden mukaan ole tarkoitettu perustaa kaivosoikeuden haltijalle oikeutta reserviesiintymien varaamiseen pitkäksi ajaksi.

Kaivostoiminnasta annetun asetuksen (391/2012) mukaan kaivoslupahakemuksen liitteenä tulee olla mm. selvitys suunnitellun kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 25 §:ssä tarkoitettussa laajuudessa, kun hankkeeseen ei sovelleta varsinaista lain mukaista arviointimenettelyä. Kajaanin kaupunginhallitus esittää, että ennen jatkoajahakemusta tehtävää päätöstä hakijan tulee tehdä Tukesin aiemmassa päätöksessä (16.10.2013) esitetyt luontoselvitykset sekä mahdollinen YVA-menettely huomioiden lähellä olevien kaivospiirien yhteisvaikutukset. Hankkeen vaikutukset tulee selvittää kattavasti yleisiin ja yksityisiin etuihin kuten vesistöihin ja muihin luontoarvoihin, alueen kehittämiseen, asutukseen, elinoloihin, alueen ihmisten terveyteen ja muihin lähialueen asukkaiden ja ympäristön kannalta olennaisiin seikkoihin. Hankkeesta suoran tai välillisesti aiheutuvien haittojen laajuutta ja merkittävyyttä ei pysty arvioimaan hakemusasiakirjoista saatavien tietojen perusteella.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaivosalueen suhdetta muuhun alueiden käyttöä ei ole selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella oikeusvaikutteisella kaavalla. Kaivospiirialueella on voimassa oikeusvaikutukseton, vuonna 1983 kaupunginvaltuuston hyväksymä Jormuan osayleiskaava. Kaivoshankkeen toteutuminen voi vaikeuttaa hankealueen länsipuolella olevien, Jormuanlahden oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa osoitettujen, rakentamattomien

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

rakennuspaikkojen toteutumista kaavan mukaisesti. Kaivoshankkeen toteutumisella olisi myös haitallisia vaikutuksia erityisesti Pohjajoen varressa ja viitostien länsipuolella olevalle asutukselle.

Kaupungilla ei ole huomautettavaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi määrättävästä vakuudesta, koska kaivostoimintaa ei ole vielä aloitettu.

Päätös

Kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus:

Poistetaan viimeinen kappale ja sen tilalle lisätään seuraava teksti: Edellä mainittujen puutteiden johdosta kaupunki ei puolla jatkolupahakemusta, koska riittäviä selvityksiä yhteis- ja kokonaisvaikutuksista ei ole tehty.

Hyväksyttiin kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

Päätös julkaistaan Kajaanin kaupungin verkkosivuilla 12.10.2018.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta laaditun otteen oikeaksi todistaa

Kajaani 10.10.18

Asta Tolonen, pöytäkirjanpitäjä

Tiedoksianto asianosaiselle

Sähköpostilla

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§182

Muutoksenhakukielto

Valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

kaivosasiat@tukes.fi

PL 66
00521 Helsinki

Viite: Tyynelän kaivospiirin kaivoslupa-asia (KaivNro 5490)

Lausunto Tyynelän kaivospiirin vesistövaikutuksista Pohjajokeen

Tukes on 9.11.2018 pyytänyt lausuntoa Luonnonvarakeskukselta kaivoslupa-asiasta, joka koskee Tyynelän kaivospiirin (KaivNro 5490) kaivosluvun raukeamisen lykkäämistä koskevaa hakemusta ja kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamista. Nykyinen kaivosoikeuden voimassaolo oli myönnetty 15.10.2018 saakka. Alueella ei ole aloitettu kaivostoimintaa.

Pohjajoki ry oli jo aikaisemmin (3.10.2018) pyytänyt Lukelta lausuntoa Pohjajoen alueelle suunnitellun Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnan toteutuessaan aiheuttamasta uhasta Pohjajoen alkuperäiselle järvitaimenkannalle, koska kaivospiiriltä on suora laskupuro Pohjajokeen. Siinä lausunnossaan Luonnonvarakeskus oli esittänyt seuraavaan:

Luonnonvarakeskuksen ja Itä- Suomen yliopiston uusien tutkimusten perusteella Pohjajoen taimen on säilynyt nykypäiviin elinkykyisenä omana erillisenä populaationa ilman tuki-istutuksia ja on siten erittäin arvokas alkuperäinen taimenkanta vaikkakin se on perimältään suppea. Tutkimukset ovat myös käynnissä siitä, onko Pohjajoen taimenista osa ominaisuuksiltaan ns. vaellustaimenia. Vaeltavat ja nopeakasvuiset luontaisesti lisääntyvät sisävesien taimenet ovat Kuusamon Koutajoen vesistön alapuolisissa vesistöissä nykyisin erittäin harvinaisia ja uhanalaisia. Mikäli tutkimukset vahvistavat Pohjajoen taimenkannan vaellusominaisuudet, on sen säilyttäminen elinvoimaisena ja luontaisesti lisääntyvänä populaationa erittäin tärkeää koko Oulujärven alueen vaellustaimenen säilymisen ja elvyttämisen kannalta.

Mondo Mineralsin hakemuksen perusteella (20.9.2018 KaivNro 5490 Lupatunnus KL2018:0004) Tyynelän kaivospiirin alueelle tulisivat sijoittumaan avolouhos (12,5 ha), sivukivialue (24 ha), selkeytsaltaista koostuva vesienkäsittelyalue (1 ha) sekä urakoitsijan tukitoiminnot ja malmin välivarasto (1,5 ha). Toimintaan liittyvällä tehokkaalla vesien hallinnalla on keskeinen merkitys vesistöhaittojen minimoimiseksi. Ulkopuolisten pintavesien pääsy kaivosalueelle tulee estää ja vesienkäsittelykapasiteetti tulee mitoittaa niin, että kaikki kaivostoiminnan vaikutuksen piirissä olevat vedet kyetään myös runsassateina vuosina käsittelemään tehokkaasti. Alueelta pois johdetut vedet tulee vastata luonnonvesiä niin kiintoaineksen, ravinteiden kuin metallipitoisuuksien suhteen. Tarvittaessa tämä edellyttää kosteikkoteknisiä ratkaisuja ja/tai veden uudelleenkierrätystä.

Merkittävimpanä haittana Pohjajoen taimenkannalle olisi lisääntyvä kiintoainekuormitus, joka muuttaa kutualuiden ominaisuuksia ja heikentää vedenlaatua Pohjajoen taimenen keskeisimmillä kutualueilla joen alajuoksulla. Runsas liettyminen ja umpeenkasvu voivat estää lohikalojen kutemisen kokonaan, lievempänä muutokset näkyvät mädin ja jälkeläisten eloonjäännin pienentymisenä. Taimenen kutualueet tulisi kartoittaa ennen toiminnan käynnistymistä ja toiminnan aikana mahdollisia liettyneitä kutupaikkoja tulisi parantaa pöyhimällä vuosittain hieno aines pois kutusoran joukosta. Pahimmillaan kaivostoiminnan vaikutukset Pohjajoen taimenen keskeisten kutualueiden vedenlaatuun voisivat aiheuttaa luontaisesti lisääntyvän taimenkannan häviämisen.

Tässä lausunnossaan Luonnonvarakeskus arvioi kaivoslupa-asiaa pääasiassa Pohjajoen alkuperäisen taimenkannan osalta ja pidättäytyy siltä osin Pohjajoki ry:lle antamassaan lausunnossaan.

Lisäksi Luonnonvarakeskus korostaa kaivosalueen pitkäaikaisen seurannan merkitystä ja asianmukaista jälkihoitoa niin, että mahdollisen kaivoksen sulkemisen jälkeen vedellä täyttyvät louhostilat sekä kaivosalueen jättealtaat ja –kasat eivät aiheuta vesien pilaantumista, rehevöitymistä ja/tai suolaantumista. Tämä edellyttää riittävien taloudellisten resurssien varaamista myös tähän elinkaaren vaiheeseen.

Eeva-Liisa Ryhänen
Johtaja, Luonnonvarat-yksikkö

Lausunnon valmistelijat/lisätietoja: erikoistutkija Pekka Hyvärinen ja tutkija Pekka K. Korhonen, Luonnonvarakeskus / Luonnonvarat

TUKES

PL 66, 00521 Helsinki

Muistutus koskien Mondo Mineralsin hakemusta Tyynein kaivosasiassa, lupatunnus KL2018:0004 ja KaivNro 5490.

Olemme huolissamme Mondo Mineralsin suunnitelmista perustaa talkki- ja nikkelikaivos asutuksen läheisyyteen Kajaanin Jormuan kylän alueelle. Ohessa on listattu asioita, jotka toivomme otettavan huomioon ja selvitettävän hakemusta käsiteltäessä.

- Ympäristövaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi ja selvitykset ovat vanhentuneita. On aiheellista tehdä perusteellinen, puolueeton ja asian- ja ajanmukainen YVA.
- Vaikutukset pohjaveteen on syytä selvittää hyvin. Kaivosalueen läheisyydessä on asutusta, joiden omiin kaivoihin ja vedenlaatuun kaivostoiminta voi vaikuttaa esim. aineiden imeytyessä pohjavesiin. Jormuan kylällä on vesijohtoverkosto, mutta monella on edelleen myös omat porakaivot.
- Jormuan metsät ja vesialueet ovat lähiasukkaiden virkistysmaastoja. Metsissä marjastetaan, sienestetään, metsästetään ja retkeillään. Meidänkin perhe on retkeillyt ja marjastanut 70-luvulta alkaen Pohjajoentien perukan maastoissa, jotka ovat enimmilläänkin muutaman kilometrin säteellä kaivosalueesta. Pysyvätkö nämä virkistysmetsäalueet puhtaina vai käykö niin, että siellä ei kaivospölyn takia uskalla enää marjastaa ja sienestää? Onko ympäristötekijöitä ylipäätään selvitetty kunnolla tai kattaako mahdollinen tuleva selvitys ne ja millainen arvo näille luontoarvoille annetaan asiassa?
- Kaivosyhtiön suunnitelmassa kerrotaan, että ”kaivosalueelta johdetut ja käsitellyt vedet ohjataan ojalinjaa pitkin rautatien ali etelään päin menevään ojaan. Oja laskee Pohjajokeen, jonka vedet laskevat Oulujärven Jormuanlahteen.” On huomattava, että Pohjajoki on erittäin vähävetinen, matala ja kapea joki, joka on umpeenkasvanut viime vuosikymmeninä huomattavasti. Miten kaivosvesien johtaminen vaikuttaa pieneen jokeen, sen kasvistoon ja eläimistöön sekä ihmisten joen käyttöön? Kaivoksen näkökulmasta pienetkin päästöt saattavat vaikuttaa jokeen ja vesistöihin merkittävästi. Asumme tämän joen rannalla ja olemme käyttäneet jokea uimiseen, kalastamiseen, veneilyyn ja melomiseen sekä reittinä suuremmille vesialueille. Pohjajoki laskee Jormuanlahteen, joka on lahti, jossa veden vaihtuvuus ei ole voimakasta. Jormuanlahden rannoilla on paljon asutusta ja tätä vesialuetta, kuten luonnollisesti koko Oulujärveä käytetään monenlaiseen virkistyskäyttöön. Myös kylän yleinen uimaranta (Pöyhölänniemi) on Jormuan lahden pohjukassa, lähellä Pohjajoen suuta. Miten varmistetaan vesienkäsittelyn tehokkuus ja mitkä ovat kaivoksen vesipäästöjen vaikutukset aina Pohjajoesta Oulujärvelle asti?
- Vaikka kaivosalueella ei tapahdu varsinaista rikastamistoimintaa, niin myös sivukivistä (esim. mustaliuske) liukenee metalleja ympäristöön ja kaivoksella ymmärtääksemme käsitellään mm. ferrialumiinisulfaattia.

- Parhailtaan myös tutkitaan, onko Pohjajoesta löydetty Kainuun ainoa luonnonvarainen vaeilustaimen populaatio (esim. Koti-Kajaani lehti 18.4.2018, artikkeli löytyy myös netistä). Tutkimuksen tuloksia voi odottaa aikaisintaan parin vuoden päästä. Luonnonvaraisen vaeltavan taimenen lisääntyminen on heikkoa, ja ne ovat erittäin tai äärimmäisen uhanalaisia koko maassa. Kanta on joka tapauksessa hyvin pieni, joten jos kyse on harvinaisesta esiintymästä, on myös huomioitava, miten kaivoksen vedet vaikuttaisivat tähän taimenkantaan.
- Melu- ja pöly- ym. haitat kuljetuksista: Kaivokselta on tarkoitus kuljettaa talkkimalmia yhtiön Soikamon tehtaan rikastamolle, hakemuksessa mainitaan esimerkiksi 5000krt/v tai jopa n. 54 täysperävaunullista rekka-auto kuormallista päivässä. Reitti kulkee Jormuan kylän läpi seuraavia teitä: Kontiomäentie / Valtatie 5 – Kulunnantie(899) – Jormuantie. Erityisesti kaksi viimeistä tieosuutta kulkevat asutuksen keskeltä. Minkä verran kuljetuksista tulee pöly- ja meluhaittaa? On myös erittäin huomionarvoista, että näitä tieosuuksia käyttävät pienet koululaiset kulkiessaan Jormuan kouluun viitostien toiselle puolelle (Savinientie 38) ja millään näistä tienpätkistä ei ole kevyenliikenteenväylää. Huomattavasti lisääntyvä rekkaliikenne lisää luonnollisesti myös liikennevahinkojen riskiä, varsinkin kun kyseessä on lapset, jotka liikkuvat kävellen tai pyöräillen kouluun, kelillä kuin kelillä, kapeaa tienvierustaa pitkin. Lisäksi räjähdekuljetusten määrä lisääntyy alueella. Mikä on teiden kunto nyt ja raskaan liikenteen määrän kasvaessa?
- Kaivoksen läheisyydessä (muutamien kilometrin säteellä) on asutusta. Minkä verran asukkaille koituu melu- ja pölyhaittoja? On tutkittu, että kaivosten pöly sisältää erilaisia myrkyllisiä aineita, kulkeutuuko nämä tuulen mukana lähiasukkaiden pihapiireihin asti?
- Mondo Mineralsin entinen kaivos lähellä Tyynelää, Jormua 1 eli niin kutsuttu Mineraali, vuotaa ympäristöön edelleenkin saasteita, vielä vuosikymmenien jälkeen. Eli kaivosyhtiö ei ole hoitanut kaivoksen sulkemista ja jälkitöitä asianmukaisesti. Kuinka voimme olettaa, että kyseinen kaivosyhtiö toimisi nyt toisin? Ainakaan tällaiset seikat eivät herätä luottamusta asioiden asianmukaisesta hoidosta.
- Tämän vanhan Jormua1 kaivoksen lähellä aikanaan pitkään asuneet ihmiset ovat sairastuneet hyvin todennäköisesti kaivoksen aiheuttamista ympäristöhaitoista johtuen syöpä- ja hengityselinsairauksiin. Nämäkin terveysriskit on syytä ottaa vakavasti.
- Kaivosvakuuden suuruus 10 000€ (myöhemmin mahdollisesti 30 000€) on riittämätön. Jos lupahakemuksen mukaisesti vakuudella on tarkoitus kattaa kaivoksen lopettamiseen liittyvät lopetus- ja jälkitoimenpiteet, on selvää, että tuollaiset summat eivät kata kuin pienen osan kuluista.

Jos mahdollista, pyydämme saada tiedon asiaa koskevasta päätöksestä.

Ystävällisin terveisin

MUISTUTUS

20.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 68
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpoellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija	Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus	KL2018-0004
Kaivospiiri ja KaivNro	Tyynelä, 5490
Aluksen sijainti	Kajaani

Vaadin Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) kaivosnumerolla 5490 raukeamisen lykkäämisen kieltämistä. Vaadin, ettei Tyynelän kaivospiirille myönnetä jatkoaikaa. Vaadin myös, että yleiset ja yksityiset etumme turvataan.

Asumme 120 metrin päässä Tyynelän kaivospiiristä (5490). Ostimme talomme vuonna 1997 ja laajensimme sitä vuonna 2005. Kotimme sijaitsee kahden Mondo Mineralsin kaivospiirin eli Tyynelän ja Jormua:n välissä viitostien (E63/5) varrella. Talomme ostopäätöstä tehdessämme olimme hyvin tietoisia viitostien liikenteen aiheuttamista äänihaitoista ja olemme sopeutuneet hyvin vilkasliikenteisen tien varrella asumiseen. Sen sijaan tieto Tyynelän kaivospiiristä tuli täydellisenä yllätyksenä jo asuessamme ostamassamme talossa. Kaivosyhtiö Mondo Minerals ei ole ottanut kertaakaan yhteyttä meihin henkilökohtaisesti suunnitelmistaan Tyynelän kaivospiirissä. Viitostien äänihaitat olemme itse hyväksyneet, mutta kaivoksesta kantautuvaa melua emme voi hyväksyä.

Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta aiheutuvat vahingot perheellemme ja omaisuudellemme ovat kiistattomia. Kaivostoiminta aiheuttaa melu-, pöly- ja tärinähaittoja, jotka olisivat kaikki perheellemme kohdalla välttämättä todella merkittäviä. Aivan kaivoksen vieressä asuminen olisi käytännössä täysin mahdotonta. Kaivosyhtiö Mondo Minerals ei voi vähätellä pölystä, melusta ja tärinästä aiheutuvia haittoja perheellemme. Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta tuleva pöly, melu ja tärinä vaarantavat kaikkien perheenjäsentemme fyysisen ja psyykkisen terveyden. Mitkään Mondo Mineralsin ilmoittamat toimenpiteet pölyn leviämisen estämiseksi eivät ole riittäviä turvaamaan perheellemme puhtaan ja terveellisen elinympäristön. Kaivoksesta leviävä terveydelle vaarallinen pöly, joka sisältää muun muassa raskasmetalleja, olisi merkittävä haitta niin talomme sisä- kuin ulkopuolella. Astmasairauteni vuoksi kaivoksesta kantautuva

terveydelle muutenkin vaarallinen pöly pahentaisi suurella todennäköisyydellä pitkäaikaisraivautani. Tämän seurauksena myös työkykyni voisi heikentyä ja aiheuttaa muun muassa sairauspoissaoloja. Mikäli Tyynelän kaivospiirin kaivoksessa työskentelevät henkilöt käyttävät työssään asianmukaisia työturvallisuuteen ja terveyteen liittyviä suojaimia, miten voidaan olettaa, että perheemme voisi asua ja elää normaalisti ja terveellisesti oman vastaavien suojaimia omasta kodistaan kaivoksen naapurissa?

Pölyn kulkutunneista talomme sisäpuolelle ja sen seurauksena hengityksissämme ihollisissa ja esimerkiksi huonekalujemme päälle ei voisi mitenkään estää. Perheessämme olevat lemmikkieläimet myös kärsisivät pölyn, melun ja räjäytysten aiheuttamista haitoista. Kaivospölyn vuoksi emme voisi enää hyödyntää oman puutarhamme vihannuksia ja marjoja. Myös oman puutarhan väkijäätö käyttö olisi mahdollista kaivoksen naapurissa.

Mikään Mondo Mineralsin ilmoittamat toiminta-ajat eivät poista räjäytyksestä, lämmittästä ja lämpöä aiheuttavan melun haittoja kodissamme. Perheemme kaikki arjen toiminnot kodissamme tulisivat kaivostoiminnan myötä mahdottomiksi. Melun ja tärinän vuoksi emme voisi enää nukkua, rentoutua tai hoitaa arkisia asioita talossamme.

Kotitalomme sijainti on erinomainen luonnossa liikkumisen, rentoutumisen ja virkistymisen kannalta. Käytän usein Tyynelän alueen metsämaastoa retkeilyyn, lenkkeilyyn, marjastukseen ja sienestykseen. Lisäksi Oulujärven läheisyys on mahdollistanut useiden hienojen uimarantojen virkistyskäytön. Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminta häiritäisi merkittävästi kaikkea edellä mainittua virkistyskäyttöä kotimme läheisyydessä.

Mondo Mineralsin kaivospiirit (Tyynelä ja Jormua) kotimme läheisyydessä ovat aiheuttaneet vuosia ahdistusta, stressiä ja unettomia öitä perheellemme. Ahdistus on ollut välillä niin suurta, että se on aiheuttanut jopa sairauspoissaoloja työstäni. Mondo Mineralsin kaivospiirin läheisyyden aiheuttama epävarmuus perheemme tulevaisuudesta on hankaloittanut esimerkiksi talon laajennustöiden suunnittelua ja toteutusta. Mikä pahinta, Mondo Mineralsin kaivospiirin läheisyys on mitätöinyt talomme arvon. Talossamme on käytännössä mahdotonta saada nyt kaupaksi varsinkin Tyynelän kaivospiirin vuoksi. Tämä on hyvin merkittävä haitta yksityiselle edullemme.

Mahdollinen kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä vaurioitaisi kotitaloamme ja muita pihapiirissämme olevia rakennuksia. Räjäytykset ja tärinä voisivat vaurioittaa muun muassa talomme kivijalkaa, muurattua tulisijaa pöppöineen ja muita arvokkaita irtaimistoamme. Kaikista tässä muistutuksessa mainituista syistä johtuen kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä tekisi mahdottomaksi asumisen omassa kodissamme. Vaadimme Mondo Mineralsilta täysimääräistä korvausta kaikesta Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnan aiheuttamasta vahingosta terveydellemme, kiinteistöillemme ja irtaimistoillemme. Haluan myös huomauttaa, että kotitalossamme asumiseen liittyy myös paljon sellaisia arvokkaita muistoja ja asioita, joita ei pysty rahalla mitenkään korvaamaan.

Pyydän saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Varaan mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja

Paltaniemen-Jormuan osakaskunta
Kajaani

Lausunto
20.10.2018

Tukes, PL 66, 00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lupatunnus KL2018:0004 ja KaivNro 5490, Tyynelä

Paltaniemen-Jormuan osakaskunnan lausunto MondoMinerals B.V:n viitekohdan lupahakemukseen

Paltaniemen-Jormuan osakaskunta omistaa lupahakemuksen kohteena olevan alueen välittömällä valuma-aleella olevan Pohjajoen sekä Oulujärven Jormuanlahden ja Paltaselän eteläosan vesialueet.

Paltaniemen-Jormuan osakaskunta yhtyy Kajaanin kaupungin kielteiseen kantaan, jossa todetaan, että jatkolupahakemusta ei puolleta, koska riittäviä selvityksiä yhteis- ja kokonaisvaikutuksista ei ole tehty.

Perusteluina Paltaniemen-Jormuan osakaskunta toistaa Kajaanin kaupungin lausunnossa todetut keskeiset puutteet, jotka koskevat luontoselvityksiä ja mahdollista YVA-menettelyä sekä erityisesti vaikutuksia valuma-alueen vesistöihin ja muihin luontoarvoihin. Hankkeesta suoraan tai välillisesti aiheutuvien haittojen laajuutta ja merkittävyyttä ei pysty arvioimaan hakemusasiakirjoista saatavien tietojen perusteella.

Paltaniemen-Jormuan osakaskunta
Heikki Punju
Puheenjohtaja

Pohjajoki ry
Pohjajoentie 219
87970 JORMUA
pohjajoki@posti24.fi

MUISTUTUS

18.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
- B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija: Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus: KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro: Tyynelä, 5490
Alueen sijainti: Kajaani

Pohjajoki ry vaatii Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) kaivosnumerolla 5490 raukeamisen lykkäämisen kieltämistä. Pohjajoki ry vaatii, että Tyynelän kaivospiirille ei myönnetä jatkoaikaa. Tässä yhteydessä Pohjajoki ry vaatii huomioimaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen. Pohjajoki ry on asianosainen, koska se on rekisteröity yhdistys, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyvyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät (Kaivoslaki 165 §). Pohjajoki ry:n toiminta-ajatus perustuu luontoarvojen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Tyynelän kaivospiirin läheinen sijainti aiheuttaa haittaa Pohjajoki ry:n jäsenten yleiselle ja yksityiselle edulle sekä yhdistyksen toiminta-alueelle Pohjajoen alueella.

Tukesin 16.10.2013 antaman päätöksen mukaan Tyynelän kaivospiirin edellisestä jatkoluovasta 15.10.2018 asti kaivosyhtiötä vaaditaan laatimaan riittävät luontoselvitykset sekä selvittämään Kainuun ELY-keskuksen kanssa luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen arviointimenettelyn tarve Antinsuon – Kylmänpuron ja Hevossuon osa-alueen osalta, suorittamaan mahdollisen YVA-menettelyn huomioiden toisiaan lähellä sijaitsevien kaivospiirien yhteisvaikutukset, laatimaan kaivostoiminnan käyttösuunnitelma ja valmistelemaan näiden vaiheiden jälkeen varsinainen kaivoslupahakemus. Kaivosyhtiö Mondo Minerals on laatinut käyttösuunnitelman Tyynelän kaivospiiristä, mutta se ei ole laatinut Tukesin vaatimia luontoselvityksiä eikä suorittanut YVA-menettelyä lähialueella sijaitsevien kaivospiirien yhteisvaikutuksista. Näin ollen kaivosyhtiö Mondo Minerals ei ole tehnyt Tukesin edellisessä luvassa edellyttämiä selvityksiä. Mondo Minerals ei ole siten kaivoslain 52 §:n mukaan osoittanut vakavasti pyrkivänsä varsinaiseen kaivostoimintaan. Täten Pohjajoki ry vaatii, että kaivosviranomaisen on päätettävä, että kaivoslupa raukeaa (Kaivoslaki 68 §).

Tyynelän kaivospiiri on määrätty 1.12.2000 eli noin 18 vuotta sitten. Tuona aikana Jormuan kylä on kasvanut merkittävästi ja asutusta on tullut huomattavasti lisää kaivospiirin välittömään läheisyyteen. Tilanne asutuksen osalta on siis muuttunut merkittävästi kaivospiirin voimassaolon aikana. Tyynelän kaivospiirin välittömään läheisyyteen on rakennettu huomattava määrä uusia asuintaloja 2000-luvun aikana. Lähin asuttu talo sijaitsee viitostien varressa 120 metrin päässä kaivospiiristä. Pohjajoentien varrella on myös paljon taloja, jotka sijaitsevat 570–1000 metrin päässä kaivospiirin rajasta. Jatkolupahakemuksessaan Mondo Minerals ei kuitenkaan mainitse Tyynelän kaivospiirin ympärillä olevaa asutusta lainkaan. Näin ollen Mondo Minerals ei ota hakemuksessaan vakavasti huomioon hankealueen lähiympäristöä. Alueella on myös runsaasti vapaa-ajan asuntoja, jotka pitäisi ottaa huomioon kaivostoiminnan vaikutuksia yleiselle ja yksityiselle edulle arvioitaessa.

Kaivosyhtiö Mondo Minerals ilmoittaa hakemuksessaan, ettei hankealueelle tai sen lähiympäristöön sijoitu virallisia virkistyskohteita tai -alueita. Tämä on virheellinen maininta, koska Tyynelän kaivospiiristä 2,7 kilometrin päässä sijaitsee vuokramökki- ja loma-asuntoalue Kainuun Meri – Kajaani Cottages, jonka yritysidea perustuu luonto- ja virkistysmatkailuun. Kaivostoiminnasta olisi merkittävää haittaa yrityksen tarjoamalle virkistyskäytölle Oulujärven ja Pohjajoen ympäristössä sekä yrityksen elinkeino-oloille. Pohjajoki ry vaatii, ettei Tyynelän kaivospiirin jatkolupaa myönnetä, koska kaivoslain 48 § :n mukaan lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja. On huomioitava, että Tyynelän kaivospiirin välittömässä läheisyydessä sijaitsee useita maatiloja, joiden elinkeino-olot ovat täysin uhattuina, mikäli kaivostoiminta alkaa Tyynelän kaivospiirissä.

Tyynelän kaivospiirin valuma-alueella sijaitseva Pohjajoki ja sitä ympäröivä alue on sen asukkaille merkittävä virkistysalue. Sen ympäröivä luonto tarjoaa uinti-, kalastus-, metsästys-, marjastus-, sienestys-, retkeily-, lenkkeily-, melonta- ja veneilymahdollisuuksia, joita myös alueen asukkaat aktiivisesti hyödyntävät. Pohjajoen alueella on myös meneillään hankkeita, jotka liittyvät Pohjajoen kehittämiseen, kunnostukseen, ja virkistyskäyttöön. Meneillään on muun muassa luontopolkuhanke Pohjajoen varrelle. Pohjajoki ry:n koko toiminta-ajatus perustuukin Pohjajoen alueen ja sen virkistyskäytön kehittämiseen. Mahdollinen kaivostoiminta pilaisi alueen luontoon liittyvät virkistyskäyttömahdollisuudet. Kaivosyhtiö Mondo Minerals mainitsee hakemuksessaan, että kaivostoiminta ei olennaisesti muuta alueen virkistyskäyttöä metsästystä lukuun ottamatta. Näin ollen se ei ole ottanut vakavasti Tyynelän alueen ja sen lähiympäristön virkistyskäytön laajuutta ja monipuolisuutta.

Tyynelän kaivosalueella ja sen välittömässä läheisyydessä on monimuotoista ja arvokasta luontoa, kuten monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää lehtokorpea (Metsälaki 10 §). Tyynelän alueen vedet valuvat Pohjajokeen, joka laskee Jormuanlahden kautta Oulujärveen. Pohjajoki on pitkälti luonnontilainen ja siinä olevien lähteiden vuoksi kylmä joki. Tästä syystä tietynlainen vaativa eliöstö, kuten taimen ravintoeläimineen, suosii sitä. Joen tilaa heikentävät jo nyt metsäojitukset, joten sen tila ei tulisi kestäämään kaivostoiminnasta aiheutuvaa kuormitusta. Jormuan alueen asukkaat ovat itse huolehtineet alueensa vesistöjen ja ympäristön puhtaudesta rakentamalla ja kustantamalla alueelle vesijohto- ja viemäriverkostoa, jotta alueen vesistöt pysyisivät puhtaina ja kuormitus vähäisenä. Mondo Minerals mainitsee hakemuksessaan, että rakentamisen aikana kiintoainekuormitus Pohjajokeen voi muuttua, mikä aiheuttaisi vaaraa muun muassa Pohjajoessa elävälle alkuperäiselle järvitaimenkannalle sekä muille arvokkaille eliöille. Pohjajoki on luonteeltaan runsaasti tulviva joki, jonka veden korkeus ja virtaamisnopeus vaihtelevat suuresti kevään lisäksi myös kesäisin ja syksyisin. Tämä aiheuttaa joen uoman levenemisen, jolloin vedes-

sä olevat kaivoksesta tulevat haitta-aineet leviävät veden lisäksi joen rantatormille. Tästä syystä vesistön mukana kulkeutuvat kiintoaineet kantautuvat myös maaperälle ja ovat siten vahingollisia koko Pohjajoen ympäristölle.

Pohjajoen harvinaisesta alkuperäisestä taimenkannasta on parhaillaan meneillään Itä-Suomen yliopistossa tutkimus. Tutkijoiden (Luke:n tutkimus Prokkola, Uusi-Heikkilä, Lemopoulos ja Vainikka, 2018, Liite 1) mukaan Pohjajoen taimen on säilynyt nykypäiviin elinkykyisenä omana erillisenä populaationa ilman tuki-istutuksia ja on siten erittäin arvokas alkuperäinen taimenkanta. Tutkimukset ovat myös käynnissä siitä, onko Pohjajoen taimenista osa ominaisuuksiltaan niin sanottuja vaellustaimenia. Vaeltavat ja nopeakasvuiset luontaisesti lisääntyvät sisävesien taimenet ovat Kuusamon Koutajoen vesistön eteläpuoleisissa vesistöissä nykyisin erittäin harvinaisia ja uhanalaisia. Mikäli tutkimukset vahvistavat Pohjajoen taimenkannan vaellusominaisuudet, on sen säilyminen elinvoimaisena ja luontaisesti lisääntyvänä populaationa erittäin tärkeää koko Oulujärven alueen vaellustaimenen säilymisen ja elvyttämisen kannalta. Pahimmillaan kaivostoiminnan vaikutukset Pohjajoen taimenen keskeisten kutualueiden vedenlaatuun voisivat aiheuttaa luontaisesti lisääntyvän taimenkannan häviämisen. (Liite 1.) Tämän vuoksi on erittäin huolestuttavaa, että Mondo Minerals ilmoittaa laskevansa kaivosalueelta johdetut vedet ojaan pitkin Pohjajokeen, josta vedet laskevat Oulujärven Jormuanlahteen. Hakemuksessa määritelmä ”oja” on virheellinen. Todellisuudessa hakemuksessa mainittu ”oja”, jota pitkin kaivosalueelta johdetut vedet lasketaan Pohjajokeen, on virtaava puro, jonka eliöstöä ei ole vielä tarkemmin tutkittu.

Kaivosyhtiö Mondo Minerals vähättelee pölystä, melusta ja tärinästä aiheutuvia haittoja ihmisille. Edellä mainituista haittatekijöistä koituu välitöntä merkittävää haittaa ihmisen fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle. Talkkimalmin ja nikkelin mukana tuleva pöly sisältää terveydelle erittäin vaarallisia aineita, kuten arseenia. Kaivosyhtiö mainitsee, että pölyämistä ehkäistään muun muassa kastelemalla ja suolaamalla louhoksen teitä. Tämä ei estä louhoksesta nousevan kaivospölyn kantautumista ilmavirtojen ja tuulien mukana laajalti kaivospiirin ulkopuolelle. Nykyaikaisissa taloissa on koneellinen ilmanvaihtojärjestelmä, joka tuo kaivospölyn suoraan talojen sisäpuolelle. Lisäksi pölystä on vakavaa haittaa myös talojen pihoille ja puutarhoille, joissa talojen asukkaat viettävät runsaasti vapaa-aikaansa muun muassa piha- ja puutarhatöitä tehden. Pihoille kantautuneen kaivospölyn vuoksi oman puutarhan ja kasvimaan tuotteita ei voisi enää käyttää. Kaivospöly on myös vakava terveysriski pihoilla leikkiville lapsille.

Kaivosyhtiön ilmoittamasta selvityksestä ei saa riittävästi tietoa räjäytyksen aiheuttamasta melusta ja tärinästä. Melun vaikutuksista se toteaa, että sitä rajoitetaan toiminta-ajoilla, jotka määritetään ympäristöluvassa. Toiminta-ajoilla ei voida kuitenkaan poistaa melusta aiheutuvia haittoja alueen asukkaille ja eläimille. Kaivostoiminnasta aiheutuvat melu, räjäytykset ja tärinä tekevät Pohjajoen alueen asukkaiden elämisen mahdottomaksi. Pohjajoen alueen asukkaat ovat valinneet asuinpaikakseen tarkoituksella rauhallisen ja luonnonläheisen ympäristön. Kaivostoiminta ja siitä aiheutuva liikenne turmelisivat täysin Pohjajoen alueen asukkaiden rauhan. (Laki eräistä naapurisuhteista 17§ ja 18 §.) Ei voida olettaa, että Pohjajoen alueen asukkaat voisivat sovittaa omat aikataulunsa, vuorokausirytminsä sekä levon ja unen tarpeen eri vuorokauden aikoina kaivosyhtiön toiminnan aikataulujen mukaisiksi. Esimerkiksi vuorotyöläisten on pystyttävä nukkumaan päivällä. Perustuslain 10 §:n mukaan ihmisellä on oikeus kotirauhaan.

Kaivostoiminnasta aiheutuva melu ja tärinä ovat uhka ihmisen psyykkiselle terveydelle. Kova räjähdys aiheuttaa säikähdyksen ja turvattomuuden tunteen erityisesti lapsille ja vanhuksille, joita molempia asuu paljon Tyynelän kaivospiirin välittömässä läheisyydessä muun muassa Pohjajoen varrella.

Vaikka kaivosyhtiö Mondo Minerals ilmoittaa pölyn ja melun vaikutusten olevan vain paikallisia ja ajoittaisia, ne eivät poista niitä merkittäviä haittoja, mitä ne aiheuttaisivat Pohjajoki ry:n jäsenten fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle sekä kiinteistöjen kunnolle. Paikallisuus ja ajoittaisuus eivät siis lievennä kaivostoiminnasta aiheutuvia ongelmia kaivostoiminnan välittömässä läheisyydessä asuville ihmisille. Pohjajoki ry vaatii, että arvioitaessa kaivostoiminnan vaikutuksia ihmisten terveyteen, on otettava huomioon koko kaivostoiminnan toiminta-aika, jonka Mondo Minerals ilmoittaa Tyynelän kaivospiirissä olevan 10–30 vuotta. Tästä syystä kaivoksesta aiheutuvat terveyshaitat ovat pitkäkestoisia ja kumuloituvia. Tämä on erittäin vahingollista erityisesti lapsille ja pitkäaikaissairaille, jotka voivat altistua kaivoksen haittavaikutuksille jopa vuosikymmeniksi. Jo pelkästään kaivospiirin olemassaolo on aiheuttanut merkittävää haittaa Pohjajoen alueen asukkaiden psyykkiselle terveydelle, muun muassa stressiä, unettomuutta ja ahdistuneisuutta. Nämä kaikki edellä mainitut seikat kaivostoiminnan vaikutuksesta ihmisten terveydelle rikkovat perustuslain 20 §:ää, jonka mukaan jokaisella ihmisellä on oikeus terveelliseen ympäristöön.

Tyynelän kaivospiirin läheisyys laskee merkittävästi sen vaikutuspiirissä sijaitsevien kiinteistöjen arvoa ja näin ollen aiheuttaa todellista haittaa ihmisten yksityisille eduille. Jo pelkästään kaivospiirin olemassa olo on aiheuttanut kiinteistöjen arvon laskua Tyynelän lähialueella. Tälläkin hetkellä Tyynelän kaivospiirin välittömässä läheisyydessä sijaitsevia kiinteistöjä on mahdotonta myydä, koska mahdollisen kaivoksen viereen ei haluta muuttaa. Räjähdykset, tärinä ja pöly vaurioittaisivat kaivoksen läheisyydessä olevia kiinteistöjä, joista lähimmät sijaitsevat vain muutaman sadan metrin päässä kaivospiiristä ja sen suunnitellusta avolouhoksen kohdasta. On todennäköistä, että useiden talojen kivijalat vaurioituvat ja esimerkiksi vesikiertoinen lattialämmitysjärjestelmä hajoaa aiheuttaen suurta vahinkoa asuintaloissa. Räjähdyksen aiheuttama jatkuva tärinä kiinteistöissä löysyttää kiinteistöjen sähköasennuksien johdotusten liitoksia lisäten näin löysistä liitoksista aiheutuvaa tulipalon riskiä. Useat Tyynelän välittömässä läheisyydessä sijaitsevat kiinteistöt on perustettu savimaalle. Savimaata pitkin heijastuva tärinä on moninkertainen esimerkiksi hiekkamaahan verrattuna. Kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä rikkoisi perustuslain 15 §:ää, jossa määritetään ihmisen oikeus omaisuuden suojaan. Pohjajoki ry vaatii, että kaivosyhtiö Mondo Minerals korvaa Tyynelän kaivostoiminnan aiheuttamat vahingot täysimääräisinä kaikille niille talouksille, joiden omaisuutta kaivostoiminta vahingoittaa. (Laki eräistä naapurussuhteista 9§ ja 10 §.)

Mondo Minerals ilmoittaa hakemuksessaan liikenteen ajoittuvan maanantaista perjantaihin kello 06–22 ja tarvittaessa ajoa olevan myös lauantaisin. Malminkuljetusautojen on suunniteltu kulkevan Tyynelän kaivosalueelta Kontiomäentietä (E63/5) kohti Kajaania, josta ne jatkaisivat matkaansa Sotkamontietä (6) pitkin Sotkeroon. Nämä kyseiset tiet ovat pääreittejä, joita pitkin ihmiset kulkevat päivittäin muun muassa töihin. Täysperävaunullisten rekka-autojen liikenne vaikeuttaisi merkittävästi työmatkaliikennettä ja aiheuttaisi turvallisuusriskejä. Lisäksi Jormualla koululaiset käyttävät E63/5-tietä muun muassa koulumatkoihinsa. Jormuan kyläkoulu sijaitsee vain kahden kilometrin päässä Tyynelän kaivospiiristä. Jormuan kyläkoulun oppilaat ovat iältään vain 6–13-vuotiaita, mistä johtuen heidän arviointikykynsä liikenteen vaaratekijöistä on vielä hyvin puutteellinen. Monet Jormuan koulun oppilaista kulkevat koulumatkansa yksin jalkaisin tai polkupyörällä ilman aikuisten val-

vontaa. Lisäksi yläkouluikäiset, lukiolaiset ja ammattiin opiskelevat nuoret käyttävät viitos-
tien (E63/5) pysäkkejä koulumatkoihinsa. Tyynelän kaivostoiminnasta aiheutuva liikenne
olisikin suuri riski muun muassa liikenneonnettomuuksille. Näin ollen Tyynelän kaivostoi-
minta aiheuttaisi myös liikenteen osalta merkittävää vaaraa yleiselle turvallisuudelle. Tä-
män lisäksi määrältään huomattavan suuri rekkaliikenne heikentäisi merkittävästi Kainuun
teiden (E63/5 ja (6) kuntoa. Tällä olisi hyvin vahingolliset vaikutukset muun muassa Kai-
nuun alueella tapahtuvaan työmatkaliikenteeseen sekä erityisesti loma-aikoina matkailijoi-
den liikkumiseen Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä, koska esimerkiksi E63/5-tie on yksi ko-
ko Suomen tärkeimmistä pääteistä Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä.

Pohjajoki ry pyytää saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista
hakijan jättämistä täydennyksistä. Pohjajoki ry varaa mahdollisuuden antaa myös täyden-
täviä tietoja.

Pohjajoki ry:n puolesta

 Juha Aalto
puheenjohtaja

Lea Portano
sihteeri

11.10.2018

Dnro 3024/00 04 05/2018

Pohjajoki ry/Juha Aalto
Pohjajoentie 219
87970 JORMUA

Viite: Lausuntopyyntö Pohjajoen taimenesta, Dnro 3024/00 04 05/2018

Lausunto Pohjajoen taimeneen kaivostoiminnan toteutuessa aiheutuvasta uhasta

Pohjajoki ry on 3.10.2018 pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa Pohjajoen alueelle suunnitellun kaivostoiminnan toteutuessaan aiheuttamasta uhasta Pohjajoen taimenelle. Pohjajoki ry kertoo tarvitsevänsä lausunnon Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kuulutusta varten, joka koskee Tyynelän kaivospiirin (5490) kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevaa hakemusta ja kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamista. Pohjajoki ry:n mukaan kaivosyhtiö Mondo Minerals ilmoittaa hakemuksessaan laskevänsä kaivoksesta johdettavat vedet Pohjajokeen ja sitä kautta Jormuanlahteen Oulujärveen. Pohjajoki ry arvioi myös, että tämä olisi haitallista Pohjajoen alkuperäiselle järvitaimenkannalle. Pohjajoki ry on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta arviota Pohjajoen taimenen tilasta ja kaivoshankkeen toteutuessa siitä taimenkannalle aiheutuvasta haitasta.

Luonnonvarakeskus esittää lausuntonaan seuraavan.

Luonnonvarakeskuksen ja Itä-Suomen yliopiston uusien tutkimusten perusteella Pohjajoen taimen on säilynyt nykypäiviin elinkykyisenä omana erillisenä populaationa ilman tukistutuksia ja on siten erittäin arvokas alkuperäinen taimenkanta, vaikkakin se on perimältään suppea (Lemopoulos ym. 2018). Tutkimukset ovat myös käynnissä siitä, onko Pohjajoen taimenista osa ominaisuuksiltaan ns. vaellustaimenia. Vaeltavat ja nopeakasvuiset luontaisesti lisääntyvät sisävesien taimenet ovat Kuusamon Koutajoen vesistön eteläpuolisissa vesistöissä nykyisin erittäin harvinaisia ja uhanalaisia. Mikäli tutkimukset vahvistavat Pohjajoen taimenkannan vaellusominaisuudet, on sen säilyttäminen elinvoimaisena ja luontaisesti lisääntyvänä populaationa erittäin tärkeää koko Oulujärven alueen vaellustaimenen säilymisen ja elvyttämisen kannalta.

Mondo Mineralsin hakemuksen perusteella (20.9.2018 KaivNro 5490 Lupatunnus KL2018:0004) Tyynelän kaivospiirin alueelle tulisivat sijoittumaan avolouhos (12,5 ha), sivukivialue (24 ha), selkeytsaltaista koostuva vesienkäsittelyalue (1 ha) sekä urakoitsijan tukitoiminnot ja malmin välivarasto (1,5 ha). Toimintaan liittyvällä tehokkaalla vesien hallinnalla on keskeinen merkitys vesistöhaittojen minimoimiseksi. Ulkopuolisten pintavesien pääsy kaivosalueelle tulee estää ja vesienkäsittelykapasiteetti tulee mitoittaa niin, että kaikki kaivostoiminnan vaikutuksen piirissä olevat vedet kyetään myös runsassateisina vuosina käsittelemään tehokkaasti. Alueelta pois johdettujen vesien tulee vastata luonnonvesiä niin kiintoaineksen, ravinteiden kuin metallipitoisuuksien suhteen. Tarvittaessa tämä edellyttää kosteikkoteknisiä ratkaisuja ja/tai veden uudelleenkierätyä.

Merkittävimpanä haittana Pohjajoen taimenkannalle olisi lisääntyvä kiintoainekuormitus, joka muuttaa kutualuiden ominaisuuksia ja heikentää vedenlaatua Pohjajoen taimenen keskeisimmillä kutualueilla joen alajuoksulla. Rungas liettyminen ja umpeenkasvu voivat estää lohikalojen kutemisen kokonaan, lievempänä muutokset näkyvät mädin ja jälkeläisten eloonjäännin pienentymisenä. Taimenen kutualueet tulisi kartoittaa ennen toiminnan käynnistymistä ja toiminnan aikana mahdollisia liettyneitä kutupaikkoja tulisi parantaa pöyhimällä vuosittain hieno aines pois kutusoran joukosta. Pahimmillaan kaivostoiminnan vaikutukset Pohjajoen taimenen keskeisten kutualueiden vedenlaatuun voisivat aiheuttaa luontaisesti lisääntyvän taimenkannan häviämisen.

Viite:

Lemopoulos, A., Uusi-Heikkilä, S., Huusko, A., Vasemäki, A., Vainikka, A. 2018. Comparison of migratory and resident populations of brown trout reveals candidate genes for migration tendency. *Genome Biol. Evol.* 10(6):1493–1503.

Eeva-Liisa Ryhänen
Johtaja, Luonnonvarat

Lausunnon valmistelijat/lisätietoja: erikoistutkija Pekka Hyvärinen ja tutkija Pekka K. Korhonen.
Luonnonvarat

MUISTUTUS

21.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
- B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija: Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus: KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro: Tyynelä, 5490
Alueen sijainti: Kajaani

Vaadimme (A), Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämisen kieltämistä eli vaadimme, ettei kaivosyhtiö Mondo Minerals B. V.:lle myönnetä jatkoaikaa koskien Tyynelän kaivospiiriä. Vaadimme (B), että yleiset ja yksityiset edut turvataan.

Kotimme sijaitsee Kajaanin Jormualla 570 metrin päässä Tyynelän kaivospiirin rajasta. Näin ollen olemme asianosaisia, koska Tyynelän kaivospiiri sijaitsee kotimme välittömässä läheisyydessä. Mahdollinen kaivostoiminta aiheuttaisi perheellemme, kiinteistöillemme ja terveydellemme vakavia vahinkoja. Jo pelkkä kaivospiirin olemassaolo on aiheuttanut kiinteistöjemme arvon laskun sekä aiheuttanut huomattavaa stressiä ja huolta elämäämme.

Olemme rakentaneet kotimme ja autotallirakennuksemme Kajaanin Jormualle 2000-luvun aikana. Valitsimme tonttimme paikaksi kauniin metsäisen kummun, joka ulottuu virtaavan puron äärelle nimeltä Sydänoja. Tonttimme jatkuu myös puron toisella puolella. Sydänojanimisessä purossa on koskia ja se laskee Pohjajokeen ja sitä kautta Jormuanlahteen Oulujärveen. Kun ostimme tontin, tiedustelimme Kajaanin kaupungilta, onko lähiympäristöön suunnitteilla kaivostoimintaa tai muuta vastaavanlaista toimintaa ja saimme vastaukseksi, ettei sellaista toimintaa ole lähialueille suunnitteilla. Ostimme tonttimme vuonna 2007, jolloin saimme Pohjajoentielle suoran rakennusluvan Kajaanin kaupungilta. Saimme tietää vasta vuonna 2014, että vain 570 metrin päässä tonttimme rajasta sijaitsee Tyynelän kaivospiiri, joka on perustettu jo vuonna 2001. Olimme omistaneet tonttimme, talomme ja autotallirakennuksemme seitsemän vuotta, ennen kuin tieto kaivospiirin välittömästä läheisyydestä tuli tietoomme. Tällöinkään kaivosyhtiö Mondo Minerals ei asiaa meille ilmoittanut, vaan kuulimme sen aktiivisilta Jormuan kyläläisiltä. Mondo Minerals ei ole ottanut kertaakaan yhteyttä meihin henkilökohtaisesti niiden 11 vuoden aikana, jotka olemme olleet Jormualla Tyynelän kaivospiirin naapureita. Koemme, että kaivosyhtiö Mondo Minerals ei

ole noudattanut tiedottamisvelvoitteitaan kaivostoimintasuunnitelmistaan lähialueen asukkaita kohtaan.

Mielestämme kaivosyhtiö Mondo Minerals ei ole osoittanut jatkolupahakemuksellaan suhtautuvansa vakavasti ihmisten ja asukkaiden yleisiin ja yksityisiin etuihin. He eivät mainitse jatkolupahakemuksessaan millään tavoin Tyynelän kaivospiirin läheisyydessä olevaa asutusta. Kaivosyhtiö Mondo Minerals ei ole myöskään noudattanut Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) Tyynelän kaivospiirin edellisestä jatkoluvasta 16.10.2013 antamassa päätöksessä edellyttämiä määräyksiä luonto- ja ympäristöselvitysten tekemisestä. Mondo Minerals ei ole laatinut Tukesin vaatimia luontoselvityksiä eikä suorittanut YVA-menettelyä lähialueella sijaitsevien kaivospiirien yhteisvaikutuksista. Näin ollen kaivosyhtiö Mondo Minerals ei ole tehnyt Tukesin edellisessä luvassa edellyttämiä selvityksiä. Näiden syiden vuoksi vaadimme, että Tyynelän kaivospiirille ei myönnetä jatkolupaa.

Tyynelän kaivoksen toiminta aiheuttaisi huomattavia vahinkoja perheenjäsentemme fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle sekä omistamillemme kiinteistöille. Kaivoksesta kantautuva pöly, melu ja värinä tekisivät asumisen kodissamme täysin mahdottomaksi. Tyynelän kaivospiiri sijaitsee junaradan ja E63/5-tien välissä. Junaliikenteen äänet kuuluvat kotimme pihalle todella voimakkaasti ja E63/5-tien liikenteenkin äänet kantautuvat kotiimme. Tavallista liikenteen ääntä ei kuitenkaan voi mitenkään verrata kaivostoiminnasta aiheutuvaan meluun, joka on huomattavasti voimakkaampaa kuin liikenteestä kantautuvat äänet. Perheessämme on vuorotyöläinen, joka tarvitsee usein lepoa ja unta myös päivällä. Myös perheemme lapset ja toinen aikuinen tarvitsevat välillä päivisin aikaa nukkumiseen kiireisessä arkirytmisissä kertyneen väsymyksen poistamiseksi. Kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä tekisi mahdottomaksi lepäämisen, nukkumisen ja rentoutumisen omassa kodissamme eri vuorokauden aikoina. Tämän vuoksi vaadimme, ettei kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä saa alkaa.

Tyynelän kaivoksesta kantautuvasta pölystä aiheutuisi vakavia haittoja perheellemme. Kaivosyhtiö Mondo Minerals ilmoittaa louhivansa talkkia ja nikkeliä. Talkkimalmin louhinnassa syntyy pölyä, joka sisältää terveydelle tavallisesti erittäin vaarallisia aineita, kuten esimerkiksi syöpää aiheuttavaa arseenia ja asbestia. Terveysvaara pölyn sisältämien vaarallisten aineiden vuoksi on erityisen suuri ja se on arvioitava suhteessa kaivosyhtiön ilmoittamaan 30 vuoden toiminta-aikaan. Tyynelän kaivoksesta leviävän pölyn sisältämien vaarallisten aineiden aiheuttama haitta olisi merkittävä ja vakava myrkyllisten aineiden kertyessä ja kumuloituessa elimistöön pitkän ajan kuluessa.

Tapanamme on tuulettaa talossamme usein ovia ja ikkunoita auki pitämällä. Myös osa perheenjäsenistä saa syvän unen vain avonaisen ikkunan äärellä. Kaivospöly estäisi terveellisen nukkumisen ikkuna auki sekä talomme läpivedon kaltaiset tuuletukset. Talossamme on nykyaikainen ilmanvaihtojärjestelmä, joka tuo ulkoa ilmaa taloomme. Tästä syystä kaivoksesta tuleva haitallinen pöly kulkeutuisi myös ilmanvaihdon mukana sisätiloihimme. Tämä olisi erittäin vahingollista kaikkien perheenjäsentemme terveydelle. Nukkumisen ja lepäämisen sovittaminen kaivoksen räjäytysten ja muun kaivostoiminnasta aiheutuvan melun aikatauluihin on mahdotonta. Tämä tulisi aiheuttamaan väsymystä ja unettomuutta, mikä vaikuttaisi haitallisesti muun muassa terveyteen ja työssä jaksamiseen. Räjäytyksistä ja koneiden melusta johtuvat äänet pelottaisivat lapsiamme ja aiheuttaisivat heille päivittäin turvattomuuden tunteita.

Kaivospölystä olisi myös merkittävää haittaa perheemme virkistäytymiselle ja vapaa-ajalle. Vietämme paljon aikaa ulkona suurella pihallamme pihatöitä tehden, leikkien ja pelaillen. Kaivospöly aiheuttaisi vahinkoa turmellen laajat nurmikenttämme ja olisi todella vaarallista esimerkiksi jalkapalloa päivittäin pelaaville lapsillemme. Kaivospöly kulkeutuisi sisälle myös muun muassa jalkineissa ja nurmikolla sotkeentuneissa vaatteissa. Osa perheenjäsenistämme harrastaa virkistäytymistä päivittäin lenkkeillen ja sauvakävelen Pohjajoentielä. Perheemme myös pyöräilee paljon Pohjajoen ympäristössä. Terveydelle vaarallisen kaivospölyn kantautuminen Pohjajoentielle, muille lähiteille ja hengitysilmaan estäisi näiden rakkaiden ja terveyttä ylläpitävien tärkeiden harrastusten jatkamisen. Vaadimmekin, että Tyynelän kaivospiirille ei myönnetä jatkoaikaa, koska kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä estäisi terveyttämme ylläpitävien ja virkistystä tuottavien harrastustemme jatkamisen kotimme tuntumassa.

Tonttimme läpi virtaava Sydänoja-niminen puro on rakas rauhoittumisen paikka kaikille perheenjäsenillemme. Olemme jopa uineet Sydänojan leveimmissä kohdissa. Pohjajoen tavoin Sydänoja on tulvaherkkä puro, jonka vedenkorkeus ja virtaamisnopeus voivat vaihdella hyvinkin paljon lumien sulamisen ja suurten sateiden johdosta. Kaivosyhtiö Mondo Minerals on ilmoittanut laskevansa Tyynelän kaivospiirissä sijaitsevasta kaivoksesta johdetut vedet kiintoaineineen "ojaa" pitkin Pohjajokeen ja sitä kautta Jormuanlahteen Oulujärveen. Merkille pantavaa on, että kaivosyhtiö Mondo Mineralsin ilmoittama "oja" on itse asiassa tulvaherkkä virtaava puro, jonka nimi on Sydänoja. Se on siis pienvesistö, jonka käyttöä säätelevät pienvesistöistä säädeytyt lait ja asetukset. Pahimmillaan kaivoksesta Sydänojan vesivirtaamien mukana kantautuvat kiintoaineet voisivat vahingoittaa terveyttämme esimerkiksi arseenin ja asbestin myrkyllisyyden vuoksi esimerkiksi purossa uimessamme ja estää siten lopulta purossa uimisen. Kiintoaineet voisivat myös levitä tonttimme rantatörmille ja tuottaa siten vahinkoa puronvarren monimuotoiselle kasvillisuudelle. Kaivoksesta vesistöihin laskettavat kiintoaineet olisivat myös hyvin vaarallisia esimerkiksi Pohjajoen alkuperäiselle järvitaimenkannalle, jonka vaellusominaisuuksia tutkivat parhaillaan Joensuun yliopiston ja Luonnonvarakeskuksen (Luke) tutkijat. Sydänojan osalta kalakanntaa ei ole tutkittu, eli selvittämättä on, nousevatko taimenet jopa Sydänojaan ja Pohjajokeen laskeviin muihin pieniin puroihin asti kutemaan ja ravintoa etsimään. Perheemme käy myös kesäisin paljon uimassa Oulujärven eri uimarannoilla ja kalastaa Oulujärvellä mahdollisuuksien mukaan. Koska Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta johdettavat kiintoaineet laskettaisiin Sydänojan ja Pohjajoen kautta Jormuanlahteen Oulujärveen, vaarantaisi Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminta koko Oulujärven vesistön virkistyskäytön uimisen ja kalastuksen osalta.

Talomme on perustettu savimaalle, joten se on erityisen herkkä räjäytysten aiheuttamalle tärinälle. Tyynelän kaivospiirissä tehtävät räjäytykset tulisivat vaurioittamaan kaikkia tontillamme olevia rakennuksia. Räjäytykset ja tärinä voivat vaurioittaa rakennusten kivijalkoja, tulisijoja ja siihen liittyvää muurattua savuhormia. Myös vesikiertoinen lattialämmitysjärjestelmä voisi mennä rikki aiheuttaen suurta tuhoa talossa ja autotallissa vesivahingon ja rikkoutuneiden putkien muodossa. Lämmitysjärjestelmäämme kuuluu myös pannuhuoneen lämmityskattila savupiippuineen, jonka koko toiminta voisi vaurioitua esimerkiksi löystyneiden putkiliitosten ja hormivaurioiden vuoksi. Lisäksi räjäytykset voisivat rikkoa irtainta omaisuuttamme ja muitakin kohtia kiinteistöissämme, koska asumme Tyynelän kaivospiirin välittömässä läheisyydessä. Vaadimme, ettei Tyynelän kaivospiirille myönnetä jatkolupaa, koska koko omaisuutemme uhkaa vahingoittua Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnan seurauksena.

Tyynelän kaivospiirin läheisyys on aiheuttanut meille jo nyt kiinteistömme arvon laskua. Taloamme on tällä hetkellä mahdotonta myydä Tyynelän kaivospiirin olemassaolon vuoksi. Tämä aiheuttaa meille suuria taloudellisia huolia ja ongelmia. Tyynelän kaivostoiminta olisi siis perheellemme taloudellinen katastrofi. Nämä edellä mainitut syyt ovat aiheuttaneet jo nyt elämäämme ja arkeemme suurta huolta, stressiä ja muun muassa unettomuutta. Kaivostoimintaan liittyvien asioiden tutkimiseen ja omien oikeuksien selvittelyyn on kulunut huomattava osa vapaa-aikaamme. Tyynelän kaivosuhka painaa mieltämme jatkuvasti, mikä on vaikeuttanut huomattavasti arkeamme. Myöskään lapsemme eivät ole välttyneet näiltä ikäviltä asioilta. He kärsivät myös pelosta ja ahdistuksesta, joka liittyy nimenomaan Tyynelän kaivospiirin tuomaan uhkaan.

Kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä aiheuttaisi vaaraa yleiselle turvallisuudelle muun muassa lisääntyvän rekkaliikenteen vuoksi. Täysperävaunulliset rekka-autot aiheuttaisivat todellisia vaaratilanteita lapsillemme, jotka käyttävät E63/5-tietä koulumatkoihinsa. Jormuan kyläkoulu sijaitsee E63/5-tien toisella puolella kodistamme katsottuna, vain kahden kilometrin päässä Tyynelän kaivospiirin rajasta, ja E63/5-tie on myös liikenneväylä yläkouluun, lukioon ja ammatillisiin opintoihin Kajaanin keskustaan päivittäin matkustaville koululaisille ja opiskelijoille. Lisäksi lisääntyvä rekkaliikenne ruuhkauttaisi E63/5-tietä, jota käytämme muun muassa työmatkoihimme.

Mikäli Mondo Minerals aloittaa kaivostoiminnan Tyynelän kaivospiirissä, vaadimme, että Mondo Minerals korvaa meille kaikkien kiinteistöjemme arvon täydestä markkina-arvostaan, koska kaivostoiminta tekisi asumisen 570 metrin päässä kaivoksesta sijaitsevassa kodissamme mahdottomaksi ja joutuisimme muuttamaan pois kodistamme sekä ostamaan uuden kodin itsellemme. Vaadimme, että Mondo Minerals korvaa kaiken kaivostoiminnasta terveydellemme, kiinteistöillemme ja irtaimistollemme koituvan vahingon täydestä arvostaan. Vaadimme myös, ettei toimintaa saa aloittaa ennen lainvoimaista ratkaisua eikä ennen perusteellista ja laajaa ympäristövaikutusten arviointia, jossa otetaan huomioon kaikkien Mondo Mineralsin Jormuan-Mieslahden alueella sijaitsevien satelliittikaivosten yhteisvaikutukset alueen asukkaille, eläimille, kasvillisuudelle, vesistöille, maaperälle, ympäristölle ja elinkeinoille.

Pyydämme saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Varaamme mahdollisuuden antaa täydentäviä tietoja.

MUISTUTUS

17.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
- B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija: Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus: KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro: Tyynelä, 5490
Alueen sijainti: Kajaani

Vaadimme Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) kaivosnumerolla 5490 raukeamisen lykkäämisen kieltämistä ja vaadimme, ettei Tyynelän kaivospiirille anneta jatkoaikaa. Vaadimme myös, että yleiset ja yksityiset etumme turvataan.

Hevostilamme sijaitsee Tyynelän kaivospiirin läheisyydessä. Tilamme sijaitsee 1,470 kilometrin päässä Tyynelän kaivospiirin rajasta. Tilallamme on tällä hetkellä 27 ravihevosta. Lisäksi yritystoimintaamme kuuluu koneurakointia.

Kaivostoiminnan alkaminen hevostilamme läheisyydessä aiheuttaisi yritystoiminnallemme huomattavaa vahinkoa. Kaivostoiminnasta aiheutuva melu aiheuttaa vakavia vaaratilanteita hevosten kanssa toimiessa. Ärsykkeille herkät eläimet kuten hevoset reagoivat räjäytystilanteissa ennalta arvaamattomasti ja äkkipikaisesti aiheuttaen ihmisille ja eläimelle itselleen hengenvaarallisia tilanteita. Lisäksi kaivostoiminnasta aiheutuva jatkuva melu aiheuttaa jatkuvan stressitilan ravihevosille.

Kaivostoiminnasta aiheutuva pöly kantautuu tilamme viijelyalueille sekä urheiluhevosten hengityselimiin, mitkä aiheuttavat terveysriskin kilpailutoimintaan tarkoitetuille urheiluhevosille. Tämän seurauksena ravihevosten suorituskyky heikkenee, mikä johtaa huonompiin tuloksiin ravikilpailuissa. Sen seurauksena elinkeinomme tuottavuus ja kannattavuus heikkenevät huomattavasti.

Tilallamme sijaitsee useita yritystoimintaan tarkoitettuja rakennuksia, joihin olemme investoineet huomattavasti viimeisten vuosien aikana. Kaivostoiminnasta johtuva värinä vaurioitaisi todennäköisesti tilamme rakennuksia. Vaadimme kaivosyhtiö Mondo Mineralsia kor-

vaamaan kaikki kaivostoiminnasta yritystoiminnallemme aiheutuvat vahingot täydestä markkina-arvostaan.

Edellä esitettyjen asioiden vuoksi olemme asianosaisia Tyynelän kaivospiiriä koskevissa asioissa. Vaadimme, ettei Tyynelän kaivospiirille myönnetä jatkolupaa, koska kaivostointa estäisi koko yritystoimintamme ja elinkeinomme harjoittamisen. Pyydämme saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Varaamme mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

JAJ Palvelut OY
Kainuun Meri
Juha Määttä
Pöyhölänniementie 24
87970 JORMUA
juha.maatta@kainuunmatkailu.fi
p. 050 550 8406

MUISTUTUS

15.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
- B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija: Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus: KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro: Tyynelä, 5490
Alueen sijainti: Kajaani

Vaadimme, ettei Tyynelän (5490) kaivospiirin kaivosluvan raukeamista lykätä. Vaadimme, että Tyynelän kaivospiiri ei saa jatkoaikaa. Vaadimme myös, että yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta huolehditaan.

Kainuun Meri on uusi korkeatasoinen vuokramökki- ja loma-asuntoalue Oulujärven rannalla. Se sijaitsee 2,7 kilometrin päässä Tyynelän kaivospiirin rajasta. Yrityksemme tarjoaa erinomaiset puitteet pitempiaikaiseen aktiivilomailuun Kainuussa, mutta myös hyvän ja kohtuuhintaisen vaihtoehdon lyhytaikaisempaa majoitusta tarvitseville. Yrityksemme palvelee matkailijoita ympäri vuoden. Pystymme palvelemaan myös suuria ryhmiä.

Kainuun Meri sijaitsee kauniin ja rauhallisen Oulujärveen kuuluvan lahdenpoukaman rannalla. Asiakkaidemme käytössä on uusi uimarantamme. Yritysideanamme on tarjota asiakkaillemme majoitusta luonnonkauniissa ja rauhallisessa ympäristössä puhtaan vesistön äärellä. Aluetta on rakennettu vuodesta 2011 alkaen ja haluamme kehittää yritystämme monipuolisena luontomatkoilukohteena.

Tyynelän kaivospiirin, kaivosnumerolla 5490, kaivostoiminta vahingoittaisi yrityksemme luontoimagoa ja vähentäisi merkittävästi asiakasmääriämme. Kaivostoiminnasta kantautuva pöly ja valuma-alueiden mukana kaivoksesta tuleva vesi puolestaan aiheuttaisivat suurta vahinkoa Oulujärven kalastus- ja virkistyskäytölle. Kaivosyhtiö Mondo Minerals ilmoittaa jatkoaikahakemuksessaan laskevansa Tyynelän kaivospiiristä johdettavat vedet Pohjajokea pitkin Oulujärveen.

Yrityksellämme on paljon visioita luontomatkailun kehittämiseen, jonka edellytyksenä on puhdas vesistö ja sitä ympäröivä luonto. Kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä estäisi yrityksemme kehittämisen ja uusien investointien toteuttamisen. Jo pelkkä kaivostoiminta yrityksemme läheisyydessä vähentäisi huomattavasti asiakkaidemme kiinnostusta luontomatkailuyritystämme kohtaan.

Kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirin alueella vahingoittaisi matkailuelinkeinoamme niin paljon, että se aiheuttaisi yrityksellemme suuria taloudellisia menetyksiä. Tämän vuoksi vaadimme matkailualan yrittäjinä, että Tyynelän kaivospiirille ei anneta jatkolupaa.

Pyydän saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Varaan mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

JAJ Palvelut Oy
Kainuun Meri

Juha Määttä

Tukes
PI 66
00521 Helsinki

Lausunto
21.10.2018

Kajaanin Perhokerho
Lehtikankaantie 31
87500 Kajaani

Asia: Lausunto Mondo Minerals B.V. hakemukseen lupatunnus KL2018:0004 ja KAivNro 5490

Hakijalle ei pidä myöntää jatkoaikaa kaivostoiminnan aloittamiselle Tyynelän kaivospiirin alueelle. Hakija ei ole tehnyt Tukesin aiemmin vaatimia luontoselvityksiä. Hakija ei ole myöskään aloittanut valmistelevia töitä kaivoksen avaamiseksi alueella.

Kaivoksen alapuolisilla jokialueilla mm. Pohjajoessa elää erittäin arvokas luonnonvarainen taimenkanta, jonka elinvoimaisuutta kaivokselta tulevat jätevedet vakavasti uhkaavat.

Jormuanlahti on Oulujärven kuhien tärkeimpiä lisääntymisalueita ja kaivoksen jätevedet ovat suuri uhka myös kuhien luontaiselle lisääntymiselle.

Juha Väisänen Kajaanin Perhokerho

MUISTUTUS

21.10.2018

Tukes/kaivosasiat

PL 66

00521 Helsinki

kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja

B: kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija: Mondo Minerals B.V.

Lupatunnus: KL2018:0004

Kaivospiiri ja KaivNro: Tyynelä, 5490

Alueen sijainti: Kajaani

vaativat Tyynelän
kaivosluvan (kaivospiirin) kaivosnumerolla 5490 raukeamisen lykkäämistä.
vaativat, ettei Tyynelän kaivospiirille myönnetä jatkoaikaa. Tässä yhteydessä :
vaativat huomioimaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen. ja
lapsensa . ovat asianomaisia, sillä
ja miehensä talviasuttava kesämökki sijaitsee Tyynelän välittömässä läheisyydessä Pohjajoella
Jormuan kylässä, osoitteessa . Tyynelän kaivospiirin läheinen sijainti
aiheuttaa haittaa perheen yksityiselle edulle. Mökillä on mansikka- ja viinimarjaviljelmät. Siellä on myös

kasvimaata, missä viljellään perunaa ja vihanneksia. Mökin läheisyydessä on sienestys- ja marjastusmaastoja, joihin kaivos vaikuttaisi suoraan. Melu ja rekkaliikenne aiheuttaisivat myös mökillä viihtyvyyteen, kuten se, että koko lähiympäristön luonto tuhoutuisi. Alueen lähellä harrastetaan metsästystä sekä kalastusta, mitkä kärsisivät kaivostoiminnasta. Mökki on koko suvun tärkeä virkistyspaikka. Sen luontoarvo tuhoutuisi kaivoksen myötä. Myös mökin taloudellinen arvo romahtaisi kaivostoiminnan alkaessa. Mondo Minerals ei ole tuonut luontoarvoja eikä taloudellista arvon alenemista ollenkaan huomioon alueella. Mikäli kaivostoiminta kaikesta huolimatta alkaa, vaadimme korvausta alueen ja mökkitalon arvon alenemisesta.

Pyydämme saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Varaamme mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

MUISTUTUS

19.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
- B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija:	Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus:	KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro:	Tyynelä, 5490
Alueen sijainti:	Kajaani

Vaadimme Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) kaivosnumerolla 5490 raukeamisen lykkäämisen kieltämistä. Vaadimme, että Tyynelän kaivospiirille ei myönnetä jatkoaikaa. Tässä yhteydessä vaadimme huomioimaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen. Meidän perhe on asianosainen, koska Tyynelän kaivospiirin läheinen sijainti aiheuttaa haittaa normaalille perhe-elämälle. Meidän perheeseen kuuluvat vanhempien lisäksi vielä 9 kotona asuvaa lasta 20 – 4 vuotiaiden välillä. Kaikkiaan meillä on 12 lasta. Kaksi vanhinta on jo naimisissa, joten heidän omat lapset 2 poikaa ja 4 tyttöä vieraillee mummolassa hyvin aktiivisesti. Meidän talo sijaitsee 730 metrin päässä kaivosalueesta. Tilan nimi on

Tukesin 16.10.2013 antaman päätöksen mukaan Tyynelän kaivospiirin edellisestä jatkoluovasta 15.10.2018 asti kaivosyhtiötä vaaditaan laatimaan riittävät luontoselvitykset sekä selvittämään Kainuun ELY-keskuksen kanssa luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen arviointimenettelyn tarve Antinsuon – Kylmänpuuron ja Hevossuon osa-alueen osalta, suorittamaan mahdollisen YVA-menettelyn huomioiden toisiaan lähellä sijaitsevien kaivospiirien yhteisvaikutukset, laatimaan kaivostoiminnan käyttösuunnitelma ja valmistelemaan näiden vaiheiden jälkeen varsinainen kaivoslupahakemus. Kaivosyhtiö Mondo Minerals on laatinut käyttösuunnitelman Tyynelän kaivospiiristä, mutta se ei ole laatinut Tukesin vaatimia luontoselvityksiä eikä suorittanut YVA-menettelyä lähialueella sijaitsevien kaivospiirien yhteisvaikutuksista. Näin ollen kaivosyhtiö Mondo Minerals ei ole tehnyt Tukesin edellisessä luvassa

edellyttämiä selvityksiä. Mondo Minerals ei ole siten kaivoslain 52 §:n mukaan osoittanut vakavasti pyrkivänsä varsinaiseen kaivostoimintaan.

Tyynelän kaivospiiri on määrätty 1.12.2000 eli 18 vuotta sitten. Tuona aikana Jormuan kylä on kasvanut merkittävästi ja asutusta on tullut huomattavasti lisää kaivospiirin välittömään läheisyyteen. Tilanne asutuksen osalta on siis muuttunut merkittävästi kaivospiirin voimassaolon aikana. Tyynelän kaivospiirin välittömään läheisyyteen on rakennettu huomattava määrä uusia asuin taloja 2000-luvun aikana. Meidän talo sijaitsee 730 metrin päässä kaivospiirin rajasta. Jatkolupahakemuksessaan Mondo Minerals ei kuitenkaan mainitse Tyynelän kaivospiirin ympärillä olevaa asutusta lainkaan. Näin ollen Mondo Minerals ei ota hakemuksessaan vakavasti huomioon hankealueen lähiympäristöä. Kaivosyhtiön jatkolupahakemuksen mukana olevasta kartasta (Liite 1a) saa näkemyksen alueella olevasta asutuksesta, jota on paljon.

Tyynelän kaivospiirin valuma-alueella sijaitseva Pohjajoki ja sitä ympäröivä alue on meille kaikilla täällä Pohjajoella asuville asukkailla merkittävä virkistysalue. Sen ympäröivä luonto tarjoaa sen uinti-, kalastus-, metsästys-, marjastus-, sienestys-, retkeily-, lenkkeily-, melonta- ja veneilymahdollisuuksia. Meillä on Korpituulen niminen kennel, kennelnimi on ollut käytössä vuodesta 1997 alkaen. Kennel jalostaa puhtasrotuisia Suomenajokoiria. Pentueita on ollut 2016 ja 2018. Seuraava pentue on tarkoitus tulla vuonna 2019. Itse me harjoitutamme omia koiria juurikin Pohjajoen lähimaastoissa. Mahdollinen kaivostoiminta pilaisi alueen luontoon liittyvät virkistyskäyttömahdollisuudet. Kaivosyhtiö Mondo Minerals mainitsee hakemuksessaan, että kaivostoiminta ei olennaisesti muuta alueen virkistyskäyttöä metsästystä lukuun ottamatta. Mielestämme kaivosyhtiö ei ota vakavasti Tyynelän alueen ja sen lähipiirin virkistyskäyttöä. Meidän perhe on poiminut muun muassa useana vuonna vuoden marjat juurikin kyseiseltä alueelta.

Tyynelän kaivosalueella ja sen välittömässä läheisyydessä on monimuotoista ja arvokasta luontoa, kuten monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää lehtokorpea (Metsälaki 10 §). Tyynelän alueen vedet valuvat Pohjajokeen, joka laskee Jormuanlahden kautta Oulujärveen. Pohjajoki on pitkälti luonnontilainen ja siinä olevien lähteiden vuoksi kylmä joki. Tästä syystä tietynlainen vaativa eliöstö, kuten taimen ravintoeläimineen, suosii sitä. Joen tilaa heikentävät jo nyt metsäojitukset, joten sen tila ei tulisi kestäämään kaivostoiminnasta aiheutuvaa kuormitusta. Mondo Minerals mainitsee hakemuksessaan, että rakentamisen aikana kiintoainekuormitus Pohjajokeen voi muuttua, mikä aiheuttaisi vaaraa muun muassa Pohjajoessa elävälle alkuperäiselle järvitaimenkannalle sekä muille arvokkaille eliöille. Meidän perheessä on ja tulee olemaan innokkaita kalamiehiä, poikamme ja tulevaisuudessa Olemme poikien kanssa opetelleet kalastamman juurikin Pohjajoessa ja Oulujärvellä etupäässä Jormuanlahdella. Pohjajoella poikien pää kalastusmuoto on perhokalastaminen ja Jormuanlahdella vetouistelu. Tällä kaivostoiminnalla tuhotaan poikien hieno harrastus, kun kalat kuolevat.

Pohjajoen harvinaisista vaellustaimenista on parhaillaan meneillään Itä-Suomen yliopistossa tutkimus (Luke:n tutkimus Prokkola, Uusi-Heikkilä, Lemopoulos ja Vainikka, 2018). Tutkijoiden mukaan luonnonvaraisen vaelta-

van taimenkannan todentuminen on merkittävä löydös, sillä taimenen lisääntyminen on laajalla alueella heikkoa. Tällaiset järveen 2-4 vuodeksi syönnösvaellukselle menevät taimenet, jotka palaavat jokeen lisääntymään, ovat erittäin uhanalaisia koko Suomessa. Tämän vuoksi on erittäin huolestuttavaa, että Mondo Minerals ilmoittaa laskevansa kaivosalueelta johdetut vedet ojaa pitkin Pohjajokeen, josta vedet laskevat Oulujärven Jormuanlahteen. Hakemuksessa määritelmä "oja" on virheellinen. Todellisuudessa hakemuksessa mainittu "oja", jota pitkin kaivosalueelta johdetut vedet lasketaan Pohjajokeen, on todellisuudessa elinvoimainen ja virtaava kaunis puro, jonka eliöstöä ei ole vielä tarkemmin tutkittu.

Kaivosyhtiö Mondo Minerals vähättelee pölystä, melusta ja tärinästä aiheutuvia haittoja ihmisille. Edellä mainituista haittatekijöistä koituu välitöntä merkittävää haittaa ihmisen fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle. (Laki terveydestä) Kaivoksesta nouseva pöly, joka sisältää talkin ja nikkeliin mukana nousevia raskasmetalleja, muun muassa arseenia, asbestia ja uraania, on erittäin vaarallista hengityselimistöille. Kaivosyhtiö mainitsee, että pölyämistä ehkäistään muun muassa kastelemalla ja suolaamalla louhoksen teitä. Tämä ei estä louhoksesta nousevan kaivospölyn kantautumista ilmajokien ja tuulien mukana laajalti kaivospiirin ulkopuolelle. Meidän talossa on koneellinen ilmanvaihtojärjestelmä, joka tuo kaivospölyn suoraan talon sisäpuolelle.

Kaivosyhtiön ilmoittamasta selvityksestä ei saa riittävästi tietoa räjäytyksen aiheuttamasta melusta ja tärinästä. Melun vaikutuksista se toteaa, että sitä rajoitetaan toiminta-ajoilla, jotka määritetään ympäristöluvassa. Kaivostoiminnasta aiheutuvat melu, räjäytykset ja tärinä tekevät meille Pohjajoen alueen asukkaiden elämisen mahdottomaksi. Me olemme valinneet asuinpaikakseen tarkoituksella rauhallisen ja luonnonläheisen ympäristön (kennel toiminta). Kaivostoiminta ja siitä aiheutuva liikenne turmelisivat täysin Pohjajoen alueen asukkaiden rauhan. Ei voida olettaa, että me sovitaisimme omat aikataulunsa, vuorokausirytmensä sekä levon ja unen tarpeen eri vuorokauden aikoina kaivosyhtiön toiminnan aikataulujen mukaisiksi. Kaivostoiminnasta aiheutuva melu ja tärinä ovat uhka ihmisen psyykkiselle terveydelle. Kova räjähdys aiheuttaa säikähdyksen ja turvattomuuden tunteen erityisesti lapsille, joita mielenkin on siunaantunut 12. Heistä vielä 9 asuu pysyvästi kotona.

Vaikka kaivosyhtiö Mondo Minerals ilmoittaa pölyn ja melun vaikutusten olevan vain paikallisia ja ajoittaisia, ne eivät poista niitä merkittäviä haittoja, mitä ne aiheuttaisivat meidän perheen fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle sekä kiinteistöjen kunnolle. Paikallisuus ja ajoittaisuus eivät siis lievennä kaivostoiminnasta aiheutuvia ongelmia kaivostoiminnan välittömässä läheisyydessä asuville ihmisille. Jo pelkästään kaivospiirin olemassaolo on aiheuttanut kaikille Pohjajoen alueen asukkaille merkittävää haittaa psyykkiselle terveydelle, muun muassa stressiä, unettomuutta ja ahdistuneisuutta.

Tyynelän kaivospiirin läheisyys laskee merkittävästi kiinteistöjen arvoa ja näin ollen aiheuttaa todellista haittaa ihmisten yksityisille eduille. Jo pelkästään kaivospiirin olemassa olo on jo aiheuttanut kiinteistöjen arvon laskua Tyynelän lähipiirissä. Räjäytykset, tärinä ja pöly vaurioittaisivat kaivoksen läheisyydessä olevia kiinteistöjä, joista meidän talo sijaitsee 730 metrin päässä kaivospiiristä

ja sen suunnitellusta avolouhoksen kohdasta. On todennäköistä, että meidän talon harkkoperusteinen kivijalka vaurioituisi. Toimin itse Puolustusvoimien Kainuun prikaatin ylipanostajan ja sen takia kannan huolta tärinöiden aiheuttamista vaaroista ja vahingoista.

Mondo Minerals ilmoittaa hakemuksessaan liikenteen ajoittuvan maanantaista perjantaihin kello 06–22 ja tarvittaessa ajoa on myös lauantaisin. Malminkuljetusautojen on suunniteltu kulkevan Tyynelän kaivosalueelta Kontiomäentietä (E63/5) kohti Kajaania, josta ne jatkaisivat matkaansa Sotkamontietä (6) pitkin Sotkamoon. Nämä kyseiset tiet ovat pääreittejä, joita pitkin ihmiset kulkevat päivittäin muun muassa töihin. Täysperävaunullisten rekka-autojen liikenne vaikeuttaisi merkittävästi työmatkaliikennettä ja aiheuttaisi turvallisuusriskejä. Lisäksi meidänkin perheen koululaiset käyttävät E63/5-tietä muun muassa koulumatkoihinsa. Tyynelän kaivostoiminnasta aiheutuva liikenne on mielestäni suuri riski muun muassa liikenneonnettomuuksille. Näin ollen Tyynelän kaivostoiminta aiheuttaisi myös liikenteen osalta merkittävää haittaa yleiselle turvallisuudelle.

Pyydämme saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Varaamme mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

MUISTUTUS

21.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
- B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija: Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus: KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro: Tyynelä, 5490
Alueen sijainti: Kajaani

Vaadimme (A) Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämisen kieltämistä eli vaadimme, ettei kaivosyhtiö Mondo Minerals B. V.:lle myönnetä jatkoaikaa koskien Tyynelän kaivospiiriä. Vaadimme (B), että yleiset ja yksityiset edut turvataan.

Kotimme sijaitsee Tyynelän kaivospiirin rajasta noin yhden kilometrin päässä. Katsomme olevamme asianosaisia, koska Tyynelän kaivospiiri sijaitsee kotimme välittömässä läheisyydessä ja vaikuttaa siten etuihimme ja oikeuksiimme. Mahdollinen kaivostoiminta aiheuttaisi perheellemme, kiinteistöillemme ja terveydellemme vakavia vahinkoja. Jo pelkkä kaivospiirin olemassaolo on aiheuttanut kiinteistöjemme arvon laskun sekä aiheuttanut huomattavaa stressiä ja huolta elämäämme. Kaivoksen toteutuminen loukkaisi siten perusoikeuksiamme, kuten oikeutta kotirauhaan, terveelliseen elinympäristöön ja omaisuudensuojaan.

Tyynelän kaivoksen toiminta tulisi aiheuttamaan mittavat vahingot kiinteistöillemme. Kaivoksesta kantautuva pöly, melu ja värinä tekisivät asumisen kodissamme mahdottomaksi. Tontillamme on suora näköyhteys Tyynelän kaivospiiriin. Tonttimme ja Tyynelän kaivospiirin välissä oleva maasto on peltoa ja taimikkoa. Kaivoksesta tuleva pöly ja melu pääsisivät kulkeutumaan suoraan kotiimme.

Tyynelän kaivoksen pölystä aiheutuisi vakavia haittoja perheellemme. Kaivosyhtiö Mondo Minerals ilmoittaa louhivansa talkkia ja nikkeliä. Talkkimalmin louhinnassa syntyy pölyä, joka sisältää tavallisesti terveydelle erittäin vaarallisia aineita, kuten esimerkiksi syöpää aiheuttavaa arseenia ja asbestia sekä radioaktiivisia aineita. Terveysvaara pölyn sisältämien vaarallisten aineiden takia on arvioitava suhteessa kaivosyhtiön ilmoittamaan 30 vuoden toiminta-aikaan, jolloin se on ilmeinen ja

vakava toksisten aineiden kertyessä ja kumuloituessa elimistöön pitkän ajan kuluessa. Talossamme on nykyaikainen ilmanvaihtojärjestelmä, joka tuo ulkoa ilmaa taloomme. Tyynelän kaivoksesta tuleva haitallinen pöly kulkeutuisi ilmanvaihdon mukana sisätiloihimme. Tämä olisi erittäin vahingollista erityisesti lapsiemme terveydelle. Atopiasta ja allergioista kärsivät lapsemme sairastuvat helpommin muun muassa astmaan ja muihin hengitystiesairauksiin, sekä jo lapsuudesta alkanut altistus vaarallisille aineille lisää terveystieteiden toteutumista.

Kaivospölystä olisi myös merkittävää haittaa perheemme virkistykseen ja vapaa-ajalle. Vietämme paljon aikaa ulkona suurella pihamaallamme pihatöitä tehden, leikkien ja pelaillen. Kaivospöly aiheuttaisi vahinkoa ja kontaminoisi kasvimaamme ja marjapensaamme. Kaivospöly kulkeutuisi sisälle asuinhuoneistoon myös esimerkiksi jalkineissa, lemmikkieläinten mukana sekä ulkona kuiva-etuissa pyykeissä.

Tonttimme rajoittuu Pohjajokeen, jonka varressa on virkistykseen ja vapaa-ajankäyttöön rakentamamme kesäkeittiö, grillauspaikka, grillikota ja uimapaikka. Rantaosuutemme on virtaavaa koskea sekä kaunis suvanto, jota käytämme uimiseen. Tyynelän kaivoksesta lasketut saastuneet vedet kiintoaineineen laskisivat Pohjajokeen. Näin ollen ne turmelisivat Pohjajoen veden, jota ei voisi enää käyttää muun muassa uimiseen. Myös Pohjajoen arvokas ja harvinainen taimenkanta tuhoutuisi. Pohjajoki laskee Oulujärven Jormuanlahteen. Omistamme kiinteistömme myötä osuuden yhteisiin vesialueisiin Paltaniemen-Jormuan vesialueelta. Tämän vuoksi meille kuuluu venepaikka Jormuanlahdessa, jossa säilytämmekin venettämme. Veneilyn lisäksi perheemme harrastaa monenlaista kalastusta Jormuanlahdella ja Oulujärvessä läpi vuoden. Lisäksi käymme uimassa Jormuanlahdella sijaitsevalla Kajaanin kaupungin yleisellä uimarannalla. Koska Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta johdettavat saastuneet vedet kiintoaineineen laskettaisiin Pohjajoen kautta Oulujärven Jormuanlahteen, vaarantaisi Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminta koko Oulujärven vesistön virkistyskäytön uimisen ja kalastuksen osalta.

Perheessämme harrastetaan lenkkeilyä, retkeilyä, marjastusta, sienestystä, kalastusta ja metsästystä. Nämä kaikki harrastusmuodot ovat mahdollisia kotimme välittömässä läheisyydessä. Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnan alkaminen pilaisi kaikki nämä virkistysmuodot kotimme läheisyydestä. Tyynelän kaivospiirin läheisyydessä toimii useita metsästysseuroja, joihin kaivostoiminta vaikuttaisi vahingollisesti. Perheemme jäsen kuuluu Pohjajoen metsästysseura ry:hyn, jonka vuokra-alueet sijaitsevat Tyynelän kaivospiirin välittömässä läheisyydessä. Kaivoksen melu, tärinä ja valot karkottaisivat riistan, ja pöly kontaminoisi riistan ruuan kulkeutuen lopulta ihmisiin.

Pohjajoki on olemukseltaan herkästi tulviva joki. Kevättulvat sekä suurten sateiden aiheuttamat tulvat nostattavat veden usein lastemme hiekkaleikkipaikalle, joka sijaitsee grillauspaikkamme läheisyydessä. Näin ollen kaivokselta tulevat vaaralliset aineet leviäisivät tulvaveden mukana lastemme hiekkaleikkipaikalle ja lapsemme altistuisivat myös tällä tavoin syöpövaarallisille aineille (muun muassa arseeni, asbesti ja radioaktiiviset aineet). Kaikista edellä mainituista syistä johtuen vaaralliset aineet kulkeutuisivat elimistöömme jatkuvasti ja useita altistusreittejä pitkin (iho, keuhkot, ruuansulatuselimistö) lisäten huomattavaa vaaraa terveydellemme.

Tyynelän kaivoksesta kantautuva melu ja tärinä tulisivat haittaamaan huomattavasti arkeamme. Vuorotyön vuoksi perheessämme on pystyttävä nukkumaan eri vuorokauden aikoina, myös päivällä. Häiriötön uni on tärkeää terveydelle ja on välttämätöntä työstä palautumiselle. Nukkumisen, lepäämisen ja rentoutumisen sovittaminen kaivoksen räjäytysten ja muun kaivostoiminnasta aiheutuvan melun aikatauluihin on mahdotonta. Tämä tulisi aiheuttamaan stressiä, väsymystä ja unetto-

muutta, mikä vaikuttaisi haitallisesti muun muassa terveyteen ja työssä jaksamiseen. Räjähdyksistä ja koneiden melusta johtuvat äänet pelottaisivat lapsiamme sekä kotieläimiämme.

Talomme on perustettu savimaalle, joten se on erityisen herkkä räjäytysten aiheuttamalle tärinälle. Räjähdykset tulisivat vaurioittamaan tontillamme olevia useita rakennuksia. Räjähdykset ja tärinä voivat vaurioittaa muun muassa rakennusten kivijalkoja, vesikiertoista lattialämmitysjärjestelmää, tulisijoja ja siihen liittyvää muurattua savuhormia. Lisäksi jatkuva tärinä löysyttää sähköasennusten liitoksia lisäten sähköpalojen vaaraa.

Tyynelän kaivospiirin läheisyys on aiheuttanut meille jo nyt kiinteistömme arvon laskua. Taloamme on tällä hetkellä mahdotonta myydä Tyynelän kaivospiirin olemassaolon vuoksi. Tämä aiheuttaa meille suuria taloudellisia huolia ja ongelmia. Tyynelän kaivostoiminta olisi siis perheellemme taloudellisen katastrofi. Nämä edellä mainitut syyt ovat aiheuttaneet jo nyt elämäämme ja arkeamme suurta huolta, stressiä ja sen seurauksena myös muun muassa unettomuutta. Kaivostoimintaan liittyvien asioiden tutkimiseen on kulunut huomattava osa vapaa-aikaamme. Tyynelän kaivosuhka painaa mieltämme jatkuvasti, mikä on vaikeuttanut huomattavasti arkeamme. Myöskään lapsemme eivät ole välttyneet näiltä ikäviltä asioilta. He kärsivät myös pelosta ja ahdistuksesta, joka liittyy nimenomaan Tyynelän kaivospiirin tuomaan uhkaan.

Kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä aiheuttaisi vaaraa yleiselle turvallisuudelle muun muassa lisääntyvän rekkaliikenteen vuoksi. Täysperävaunulliset rekka-autot aiheuttaisivat todellisia vaaratilanteita lapsillemme, jotka käyttävät E63/5-tietä koulumatkoihinsa. Lisäksi lisääntyvä rekkaliikenne ruuhkauttaisi E63/5-tietä, jota käytämme muun muassa työmatkoihimme.

Koemme myös, että Kaivosyhtiö Mondo Minerals sekä viranomaiset eivät ole noudattaneet tiedotusvelvollisuuttaan, koska saimme tiedon kaivospiirin olemassaolosta vasta vuonna 2014 ja silloinkin naapureiltamme. Rakennuslupaviranomainen ei kertonut rakennuslupavaiheessa (v.2003) naapurissa olevasta kaivospiiristä eikä Tukes tai kaivosyhtiö Mondo Minerals ole koskaan ollut henkilökohtaisesti meihin yhteydessä, vaikka olemme selkeästi asianosaisia. Kaivosyhtiö Mondo Minerals ei ole noudattanut Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) Tyynelän kaivospiirin edellisestä jatkoluvasta 16.10.2013 antamassa päätöksessä edellyttämiä määräyksiä luonto- ja ympäristöselvitysten tekemisestä. Mondo Minerals ei ole laatinut Tukesin vaatimia luontoselvityksiä eikä suorittanut YVA-menettelyä lähialueella sijaitsevien kaivospiirien yhteisvaikutuksista. Kaivosyhtiö Mondo Minerals ei ole siten osoittanut vakavasti ryhtyvänsä kaivostoimintaan Tyynelässä.

Kaivosyhtiö Mondo Minerals ei huomioi jatkolupahakemuksen kuvauksessaan kaivospiirin lähialueesta Tyynelän kaivospiirin läheisyydessä olevaa asutusta ja vähättelee kaivoksen vaikutusta alueen virkistyskäytölle. Mielestämme kaivosyhtiö Mondo Minerals ei ole osoittanut jatkolupahakemuksellaan suhtautuvansa vakavasti ihmisten ja asukkaiden yleisiin ja yksityisiin etuihin. Kaivostoiminta Tyynelässä aiheuttaisi huomattavaa haittaa ja loukkauksen yleiselle ja yksityiselle edulle.

Kaikkien edellä mainittujen syiden vuoksi vaadimme, että Tyynelän kaivospiirille ei myönnetä jatkolupaa.

Mikäli lupa myönnetään ja Mondo Minerals aloittaa kaivostoiminnan Tyynelän kaivospiirissä, vaadimme Mondo Mineralsia korvaamaan kaiken terveydellemme, kiinteistöillemme ja irtaimistollemme koituvan vahingon täydestä arvostaan. Vaadimme myös, ettei toimintaa saa aloittaa ennen lainvoimaista päätöstä eikä ennen perusteellista ja laajaa ympäristövaikutusten arviointia, jossa

otetaan huomioon kaikkien Mondo Mineralsin Jormuan/Mieslahden alueella sijaitsevien satelliittikaivosten yhteisvaikutukset alueen asukkaille, eläimille, kasvillisuudelle, vesistöille, maaperälle, ympäristölle, maankäytölle ja elinkeinoille.

Pyydämme todistuksen tämän asiakirjan saapumisesta/kirjaamisesta lupaviranomaiselle. Pyydämme saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja päätöksen perustelut ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Varaamme mahdollisuuden antaa täydentäviä tietoja.

TUKES

Turvallisuus ja kemikaalivirasto

Kirjaamo@tukes.fi

Asia: Lausunto kaivoslupahakemuksesta

Tyynelä-kaivospiiri (KaivNro 5490)

Lupatunnus: KL2018:0004 (kaivoslupan raukeamisen lykkääminen)

Lausunnonantaja: Kajaanin Sosialidemokraatit ry

Kajaanin Sosialidemokraatit esittää lausuntonaan Mondo Minerals B.V.:n hakemuksista seuraavaa:

Kaivosyhtiölle on myönnetty 16.10.2013 jatkoaika kaivostyöhön ryhtymistä varten Tyynelän kaivospiirissä 15.10.2018 saakka. Yhtiö ei ole tehnyt jatkoajalla Tukesin päätöksen perusteluissa mainittuja selvityksiä eikä ole ryhtynyt perusteluissa esitettyihin muihin toimenpiteisiin käyttösuunnitelman laatimista lukuun ottamatta. Yhtiö ei siten ole osoittanut vakavasti pyrkineensä varsinaisen kaivostoiminnan aloittamiseen Tyynelän kaivospiirialueella. Jatkoaikaa koskevalla sääntelyllä ei kaivoslain perusteluiden mukaan ole tarkoitettu perustaa kaivosoikeuden haltijalle oikeutta reserviesiintymien varaamiseen pitkäksi ajaksi.

Kaivostoiminnasta annetun asetuksen (391/2012) mukaan kaivoslupahakemuksen liitteenä tulee olla mm. selvitys suunnitellun kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 25 §:ssä tarkoitetussa laajuudessa, kun hankkeeseen ei sovelleta varsinaista lain mukaista arviointimenettelyä. Kajaanin Sosialidemokraatit esittävät, että ennen jatkoaikahakemusta tehtävää päätöstä hakijan tulee tehdä Tukesin aiemmassa päätöksessä (16.10.2013) esitetyt luontoselvitykset sekä mahdollinen YVA-menettely huomioiden lähellä olevien kaivospiirien yhteisvaikutukset. Hankkeen vaikutukset tulee selvittää kattavasti yleisiin ja yksityisiin etuihin kuten vesistöihin ja muihin luontoarvoihin, alueen kehittämiseen, asutukseen, elinoloihin, alueen ihmisten terveyteen ja muihin lähialueen asukkaiden ja ympäristön kannalta olennaisiin seikkoihin. Kaivosvesien laskuoja on suunniteltu liitettäväksi Pohjajokeen. Selvityksessä on todettava Pohjajoen luonnonvaraisen Järvitaimenen elinolojen mahdollinen muutos kaivosvesien johdosta. Pohjajoki on ainut joki mihin nousee luonnonvarainen Järvitaimen. Katsomme, että kaivosvesien juoksuttaminen Pohjajokeen vaarantaa Järvitaimenen luonnonvaraisen olemassaolon.

Hankkeesta suoran tai välillisesti aiheutuvien haittojen laajuutta ja merkittävyyttä ei pysty arvioimaan hakemusasiakirjoista saatavien tietojen perusteella.

Kajaanin Sosialidemokraatit toteaa, että kaivosalueen suhdetta muuhun alueiden käyttöä ei ole selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella oikeusvaikutteisella kaavalla. Kaivospiirialueella on voimassa oikeusvaikutukseton, vuonna 1983 Kajaanin kaupunginvaltuuston hyväksymä Jormuan osayleiskaava. Kaivoshankkeen toteutuminen voi vaikeuttaa hankealueen länsipuolella olevien, Jormuanlahden oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa osoitettujen, rakentamattomien rakennuspaikkojen toteutumista kaavan mukaisesti. Kaivoshankkeen toteutumisella olisi myös haitallisia vaikutuksia erityisesti Pohjajoen varressa ja viitostien länsipuolella olevalle asutukselle. Asutus olisi likimmillään 800 metrin päässä avolouhoksesta, mistä aiheutuu pöly ja muita vaaratekijöitä asukkaille.

TUKES/KAIVOSASIAT
kaivosasiat@tukes.fi

Kaivospiiri ja KaivosNro	Tyynelä 5490
Lupatunnus	KL2018:0004
Luvan hakija	Mondo Minerals B.V.
Sijaintikunta	Kajaani

Vastustamme kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä ja vaadimme kaivospiirin lakkauttamista.

Vaadimme, että kaivospiirille ei anneta lupaa tehdä mitään ennen asian lainvoimaista päätöstä.

Vaadimme yksityisten etujen turvaamiseksi huomioitavan tontin ja rakennusten arvon alenemisen mahdollisen kaivoksen tullessa. Arvo on hankintahintaan nähden moninkertainen, koska olemme parantaneet varustelutasoa merkittävästi ja liittyneet vesi- ja viemäriverkostoon.

Vaadimme jo sattuneesta vahingosta eli kiinteistön arvon alenemisesta määriteltävän korvauksen.

Vaadimme mahdollisten oikeuskulujen korvaamista, koska valmistelu tiedottamisineen on tehty puutteellisesti ja se voi aiheuttaa myöhemmin meistä riippumattomista syistä valitusprosessin.

Vaadimme myös hakijasta riippumattoman asiantuntijan selvityskulut hakijalta kiinteistömme arvonalenemisesta.

Perustelut:

Asumme Pohjajoen alajuoksulla. Kaivosyhtiö on ilmoittanut laskevansa vetensä Sydänojanpuron (hakemuksessa puhuu ojasta) kautta Pohjajokeen ja sitä kautta Oulujärven Jormuanlahteen. (Liitteenä kartta. Merkinnällä Tyynelän rajalle n. 1,5 km). Tonttimme rajautuu Pohjajokeen, jonka rannalla perheemme ja lähisuvun yhteisessä käytössä on rantasauna uimalaitureineen. Käytämme sitä koko sulan kauden säännöllisesti. Pitkinä hellejaksoina joessa uintimahdollisuus on elinehtomme. Emme salli veden saastuttamista pienissäkään määrin.

Käytämme tonttiämme villivihanneksia ja villiyrtejä hyödyntäen sekä pienimuotoista vihannesmaata hoitaen. Viljelyssä emme käytä keinotekoisia lannoitteita, jotta siitä ei jäisi haitallisia aineita maahan eikä vesistöön. Miniämme luonnonyrttineuvoja kerää pihamaastostamme yrtejä kurssiensa käyttöön.

Joen tulviessa, jota se tekee monta kertaa vuodessa, vesi nousee pitkälle pihamaalle. Mikäli kaivos tulisi pilaamaan vettä, saastuttaisi se myös pihalta kerättävän ruokamme ja yrttikurssilaisten yrtit.

Pohjajoki on luonteeltaan hyvin lähteinen ja sen virtaama vaihtelee huomattavasti riippuen vuodesta ja vuodenajasta. Vähäisimmillään se on lähes virtaamaton ja enimmillään nousee kymmeniä metrejä ulos uomastaan. Pohjajoki purkaa Jormuanlahden pohjukkaan, joka on matala ja jossa kalastetaan runsaasti - niin yksittäiset kuten perheemme kuin myös ammattikalastajat.

Olemme Paltaniemi-Jormuan Osakaskunnan jäseniä ja myös kotimme rajana kulkeva osuus on osakaskunnan aluetta. Lisäksi vajaan kilometrin päässä Oulujärveä kohti olemme osakkaina yhteisessä venevalkamassa. Koko Kajaanin puoleinen osa Pohjajoesta kuuluu Paltaniemi-Jormuan osakaskunnalle.

Ostimme talon ja tontin paljon ennen kaivosyhtiön aluevaltausta. Silloin ei rasitteena ilmoitettu eikä ollut alueen yleiskaavassa mahdollista tulevaa kaivosta. Katsomme kuuluvamme alkuperäislajistoon, jota haitallinen vieraslaji Mondo Minerals nyt uhkaa. Olemme vuosikymmeniä kehittäneet tilamme käyttöä tarpeisiimme ja kunnostaneet rakennuksia. Olemme ilolla seuranneet, kun vesi- ja viemäriverkostoon saamisen jälkeen Pohjajoki-varteen on rakennettu uusia taloja ja nuoria lapsiperheitä on muuttanut alueellemme.

Koko elämäntapamme perustuu puhtaaseen luontoon ja sen antimien vastuulliseen käyttöön. Puhtaan ja saasteettoman luonnon lisäksi meille on erittäin tärkeää rauhallinen, pölytön ja meluton luonto. Pohjajoen yläjuoksun maisemat ovat päivittäistä ulkoilu- ja virkistysaluettamme. Mikäli Tyynelän kaivos toteutuisi, tuhoaisi se kaiken tämän jo yksin kotitontillamme saatikka sitten virkistyskäytössä olevan lähiympäristömme, jossa mm. harrastamme sienten keruuta ja tutkimista ja luontokuvausta.

Huomautamme myös, että Geologian tutkimuslaitoksen Väli-Suomen toimiston mukaan on syytä epäillä alueella olevan jääkausien välistä merenpohjaa. Siksi geoteknisesti kovana pidetty pohja ei välttämättä ole kova ja suurien rakennelmien kanssa voisi tulla ongelmia. Vastaavanlainen tilanne on aiheuttanut Kemijoen patoihin vuotokohtia. (Liite2. Kainuun Sanomat, Alaskan porakaivo tuo tietoa jääkausien välisestä merestä, Jormuan vesihavainto on ensimmäinen Kainuusta). Eemmeer/Eem-kauden pohjavedet todettiin 1990-luvun tutkimuksissa perheemme porakaivon teon yhteydessä. Tutkimukset suoritettiin silloin GTK:n toimesta. On todennäköistä, että tämä merenpohja ylettyy Tyynelään ja ruuheisessa maaperässä ei ole tutkittu edes pohjavesien virtauksia. Porakaivon vesi osoittautui hyvin suolaiseksi ja GTK:n mukaan kyseessä on nimenomaan jääkausien välinen merivesi, joka todettiin laadukkaaksi mineraalivedeksi. Vaikka kaivoa emme voineet käyttää talousvetenä, olemme selvittäneet mahdollisuuksia mineraaliveden hyödyntämiseksi.

Toisaalta, kun suolavesi tuli jo 60 metrissä vastaan, on iso riski että 80-metriseksi suunniteltu kaivosmonttu saisi myös natriumkloridin lisähöysteeksi. Siitä olisi taas omat seurannaisvaikutuksensa. Meille ei ole selvitetty myöskään, miten käytetyt kaivoskemikaalit vaikuttavat kaivovesiin.

Ei ole perusteltua tuhota paikallisten ihmisten elämisen ja asumisen mahdollisuuksia muutaman kymmenen vuoden kaivostoiminnan takia. Tuhoisat vaikutukset ulottuisivat monen kunnan puolelle ja tuhansien vuosien päähän.

Nyt suunnitellussa kaivosluvassa ei ole myöskään huomioitu ilmaston lämpenemistä, jonka vuoksi kylmien jokien ja lähteiden kuten Pohjajoki lähteineen arvo on erityisen suuri eliöstölle.

Naapuruuslain perusteella naapureilta täytyy pyytää lupa myös virtaavan veden alajuoksulla olevilta, ei pelkästään rajanaapureilta. Meiltä ei ole lupaa kysytty.

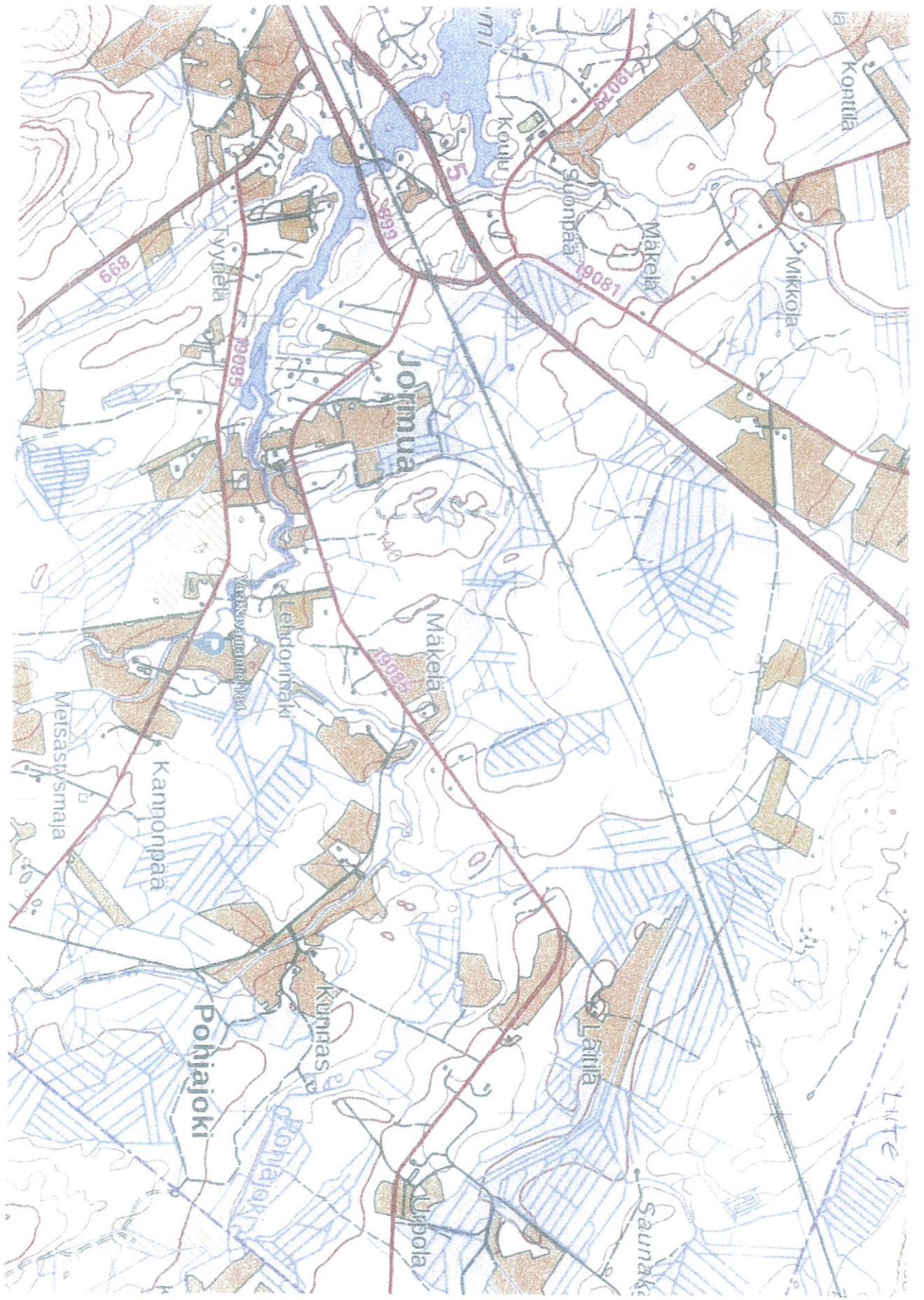
Kaivosyhtiö ei saa tehdä mitään alueella ennen lainvoimaista päätöstä, koska muussa tapauksessa se ehtisi tehdä korvaamatonta tuhoa ja veisi mahdolliselta valitusprosessilta pohjan. Vaadimme, että sen vastuullinen kaivosviranomaisen kieltää.

Olemme lisäksi mukana asuinalueemme asukkaiden ja järjestöjen yhteismuistutuksessa, yhteyshenkilö Tämä on meidän yksityinen muistutuksemme sen lisäksi.

Pyydämme saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja hakijan mahdollisesti jättämistä täydennyksistä.

Varamme mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

Liite 1

25.9.93

Alaskan porakaivo tuo tietoa jääkausien välisestä merestä

Jormuan vesihavainto on ensimmäinen Kainuusta

*Maria Kalliovaara
Antti Kärkkäinen, Kave*

Kulapa olisi uskonut, että Jormuan Alaskassa kaivon porattu kaivo tuottaisi ainutlaatuisia aineistoja jääkausien tilalle.

Teija Huotarin ja Jukka Peltonen koitpihan kaivosta on kaivettu niin suolaista vettä, että sen alkuperässä on palattava useidenkin jäätymis- ja sulamiskausten taakse. Alustavan tulkinnan mukaan suolapitoisuus ja eri aineiden suhteet vastaavat hyvin vanhan meriveden arvoja.

Toistaiseksi suolavesiä on löytynyt Perämeren rannoilta, jonne Litorinameri ulottui. Jormuan kaivosta on saatu ensimmäiset suolaisen veden havainnot Litorinameren yläpuolelta.

Litorinameri on tuore tapaus maapallon historiassa. Sen vesi velloi 3 000 vuotta sitten, mutta ei korkeammalla sijalla seassa Kainuussa saakka. Vesi ulottui Gilijärven lausipuolelle, Ulgjärven paikoille.

Jormuan suolaveden salaisuus löytyy siis löytyä Litorinameri varhaisimmalta kaudelta. Etelään lampien vaiheen meri oli 125 000 vuoden takainen Eemeren.

Suolapitoisuus sama kuin meren

Alaskan pihaan porausta yli 60 metrin syvyydestä kaivosta

on saatu kummallisen suolaista vettä. Vesi ei muuttunut eihä loppunut, vaikka sitä juoksettiin ensin useita kausia.

Veden suolaisuudesta kertoo kloridipitoisuus on noin 250 milligrammaa vesimäärä. Normaalina harjuveden suolapitoisuus on korkeintaan yksi tai kaksi milligrammaa litrassa. Talouskäyttöön suositeltavan veden suolapitoisuuden rajana on pidetty sataa milligrammaa.

Välillä aiheuttajaksi on epäilty usealausta, mutta pitoisuudet edellyttäisivät sängen suuria suolamääriä. Kokeusten mukaan usealausta saattaa nostaa lähivesien suolapitoisuuden muutamaa kymmenen milligramman litrassa, korkeintaan sataan.

Kello Nenonen Geologian tutkimuslaitoksen Väli-Suomen toimistosta on verrannut Jormuan vesinäytteen suolapitoisuksia vanhoista suolavesistä matkattuihin tuloihin. Niissä on selviä yhtäläisyyksiä.

Suolapitoisuuden lisäksi natriumin ja kloorin suhteet on todennustulokseksi sekä on Jormualla sama kuin vanhassa merivedessä.

Juha Hyyppö on kymmenien vuotia sitten tutkinut Litorinameren vaikutusalueella yli tuhut kaiboporaakat. Niiden keskimääräinen kloridipitoisuus oli 110 milligrammaa litrassa – tosin tulopulakemat nousivat yli 2 000 milligramman.

Sattuma voi auttaa eteenpäin

Havaintoja Eemeren kumpuunasta, jossa vesi oli muuttunut mäkensä, on löytynyt Kainuusta lähinnä Ilmajärveltä. Siellä vettä löytyi 125 metriä merenpinnan yläpuolelta.

Nenonen on varma, että Eemeri on ulottunut tätä korkeammalle, hyvinkin Jormuan suolakaivolle, joka on reilut 130 metriä merenpinnan yläpuolella.

Eemeren kerrostumia on löytynyt Kainuustakin. Lämpimän vaiheen kerrostumia ovat esimerkiksi tietyntalaiset turpeet ja puunkappaleet.

Jos olisi hyvä tuuri, että löytäisi valkapa mereltä saava, homma menisi eteenpäin", Kello Nenonen toivoi.

Hän toivoi, että jos ihmiset maankäytössä löytävät moreenin alta savea, lijuja, puunkappaleita "tai muuta omituista", he lähettäisivät maantutteen Geologian tutkimuskeskukseen Väli-Suomen toimistoon Kuopioon.

Ongelmia suurille rakennelmille

Jormuan havainto poikii lisäselvityksiä, sillä myös Truelivirran lähistöllä Vuokarilla kaivetuista kaivosta on saatu suolaista vettä. Kainuun vesien ympäristöpiiri arvaa, että Geo-

logista tutkimuslaitosta tutkittaisiin.

Jos jääkausien välisestä lampovaiheesta löytyy lisää merkkejä, tuloksilla saattaa olla käytännön merkitystä. Geoteknisesti kovana pidetty rakennuspohja ei välttämättä olekaan kova, jos sen alla on savea tai lijuja. Saurin rakennelmien kuten siltojen ja pöytäjen perustamiseen tulee ongelmia.

Nenonen kertoo esimerkiksi Kemijoen padoista, kun moreenin alla olleet hiekkaa-, lijuja- ja siltikerrokset synnyttävät patteihin vuotoja. Kemijoen seudulla on jälkiä noin 75 000 vuoden takaa.

Kello Nenonen on hiljastunut Alaskan porakaivosta nimenomaan tieteellisesti kannalta. Hän on panoutunut erityisesti Etelä- ja Keski-Suomen kehitykseen yli 2,5 miljoona vuotta sitten päättyneen pitkän jääkauden aikana.

Aiemmin suolavesihavaintoja on saatu vain Perämeren rannoilta, ja ne kertovat Litorinameren ajasta. Nyt on Nenonen mukaan tutkittava, onko Eemeri yletynyt Kainuun korkeudelle.

Sinänsä suolaisen veden löytymisen kaivosta on luonnollinen ihmio alacilla, joissa meri on joskus ollut. Nenosen mukaan maankamarasta löytyy aina noin sadon kilometrin ryyvytyksistä suolainen kaivopora, jossa on vanhaa merivettä.

Skandinavia oli Eemeren saari

Eemeri syntyi niin sanotun Saarijääkirkon sulatessa. Ilmari Kihoski on kertonut, ja sen vesi oli niin suolaista kuin Atlantin. Vjennameri ja Pohjanmeri olivat sulautuneina toisiinsa. Koko Skandinavia oli saarena Eemerenessä.

Merivaihe kesti useita kymmenituhansia vuosia. Mannerjään sulatessa Kainuun ranta-alueet olivat hyvin suolainen vesi. Lämpötilojen loppua kohden maa kohosi koko ajan, ja alava Pohjanmaakin tuli kuivaksi. Jakso näkyi lampien liejukerroksissa ja turveosissa. Kainuussa oli hyvin lämminä, täällä kasvoi tammimetsää ja pähkinäpuuhia.

Noin 100 000 vuotta sitten alkoi Weiksel-jääkausi. Jäätiiköityminen ei levinyt Kainuuseen asti. Jäätikön reunan peränyössä ja levissä Suomi jäi viimein kokonaan jään alle. Jäätiiköityminen saavutti äärimmäisen pisteensä noin 21 000 vuotta sitten.

Kun ilmasto taas uudelleen lämpeni Weikseljääkirkon sulatessa, lämpimin kausi oli 12 000 vuotta sitten. Jäätikön reunna vetäytyi synnyttämään muun muassa Salpausselän. Suomi oli vapaa jäältä 9 000 vuotta sitten.

Tukes/kaivosasiat
kaivosasiat@tukes.fi

Muistutus Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevaan hakemukseen A. sekä kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamiseen B

Luvan hakija	Mondo Minerals B.V.
Lupatunnus	KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro	Tyynelä 5490
Sijaintikunta	Kajaani
Määräpäivä	22.10.2018

Vastustamme kyseenä olevan kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä (A). Vaadimme yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamista alla esittämällämme tavalla (B) tai toissijaisesti uudelleen kuulutettavaksi.

Perustelut sekä huomautukset kuulutukseen ja asiakirjojen puutteellisuuteen

Kuulutuksen nähtävilläolosta:

Tukes ilmoittaa, että asiakirjoihin voi tutustua osoitteessa <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/kaivospiirit-ja-kaivosluvat>.

Kuulutuksessa esitetyt tiedot ovat puutteelliset ja aiheuttaisivat kuulemisvirheen asiassa.

Koska Tukesin sivustolla on myös osio <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/yleiset-ja-yksityiset-edut-kaivostoiminta>, olisi kohta B pitänyt olla nähtävillä myös siellä. Ei riitä, että sivulla on maininta "Tämä sivu on vielä kesken!". Joku asianosainen saattaa tukeutua vain tämän sivun seuraamiseen, kun siellä kuitenkin on muita kuulutuksia. Sivusto näyttää uudistuneen siten, että sieltä on poistettu käytännöllisesti katsoen kaikki vanha mutta relevantti tieto, mikä ei ole hyväksyttävää ajatellen YK:n Euroopan komission Århusin sopimuksen mukaista kansalaisten riittävää tiedonsaantia ajatellen.

Kuulutuksesta ja sen mukana olevista asiakirjoista ei käy ilmi Tukesin 16.10.2013 päätöstä ja päätöksen perustelua pidennetylle jatkoajalle, jossa on asetettu velvoitteita pidennetylle ajalle. Kyseistä päätöstä ei löydy Tukesin antamasta sähköisestä osoitteesta. Nyt kuulutetusta ei myöskään

ilmene velvoitteiden täyttäminen, joten kuulutus on puutteellinen. Asiakirjoista ei käy esiin, onko kaivosyhtiö laittanut vireille mm. Kainuun ELYn ja Kajaanin kaupungin että Paltamon kunnan edellyttämän laajan YVAN (ympäristövaikutusten arvioinnin) käsittäen Mieslahti-Jormuan kaivoksen kokonaisuutena huomioiden Tyynelän (5490), Jormua 1:n (806), Maailmankorven (6492), Mieslahden (3030) ja Heinisuon (8961) eri vaiheissa olevien hankkeiden yhteisvaikutukset.

Kuulutuksessa B. Kuulemisen perusteet on myös sekavuutta aiheuttava ensimmäinen kappale.

Siinä Tukes ilmoittaa, että 24.6.2014 antamassa päätöksessä lupamääräyksen 6 mukaan lupamääräykset yleisistä ja yksityisistä eduista ja tarpeellisista määräyksistä olisi tullut tarkistaa viimeistään 1.6.2018. Kuulutus on kuitenkin tehty 20.9.2018 eli monta kuukautta myöhemmin.

Katsomme, että uuden kaivoslain 181 §:n 4 momentti velvoitti kaivosviranomaista määräämään 30.6.2014 mennessä myös aikaisempiin vanhan kaivoslain perusteella annettuihin kaivospiireihin uudet 'yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset', siten myös Tyynelän kaivospiiriin. Tukes ei kuitenkaan määrännyt Tyynelän kaivospiiriin todellisia "yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisia määräyksiä" eikä määrittänyt kaivospiirin erityispiirteisiin perustuvaa vakuusvaatimusta kaivosyhtiölle, vaan päätöksessään pelkästään viittasi kaivoslain 18 §:ään. Tämän menettelyn KHO on todennut kaivoslain vastaiseksi, mikä pitänee olla Tukesin tiedossa.

Mutta siitä huolimatta Tukes valmistelee nyt Tyynelän "yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten" valmistelua tuolla KHO:n kaivoslain vastaiseksi todetulla menettelyllä; on valmistellut asiaa samalla vuonna 2014 käytetyllä kaavakkeella, joka ei kartoita kaivospiirin erityisominaisuuksia mitenkään.

Pelkästään kaivosyhtiölle suunnattu yleislomake ei tuota selvitystä Tyynelän kaivospiirin asianosaisista, kaivospiirin tilanteesta yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta, eikä tuota arviota asianosaisille aiheutuvista haitoista.

Tukesin kuulutus ei sisällä minkäänlaista ehdotusta sellaisiksi lupamääräyksiksi, joilla yleiset ja yksityiset edut turvattaisiin. Katsomme täysin asiattomaksi ja hyvän hallintotavan vastaiseksi Tukesin korostamaa seikkaa, että muistuttajien pitäisi esittää yksilöidyt ehdotukset, joihin Tukes ottaisi kantaa. Mihin kuulutuksen asiakohtaan asianosaiset voisivat kohdistaa mielipiteensä ja muistutuksensa, kun lupamääräysehdoista ei kuulutukseen edes sisälly.

Hakemuksen peruste ja vireilletulo

Kaivospiiri on määrätty vuonna 2000 ja kaivoskirja annettu vuonna 2001 vuoden 1965 kaivoslain nojalla. Kaivoslain mukaista jatkoaikaa on myönnetty 2013 uuden, vuoden 2011 kaivoslain aikana. Kuulutuksessa ei ole selvitetty, onko jatkoaikaa myönnetty jo aikaisemmin. Sitä ei saa myöntää siirtymäsäännöstenkään perusteella kuin kaksi kertaa ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Lykkäämisen edellytyksenä on, että luvan haltija osoittaa, että luvan raukeamista on lykättävä yleisen edun tai muiden erityisten syiden perusteella. Lupaviranomaisen mukaan kaivoksen aloittamista on jouduttu lykkäämään "tuotantotilanteista johtuen" siten että "epävarmuudet tuotantotilanteissa ovat vaikeuttaneet lopullisen sijoituspäätöksen tekemistä". Tämä ei ole yleiseksi katsottava etu eikä sitä voida mielestämme pitää myöskään hyväksyttävänä erityisenä syynä, koska hakijalla on epäilemättä riittävästi kaivostoimintaa yhtiön jo toiminnassa olevilla louhoksilla.

Kaivosviranomaisen ennakkotiedonanto

Kaivosviranomainen eli Tukes "pitää hakijan esittämää syytä perusteltuna ja suunnittelua riittävän yksityiskohtaisena siten, että kaivostoiminnan aloittamiselle on todennäköiset edellytykset, niin kuin kaivoslain 68§:ssä edellytetään."

Kaivosviranomaisen tämä kanta on ymmärrettävää, koska jo kaivoslain 1§ määrittelee lain tarkoituksena olevan kaivostoiminnan edistäminen, mikä siten tekee kaivosviranomaisesta lähtökohtaisesti puolueellisen ajatellen esimerkiksi mahdollisia kaivosyhtiöiden ja lähiasukkaiden eturistiriitoja.

Kuitenkin jo samassa pykälässä todetaan: "Lain tarkoituksena on lisäksi edistää kaivosten turvallisuutta sekä ehkäistä, vähentää ja torjua tässä laissa tarkoitettusta toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot ja varmistaa haitan tai vahingon aiheuttajan korvausvelvollisuus."

Tässä mielessä on syytä tuoda esiin, että saman yhtiön voimassaoleva kaivospiiri Jormua 1 nro 806 aivan Tynnelän lähituntumassa on toiminnan jäljiltä ollut hoitamattomana jo 50 vuotta ja se vuotaa, eikä sen asiallisesta jälkihoidosta ole esitetty minkäänlaisia suunnitelmia

ja että käytännössä saman kaivoksen kaivospiirien Mieslahti 3030, ilmeisesti käsittelyyn tuleva Maailmankorpi 6492, Heinisuo 8961 ja mahdolliset muut, YVA-lain mukaista yhteistä ympäristövaikutusten arviota ei ole tehty eikä yhtiöllä näy olevan mitään aikomustakaan sitä tehdä,

ja että kaivostoiminta asutulla alueella, jolla on myös kiistattomia luonnonarvoja, aiheuttaa sellaista kaivoslain 18 § 1 ja 2 momentin mukaista merkittävää haittaa sekä asutukselle että luonnolle, joiden perusteella kaivoslain 48 § :ssä mainitut kaivosluvan myöntämisen esteet ovat mielestämme voimassa.

Lisäksi on mielestämme tullut toteennäytetyksi, että Kaivoslain 68§ mukainen hylkäysperuste kaivosluvan raukeamispäätöksen lykkäämishakemukselle on tullut osoitetuksi: "*Edellytyksenä hakemuksen hyväksymiselle on, että hakijan esittämää syytä on pidettävä perusteltuna ja suunnitelmaa riittävän yksityiskohtaisena eikä päätöksestä aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.*"

Kaivoslaki 48§

"Kaivoslupaa ei saa myöntää, jos on painavia perusteita epäillä, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksiin poistaa. "

Kaivosyhtiön vastuullisuus

"Tukes ei voi myöntää kaivoslupaa, jos on painavia perusteita epäillä, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt kaivoslain velvollisuuksia. Kun Tukes arvioi laiminlyöntien olennaisuutta, Tukes ottaa huomioon laiminlyöntien suunnitelmallisuuden, keston ja toistuvuuden sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrän." (Tukesin sivustolta)

Tukes ei voi myöntää kaivoslupaa tai tässä tapauksessa jatkoaikaa, koska kaivosyhtiö on laiminlyönyt annetut velvoitteensa ympäristövaikutusten selvittelystä ja vahingoista, ei ole huomionnut paikkakunnan asutuksen ja elinkeinojen laajuutta, joille mahdollinen kaivos olisi tuhoisa. Kaivosyhtiö on alun alkaen hakenut kaivosoikeudet ilmoittamalla Tyynelän alueen olevan kivennäisainereservi yhtiön mahdollisia tulevaisuuden suunnitelmia ja muutoksia ajatellen. Mondo Mineralsin Sotkamon tehtaan omistajat ovat moneen kertaan vaihtuneet ja nytkin vaihdos meneillään, mitä kuulutuksessa ei ole mainittu. Samalla on vaihtunut myös yhtiön kotimaa. Kuulutuksesta ei näy joko Mondo Mineralsin yhdysvaltalainen omistaja on vaihtunut brittiläiseen, josta kaupasta Talouselämä-lehti tiedotti 31.8.2018. Kaivosyhtiön omistuksesta on tullut kansainvälistä kauppatavaraa tuotannon ollessa sivuseikka. Kaivosyhtiön sosiaalisesta vastuusta emme löydä hakemuksen asiakirjoista mitään lukuunottamatta ylimalkaista mainintaa työllistämisestä.

Kaavoitus

Kaivosyhtiö antaa selvityksessään puutteelliset tiedot hankkeen vaikutusalueella olevista kaavoista ja vaikutuksista kaavojen toteuttamiseen. Itse kaivospiiri sijaitsee alueella, jossa on voimassa vanha oikeusvaikutteeton Jormuan osayleiskaava. Samalla alueella sijaitsee Pohjajoen ranta-asutus pääosin. Kuitenkin aivan Pohjajoen laskualue, koko Jormuanlahti ja myös länsipuoli viitostiestä alkaen mukaan luettuna Jormua 1 -kaivospiiri sijaitsevat jo oikeusvaikutteisen Jormuanlahden osayleiskaavan alueella. Lisäksi tällä hetkellä Kainuun maakuntakaavassa oleva merkintä kaivosalueesta asiaan vaikuttavien muiden lähialueen satelliittikaivospiirien osalta on epäselvä, ja on syytä olettaa, ettei Tyynelän kohdalla vuonna 2020 päättyvän maakuntakaavan jälkeisessä 2030 maakuntakaavassa ole mainintaa Tyynelän alueesta kaivokseen sopivana alueena jo pelkästään sen vuoksi, että Kajaanin virallisen kaupunkistrategian mukaan asutusta pyritään keskittämään alueille, joissa on valmis kunnallistekniikka. Näinhän on asia Jormuan kylän ja sen elimellisen osan Pohjajoen kohdalla. Kaivostoiminnan on sijoitettava alueelle, joka läpäisee kaikki kaavatasot.

Maakuntakaava on luonteeltaan ohjaava, mutta varsinainen kaavoitusmonopoli on kunnalla.

Paikallisesti ja ajallisesti tahallisesti hajautettu kaivoshanke kuten Mieslahden-Jormuan tilanne on osaltaan vaikeuttamassa ja jo vaikeuttanut sitä kaavan mukaista tehtävää, jonka mukaan Jormuaa tulisi kehittää ensisijaisesti asumiseen soveltuvana kylänä.

Asutus ja luonto

Kaivosyhtiö ei ole selvittänyt alueen nykyistä asutusta eikä elinkeino-oloja sen enempää kuin ympäristökään. Edes kaivosalueen luontoa ei ole tutkittu kunnolla. Lukuisat lähteet, joita on niin kaivosalueella kuin välittömässä läheisyydessä ovat selvittämättä ja huomioimatta, että lähteitä ei saa pilata. Samoin purojen ja Pohjajoen tilan käsittely ovat puutteellisia, virheellisiä ja osin jopa kokonaan huomioimatta. Jopa saastuneiden vesien ohjaamiseen Pohjajoen kautta oleva puro on merkitty ojaksi, vaikka kyseessä on nimenomaan puro. Kaivosyhtiö ei myöskään tuo esiin, miten se on huomioinut Pohjajokivarren ranta-asutuksen suojaamisen herkästi tulvivalta joelta. Kaivosvesien pilatessa joen veden, tulvien aikana veden noustessa pihaille ja laajalle ranta-alueella, haitta on erityisen suuri niin asukkaille kuin rantaluonnolle.

Mieslahden suunnan luonnonsuojelualueiden (mm. Antinmäki ja Kylmänpuro) ja Mineraalin-Kylmäpuron luontoarvojen lisäksi Tyynelästä tuulen alla koillisessa alle kilometrin etäisyydellä on arvokas Hevossuon ja Hevoslammen lähes luonnontilainen suojelutarkoituksiin valtiolle lunastettu kosteikkoalue, jossa on erittäin vaateliasta kasvillisuutta. Tämänkään säilyttämistä ei ole kaivossuunnitelmissa harkittu.

Vesien hoito

Viranomaisen on luvituksessa noudatettava valtioneuvoston määrittelemää vesienhoitosuunnitelmaa ja pienvesienhoitostrategiaa. Kaivospiirin sisäiset lähteet ja sieltä pois virtaavat vedet ovat juuri kohteita, joita tämä strategia koskee. Paikalla on jossain määrin vanhaa peltoa ja ojitusta, mutta sen tilaa on parannettava eikä kaivostoiminnalla heikennettävä. Lisäksi kaivospiirin tuntumassa ja sen alueella on käsityksemme mukaan tavattu niin sanottuja direktiivilajeja, joiden suojelutarve määräytyy Euroopan unionin direktiivien pohjalta.

Alueen maaperää hakija on tutkinut tai tutkituttanut 1990-luvulla kairauksin. Kuitenkaan esimerkiksi ruuheisuutta ei ole selvitetty eikä niin ikään pohjavesien kulkusuuntaa. Pohjavesien pilaaminen on ehdottomasti kielletty. Itse Pohjajoen tila on todettu veden laadulta hyväksi, joka on toiseksi paras erinomaisen jälkeen. Vesilain mukaan vesien tilaa ei saa heikentää. Hakija ei ole millään tavoin esittänyt, miten veden tila pidettäisiin tässä hyvässä kunnossa, vaan jopa ilmoittanut ajavansa sinne kiintoainetta mainitsematta mitä tämä kiintoaine olisi.

Pohjajoessa on ilmeinen alkuperäinen luonnonvarainen taimenkanta, joka on mahdollisesti ainakin osittain vaeltava. Tämän kannan arvokkuutta lisää se, että monet muut ns. velvoiteistutustaimenkannat ovat menettäneet lisääntymiskykyään ja sen lisäksi useassa tapauksessa saastuneet bakteeriperäiseen munuaissairauteen. Pohjajoen taimenkanta on kansallinen etu, jota ei ole varaa menettää. Ylävirrassa on arvioitu elävän mahdollisesti jokihelmisimpukkaa, mutta asiaa ei ole kunnolla tutkittu. Kaivoksen tulon jälkeen on todennäköistä, että simpukan tarvitsema taimen väli-isäntänä katoaa ja myös äärimmäisen uhanalaisen simpukan kohtalo on sinetöity alueella iäksi. Pohjajoessa ja sen sivupuroissa on myös pohjaeliöstöä, ja kylmänä ja lähteisenä muun muassa erityistä vesiperhoskantaa. Mitään tällaista ei hakija ole tutkinut eikä sitä löydy GTK:n tutkimuksesta.

Kun otetaan huomioon, että kyseessä olisi talkki- ja nikkelikaivos, on ilmeistä, että kiintoaine sisältäisi todennäköisesti haitallisia määriä arseenia ja muita myrkkijä, samoin radioaktiivisia ja muita raskasmetalleja. Koska näitä ei saa kaataa edes pienissä määrin viemäriin, miten voidaan sallia suuret määrät luonnonvesiin? Voimaperäisesti tulvivan Pohjajoen kohdalla haitalliset aineet siirtyvät ympäröivään luontoon ja ihmisten pihoihin.

Pohjajoen alajuoksulla on arvokas lehtokorpi, jonka lajisto on ilmeisen kiinnostava, ja jonka hävittäminen on Metsälain 10§ mukaan erityisesti huomioitava. Luontoselvitys tältä alueelta on tekemättä. Alempana on lisäksi yhteisranta, jossa on pienehkö mutta huomioitava vanhan metsän kaistale.

Paitsi puroja ja Pohjajokea vesistöongelmat saavuttavat suunnitelmilla nopeasti matalan ja kapean Jormuanlahden, joka on oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella ja jonka alueella on runsaasti rakennuskantaa, niin pysyvää asutusta, kesähuiloita kuin rakennuspaikkojakin. Näiden käyttöarvo ja rahallinen arvo putoaa huomattavasti jo mahdollisen kaivostoiminnan alkaessa.

Raskasmetallisuolavesi leviää myös suurjärveksi matalaan Oulujärveen mahdollisesti Mieslahdenkin kautta sikäli kun samaan kaivokseen kuuluva Mieslahden kaivospiiri avataan käyttöön.

Pöly

Talkinlouhinnassa syntyvässä pölyssä on tavallisesti tremoliittiasbestia, joka on niin haitallista, että työntekijät joutuvat käsittelemään sitä erityissuojaimin. Ympäristöä ja sen asukkaita ei ole ilmoitettu suojattavan. Tuulen pääsuunta johtaa joen ylävirtaan, jossa on arvokasta aarniometsää. Luontoselvitykset ovat tältäkin osin tekemättä. Tuulista riippuen pöly leviää myös muihin ilmansuuntiin.

Räjäytys- ja värinähaitat sekä melu ja valo

Kuulutuksen liitteenä toimitetussa kaivoksen käyttösuunnitelmassa vedotaan 20 vuotta vanhoihin Geologian tutkimuskeskuksen alustaviin ylimalkaisiin selvityksiin. Lähiseudun asutusta vähätellään. Pohjajoen asutus on ensinnäkin olemassa, toiseksi se on suurelta osin rakennettu syvän hiesun maaperälle, joka on herkkä kaikenlaisille ylimääräiselle kuormitukselle. Räjäytykset ja värinä aiheuttavat todennäköisesti talojen perustusten liikkumista, rakennusten rikkoutumista ja pahimmassa tapauksessa sortumista. Siksi kaivossuunnitelmat eivät sovellu lainkaan asutuksen läheisyyteen.

Myös ainakin melusta ja ylimääräisestä valosta voi olla haittaa esimerkiksi luonnolle ja asumisviihtyisyydelle.

Liikenne

Rekkaliikenne viitostiellä tulee hakijan mukaan olemaan 54 täysperävaunullista kääntyvää rekkaa vuorokaudessa jatkaen kylän halki 5-tietä parikymmentä kilometriä ja sen jälkeen 6-tietä Sotkamoon. Se on vaarallisen tiheää aiheuttaen monenlaisia ongelmia ja vaaratilanteita. Sen sijaan työmaaliikenteen osuudeksi on arvioitu viisi autoa päivässä. Tämä kertoo työllisyydestä verrattuna tuotannon laajuuteen.

Työllistävä vaikutus

Kaivos ei työllistä kymmentäkään henkeä, mahdollisesti ei ketään paikallista, joten positiivista työllisyysvaikutusta ei alueella ole. Häiritessään alueen yritys- ja liiketoimintaa on kokonaistyöllisyysvaikutus tässä tapauksessa arvioitava olemattomaksi tai todennäköisemmin negatiiviseksi.

Pohjajoen virkistyskäyttö

Kuulutuksen liitteenä toimitetussa kaivoksen käyttösuunnitelman selvitysosassa väitetään, ettei virkistyskäytön suhteen kaivostoiminta muuta tilannetta alueella muutoin kuin metsästyksen osalta. Kaivoksella on kuitenkin valtava vaikutus lähiympäristön virkistyskäyttöön.

Jo yksin Pohjajokivarressa on yli 90 asuntoa sekä rantasaunoja ja uimalaitureita, lisäksi laaja asutus oikeusvaikutteisen Jormuanlahden osayleiskaavan alueella. Asumisen lisäksi alue monipuolisessa virkistyskäytössä: metsästys, kalastus, sienestys, ulkoilu, uimavedet, hevosharrastus.

Elinkeino toiminnasta

Alueen elinkeino-oloista mainittakoon Paltamon puolella Tyynelän alueen vieressä olevan keskellä 5-tien molemmiin puolin sijoittuvaa Jormuan kylää kauppakeskittymä, jossa on sekä jormualaisten että savirantalaisten, mieslahtelaisten ja kontiomäkeläisen käyttämä kyläkauppa, kirjakauppa, kalastustarvikekauppa, lahjatavarakauppa, postin toimipiste, huoltamo ja iso ruokaravintola. Kauppojen ohella ruokaravintola ja huoltamo ovat matkailijoiden suosimia ja suosio vähenisi varmasti, jos alue pilattaisiin vieressä olevalla kaivoksella. Pohjajoki-Pöyhölänniemen alueelle sijoittuu myös Jormuan Grilli ja Kajaanin kaupungin yleinen uimaranta sekä leirintäalue lukuisine vuokramökkeineen. Toimiva luontokasvatukseen suuntautuva Jormuan alakoulu sijaitsee Jormuanlahden itäpäässä pohjoisrannalla. Kaivosyhtiön lupaama Pohjajoen veden pilaaminen vaikuttaisi pitkälle Jormuanlahteen ja Mieslahteen.

Alueella on myös maataloutta kuten lypsykarjaa ja hevostiloja, joita ei ole lainkaan otettu käsittelyssä huomioon. Samoin monipuolinen kotitarveviljely ja marjanviljely ovat huomiotta.

Yleisten ja yksityisten etujen korvaukset

Kaikki aiheutetut haitat on korvattava. Kun lasketaan että Pohjajokivarressa on toista sataa vakituista ja vapaa-ajan asuntoa, jotka menettävät koko myyntiarvonsa, ja vielä suurempi määrä kiinteistöistä Jormuanlahdella ja pitemmällä todellisella vaikutusalueella, on menetty rahallinen arvo varovastikin arvioiden kymmeniä miljoonia euroja, jonka vaadimme asetettavan vakuudeksi, mutta asiaa on tietojen tarkentuessa tarkistettava. Myös Mieslahdella on huomattava määrä vakituista ja kesäasutusta. Haitat Oulujärven kalastukselle ovat erittäin mittavat. Hakijayhtiö hakemuksensa perusteluissa kaivosluvan raukeamisen lykkäämiselle ilmoittaa tavoitteekseen hyödyntää sateliittikaivoksensa talkkimalmikokonaisuutta Tyynelän lisäksi myös Mieslahdessa ja Maailmankorvessa. Tässä vaiheessa kaivosyhtiön korvausvelvollisuus kasvaa merkittävästi. Kuitenkaan se ei ole käynnistänyt laajaa YVA-menettelyä, jolla kokonaistilannetta voitaisiin kartoittaa. Hakemuksestakin on nähtävissä, että tosia-asiassa kaivosyhtiön suunnitelmat ovat sellaisia, että ne toteutuessaan pilaisivat laajasti Oulujärveä Jormuanlahden ja Mieslahden kautta puhumattakaan asutukselle ja ympäristölle tulevista haitoista.

Lisäksi kylien asukkaiden jatkuva kamppailu kaivoshankkeiden kanssa haittaa em. tavalla kylien kehittämistä kaavan mukaisesti sekä normaalia asumista, mikä aiheuttaa muun muassa jopa henkistä kärsimystä ja sairauspoissaoloja ja taloudellista vahinkoa korjausrakentamiseen liittyen. Tämä kaikki on kokonaan hakijan korvattava.

Vaadimme myös vakuutta mahdollisten tulevien oikeudenkäyntikulujen varalta sekä vakuutta mahdollista jatkokaivospiiritoimitusta varten, jossa todettaisiin ja määriteltäisiin kiinteistöjen yksilöidyt arvonalenemiset.

Viranomaisen on mielestämme asetettava tässä vaiheessa **ennen toiminnan aloittamista** vähintään sadan miljoonan euron (100 000 000e) takuu.

Loppuyhteenveto

Koska hakemus ja sen kuulutus on sekava, on myös tässä muistuksessa asioita käsitelty limittäin koskien Kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäyshakemusta A ja Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamista B.

Kaivoslain 48 § mukaan "Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät....lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavan vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa voida lupamääräyksiin poistaa."

Viranomaisten ensisijaisena velvollisuutena on huolehtia kansalaisten elinolosuhteisiin ja ympäristöön liittyvästä turvallisuudesta, eikä toiminta saa olla ristiriidassa yleisten ja yksityisten etujen kanssa. Katsomme, että tässä kaivoshankkeessa viranomaisella on erityinen velvollisuus katsoa erityisen tarkasti kaivoksen lähialueen yleisten ja yksityisten etujen täytyminen ensisijaisesti luonnon ja ihmisten elinympäristön suojelemiseksi.

Pyydämme saada viipymättä jäljennöksen asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä ja lisäselvityksistä. Varaamme mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

Jormuan metsästysseura ry
Saviniementie 312
87970 JORMUA

MUISTUTUS

19.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
- B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija: Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus: KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro: Tyynelä, 5490
Alueen sijainti: Kajaani

Jormuan metsästysseura ry vastustaa Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) kaivosnumero 5490 jatkoajan myöntämistä. Jormuan metsästysseura ry vaatii, että yleiset ja yksityiset edut turvataan.

Toteutuessaan kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä haittaisi merkittävästi koko lähiympäristön virkistyskäyttöä metsästyksen osalta. Jormuan metsästysseura ry:n mielestä Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta aiheutuva haitta metsästykselle olisi käytännössä hyvin merkittävä, koska Jormuan metsästysseuran metsästysalue sijaitsee aivan Tyynelän kaivospiirin vieressä. Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta on haittaa muun muassa hirvälle, jolle Tyynelän alue ja sen lähiympäristö on lisääntymis- ja talvehtimisalueena maasto-ominaisuuksiltaan erinomainen. Myös pienriistaa, kuten jäniksiä ja metsäkanalintuja, on Tyynelän alueella ja sen lähiympäristössä runsaasti.

Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta aiheutuvat melu-, tärinä- ja pölyhaitat ovat merkittävä este metsästykselle kaivosalueella ja sen lähiympäristössä. Kaivoksesta kantautuvat äänihaitat karkottavat Jormuan metsästysseura ry:n metsästysalueelta riistaeläimet sekä muut luonnonvaraiset eläimet. Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta kantautuvat haitalliset aineet kulkeutuvat riistaeläinten käyttämän ravinnon myötä myös ihmisiin, minkä seurauksena riistalihasta voi tulla syömäkelvotonta.

Jormuan metsästysseura ry on myös huolissaan kaivostoiminnan vaikutuksesta lähialueen vesistöihin. Vesistöjen liikaantuminen kaivostoiminnan seurauksena vaikeuttaa muun muassa luonnonvaraisten eläinten mahdollisuutta käyttää puhdasta juomavettä. Tämän lisäksi Jormuan metsästysseura ry kantaa huolta Pohjajoen ja Jormuanlahden vesistön tilasta, koska Mondo Minerals ilmoittaa laskevansa kaivoksesta johdetut vedet Pohjajoen

kautta Jormuanlahteen. Tästä olisi haittaa Pohjajoen ja Jormuanlahden virkistyskalastukselle. Muun muassa edellä mainituista seikoista johtuen Jormuan metsästysseura ry vastustaa Tyynelän kaivospiirin (5490) jatkoluvan myöntämistä.

Jormuan metsästysseura ry pyytää saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Jormuan metsästysseura ry varaa mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

Jormuan metsästysseura ry:n puolesta

Niko Arffman
puheenjohtaja

Veijo Arffman
varapuheenjohtaja

Kontiomäen metsästysyhdistys ry
Valmuskankuja 10
87500 KAJAANI
inuojr@gmail.com
p. 0400 905 344

MUISTUTUS

18.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
- B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija: Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus: KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro: Tyynelä, 5490
Alueen sijainti: Kajaani

Kontiomäen metsästysyhdistys ry vastustaa Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) kaivosnumero 5490 jatkoajan myöntämistä. Kontiomäen metsästysyhdistys ry vaatii, että yleiset ja yksityiset edut turvataan.

Toteutuessaan kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä haittaisi merkittävästi alueen virkistyskäyttöä metsästyksen osalta. Kontiomäen metsästysyhdistys ry:n mielestä kaivostoiminnasta aiheutuva haitta metsästykselle olisi käytännössä niin merkittävä, että metsästystä ei voisi enää harjoittaa Tyynelän kaivospiirin alueella eikä myöskään huomattavan laajalla alueella kaivospiirin ulkopuolella. Tyynelän kaivospiirin alue on ollut Kontiomäen metsästysyhdistys ry:n hirvenmetsästäjien tärkein maasto jo useita vuosia. Hirvellen kyseinen maasto on lisääntymis- ja talvehtimisalueena maasto-ominaisuuksiltaan erinomainen. Myös pienriistaa, kuten erityisesti teeriä, on alueella runsaasti.

Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta aiheutuvat melu-, värinä- ja pölyhaitat ovat merkittävä este metsästykselle kaivosalueella ja sen lähiympäristössä. Kaivoksesta kantautuvat äänihaitat karkottavat Kontiomäen metsästysyhdistys ry:n metsästysalueelta riistaeläimet sekä muut luonnonvaraiset eläimet. Kontiomäen metsästysyhdistys ry on myös huolissaan kaivostoiminnan vaikutuksesta lähialueen vesistöihin. Vesistöjen likaantuminen kaivostoiminnan seurauksena vaikeuttaa muun muassa luonnonvaraisten eläinten mahdollisuutta käyttää puhdasta juomavettä. Muun muassa edellä mainituista seikoista johtuen Kontiomäen metsästysyhdistys ry vastustaa Tyynelän kaivospiirin (5490) jatkoluvan myöntämistä.

Kontiomäen metsästysyhdistys ry pyytää saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Kontiomäen metsästysyhdistys ry varaa mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

Kontiomäen metsästysyhdistys ry:n puolesta

Risto Haapakoski
varapuheenjohtaja

Jouni Ruuskanen
sihteeri

Liite: Muistutus 22.10.2018 Jukka Peltonen

Vaikutus vesistöön

Maasto on kalteva Pohjajoen suuntaan, kaivosalueelta laskeva puro laskee ensin Sydänojaan sitten Pohjajokeen.

Pohjajoessa on Kainuun toiseksi ainoa luonnonvaraisena säilynyt vaellustaimen populaatio. Muualta Pohjois- ja Itä Suomessa ei ole vastaavaa kantaa löydetty.

Kaivosalueelta laskevat vedet tuhoaa koko vesistön.

Maasto ja ympäristö

Maasto tulee tuhoutumaan täysin pölynvuoksi, jätteitä on paljon uraania joka ei poistu koskaan jätekasoista.

Ääni ja melu

Ääni tulee olemaan valtava asumusten keskellä, louhinta ja isotkoneet

Metsästys alue

Alue on erittäin hyvä hirvi ja pienriista aluetta , joka varmasti tuhoutuu

Leilikummun erä Ry

Puheenjohtaja
Vilho Kotajärvi
Pohjajoentie 300
87970 Jormua

Liitteeksi yhteismuistutukseen

KL2018:0004

MUISTUTUS
22.10.2018

Tukes/kaivosasiat
kaivosasiat@tukes.fi

Muistutus Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevaan hakemukseen A. sekä kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamiseen B

Luvan hakija	Mondo Minerals B.V.
Lupatunnus	KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro	Tyynelä 5490
Sijaintikunta	Kajaani
Määräpäivä	22.10.2018

.....

Mondon Tyynelä-kaivospiiriä koskeva kaivosluvan jatkohakemus

Mielipiteen jättäjä: Kainuun Vihreät ry

Yhteyshenkilö: varapuheenjohtaja Silja Keränen, silja.keranen@iki.fi , 0500 190 683

Kainuun Vihreiden mielestä Tyynelään ei tule perustaa kaivosta ja siitä syystä suunnitelmista pitäisi luopua.

Alue sijaitsee lähellä asutusta: aktiivisen, toimivan ja kasvavan kylän kupeessa. Kylälaisten asumisen edellytykset heikentyisivät merkittävästi, jos Tyynelässä alkaisi kaivostoiminta. Tällä hetkellä Kainuussa ja etenkin Kajaanin seudulla on pula osaavasta työvoimasta. Se tarkoittaa sitä, että meillä tulee olla tarjottavissa houkuttelevia asumispaikkoja. Jormuan kasvava kylä on ehdottomasti yksi tällainen paikka.

Myös luontoarvot alueella ovat arvokkaita ja ainutlaatuisia. Pohjajoen taimenkanta tästä konkreettisin esimerkki: se on Pohjajoessa luontaisesti elävä harvinainen järvitaimenkanta. Kaivoksen avaaminen tuhoaisi taimenen elinolosuhteet peruuttamattomasti.

Kaivoksen vesipäästöt heikentäisivät vesien laatua, jolla olisi vaikutusta muuhunkin (virkistyskäyttö, muut lajit) kuin taimenkantaan. Melu- ja pölypäästöt haittaisivat myös lähialueiden asukkaiden elämää.

Yhtiöllä on ollut viisi vuotta aikaa toteuttaa tarvittavat luonto- ym. selvitykset. Yhtiö ei ole niitä tehnyt.

Edellä mainituista syistä esitämmekin, että yhtiö luopuu suunnitelmistaan avata kaivos Tyynelä-kaivospiirin kohdalle. Samalla panemme ilolla merkille 17.10.2018 julkaistun kuulutuksen Jormua1-kaivospiirin lakkauttamisesta! Todella hyvä :)

TUKESin Kuulutus

kaivosasiat@tukes.fi

Kaivospiirin haltija: Mondo Minerals B.V.

Kaivospiiri: Tyynelä

Lupatunnus: KL2018:0004 Kaivospiiri ja

KaivNro: Tyynelä, 5490

Alueen sijainti: Kajaani

Muistutus 22.10.2018

Asia:

A. Kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskeva hakemus

B. Kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarvittavien määräyksien tarkistaminen

Määräpäivä 22.10.2018

Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry

Vienankatu 7, 87100 Kajaani

kainuu@sl.fi

Antti Lankinen
puheenjohtaja

Ari Jäntti
toiminnanjohtaja/sihtööri

Sotkamon luonto ry

Leena Korhonen
Puheenjohtaja

Suomen luonnonsuojeluliiton Kajaanin yhdistys ry

Elsa Lankinen
Puheenjohtaja

Sini Kirkelä
Sihtööri

Paltamon luonto ry

Vesa Hyyryläinen
Puheenjohtaja

Heljä Pylvänäinen
Sihtööri

Vesiluonnon puolesta ry

 Njarit Neturmen

Puheenjohtaja

040 77 13 781

njarit@yahoo.com

Vaatimukset

A. Kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskeva hakemus

Kaivosluvan raukeamisen lykkääminen tulee hylätä, koska

A1) Luvanhaltija ei ole kaivosluvassa annetussa määräajassa aloittanut kaivostoimintaa tai ryhtynyt muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvanhaltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Aikaisemman 2013 pidennyksen ehtona olleita ja siinä pidennyksen aikana tehtäväksi määrättyjä luontoselvityksiä ei ole tehty, pidennyksen ehtoja ei siten ole noudatettu. Jatkoaikaa koskevalla sääntelyllä ei kaivoslain perusteluiden mukaan ole tarkoitettu perustaa kaivosoikeuden haltijalle oikeutta reserviesiintymien varaamiseen pitkäksi ajaksi.

Kun vuonna 2013 edellytetyjä ympäristöselvityksiä ei ole tehty, eikä ympäristölupaa ei ole haettu, hakijalla ei ole todellista aikomusta, eikä mahdollisuutta aloittaa kaivostoiminta. Kyseessä ei siten ole vakavasti otettava hanke. Yhtiö ei ole vakavasti pyrkinyt edistämään sitä. Hakija on myös oleellisesti laiminlyönyt velvoitteitaan, joten kaivoslain 48§ mukaisesti luvan myöntämiselle ei ole siksi edellytyksiä. Selvityksien puute on merkittävä laiminlyönti.

Yhtiön toiminnassa olevan Uutelan kaivoksen ja todennäköisesti lopetettujen tai koelouhinnassa olleiden alueiden kuten Tyvisuon päästöt ylittävät EU:n vesien ympäristölaatuormeja tarkoittaen lakia rikkovaa toimintaa, josta yhtiöllä on selvilläolovelvollisuus.

A2) Lain mukainen maksimiaika on ylitetty pidennyksissä huomioiden koko aika, jonka kaivospiiri on ollut yhtiön hallinnassa.

Asiassa on myös oleellista tietää, kuinka kauan Mondo Minerals on pitänyt oikeutta hallussaan. Kaivospiiri on ollut yhtiöllä yli 17.5 vuotta, kun nykyisen kaivoslain maksimiaika on 15 vuotta. Nykyisen lainsäädännön normein lupa on vanhentunut. Kohtuuton viivyttely ei ole yleisten tai yksityisten etujen mukaista. Kaivosvaraus ja luvat haittaavat muuta alueiden käyttöä ja kehittämistä. Kaivostoiminta on uhka ympäristölle.

A3) Luvan jatkaminen aiheuttaisi kohtuuttomia haittoja yleiselle ja yksityisille eduille. Hanke on keskellä kylää ja estää alueen kehittämistä kaavan mukaisesti. Hanke on laskenut alueen kiinteistöarvoja ja tämän jatkuminen ei ole kohtuullista.

Perustettava kaivos pilaisi Pohjajoen veden ja vaarantaisi erittäin harvinaisen luonnonvaraisen ja todennäköisesti vaeltavan taimenkannan. Luonnonvarakeskuksen (LUKE) lausunnon perusteella vesien laatua ei saa heikentää. Tämän toteutuminen olisi hyvin epätodennäköistä kaivoksen toiminta-aikana ja käytännössä lähes mahdotonta kaivoksen sulkemisen jälkeen. Kyseinen lausunto on Pohjajoki ry:n muistutuksen liitteenä.

A4) Asiassa on myös tehty kuulutusvirhe, koska tiedot aikaisemman jatkopäätöksen perusteluista puuttuvat.

B. Kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarvittavien määräyksien tarkistaminen

Määräyksiä ei voida antaa, koska luvalla ei voi myöntää jatkoaikaa, eikä yleisiä ja yksityisiä etuja ei voida turvata määräyksillä.

Asiassa on myös tehty kuulutusvirhe, koska asiaa ei ole kuulutettu Tukesin sivuilla yleisten ja yksityisten etujen sivulla ja tiedot aikaisemman jatkopäätöksen perusteluista puuttuvat. Mikäli TUKES kuitenkin antaa määräykset tulee niiden käsittää seuraavat asiat.

- 1) Toiminnan aloittamiseen ei tule antaa lupaa ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu.
- 2) Pohjajokeen päätyvät vedet tulee puhdistaa joen luonnonvesien tasolle, kuten LUKE edellyttää lausunnossaan. Tämä tulee toteutua myös hyvin pitkien aikojen kuluttua kuluessa kaivoksen sulkemisen jälkeen. Koska pitkäaikainen vedenpuhdistus on mahdotonta järjestää, kaivoksen kaikki vesipäästöjä aiheuttavat jätteet tulee stabiloida niin, että ne eivät aiheuta päästöjä pitkienkään aikojen kuluessa.
- 3) Kaivos ei saa aiheuttaa pinta- ja pohjavesien pilaantumista, eikä haitta-aineiden laatu normien ylityksiä pitkienkään aikojen kuluessa, kuten EU:n vesi- ja kaivannaisjätelainsäädäntö edellyttää. Tämä tulee toteutua myös hyvin pitkien aikojen kuluttua kuluessa kaivoksen sulkemisen jälkeen. Koska pitkäaikainen vedenpuhdistus on mahdotonta järjestää, kaivoksen kaikki vesipäästöjä aiheuttavat jätteet tulee stabiloida niin, että ne eivät aiheuta laittomia päästöjä pitkienkään aikojen kuluessa.
- 4) Hankkeelle tulee teettää riippumaton **ympäristövaikutusten arviointi**, jotta haitat yleisille ja yksityisille eduille voidaan määrittää. Tämä arviointi tarvitaan haittoja lieventäviin toimenpiteisiin sekä asianmukaisen kaivospiiritoimituksen järjestämiseen, niin että haitankärsijöiden oikeudet turvataan.
- 5) Vakuuksien tulee kattaa mm. seuraavat asiat: Jätealueiden luiskaus, saostusaltaiden massojen käsittely pilaantuneina maa-aineksina, todennäköisten meluvallien luiskaus ja maisemointi, avolouhoksen penkereiden luiskaus, kairausputkien poisto ja reikien betonointi, alueen aitaus, puiden poisto (jopa tuhansien vuosien ajan), kaivokselle tehtyjen teiden ja sähkölinjojen purkaminen, pumppaamojen ja muuntamoiden purkaminen, malmivarastoalueen saneeraus, polttoaineiden varastoalueiden purku ja mahdollisten polttoainejätteiden poisto alueelta, ja huomioitava mahdolliset pilaantuneiden maa-aineksien käsittely esim. kaivosautojen parkkipaikalla, jonne todennäköisesti muodostuu hydrauliiikka- ja öljyvuotoja. Pohjois-Suomen AVI on päättänyt esimerkkinä, että kultamalmin vakuus on 100 euroa tonni (Kalevala Gold koetoimintalupa 2017-18).

Haitankärsijöille varattavat vakuudet: Toiminnasta seuraisi vakavia haittoja alueiden käytölle ja muille elinkeinoille, kuten maataloudelle, metsätaloudelle, sienestykselle, marjanpoinnalle, villivihannesten keruulle, metsästykselle, luontokuvaukselle ja luonnon seurannalle. Myös

kiinteistöarvojen aleneminen tulee korvata ja vakuus tulee määrätä sitä varten. Toissijaisesti tulee haitoista määrätä kattavat korvaukset. Lisäksi on huolehdittava muista turvallisuuteen liittyvistä kustannuksista, haitankärsijöiden korvauksista ja ko. rakenteiden ylläpidosta pitkienkin aikojen kuluessa.

6) Vakuudet tulee määrätä riittävinä, jotta ne kattavat yleisten ja yksityisten etujen suojaamisen pitkienkin aikojen kuluttua. Vakuussummia on yksilöity ja perusteltu perusteluissa.

Yhtiön esittämä vakuus 10 000 euroa ja mahdollisesti myöhemmin 30 000 euroa on selvästi riittämätön ja laiton. KHO:n päätösten perusteella perustelemattomat ja kaivostoiminnan laajuuteen perustumattomat vakuudet ovat laittomia.

7) Tukesin tulee määrätä jatkokaivospiiritoimitus, jossa ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnin perusteella korvataan kaikki kaivoksesta aiheutuvat haitat.

8) Luvassa tulee käsitellä huolellisemmin luontoarvot, kuten suojeltavat lajit ja elinympäristöt, sekä erityisesti alueen luontainen taimenkanta sekä ympäristövaikutukset Natura-alueisiin.

9) Oikeudenkäyntikulut, koskien myös kohtia A. Koska tämä muistutuksen käsittely johtuu TUKESin ja kaivosyhtiön virheistä, tulee näiden yhteisvastuullisesti korvata valittajien oikeudenkäyntikulut asiassa. Kyseessä on kaivoslain mukainen haitta, joka on korvattava.

Pyydämme mahdollisuutta tutustua yhtiön lausuntoihin antaa vastine/vastineita asiassa.

Perustelut

A) Raukeaminen on perusteltu vaatimuksien kanssa.

B) Yleiset ja yksityiset edut

1) Toiminnan laittomat ja käytännössä korjaamattomat vaikutukset tekisivät muutoksenhaun tyhjäksi.

Toiminnanharjoittaja on ilmoittanut aloittavan toiminnan mahdollisesti kolmen vuoden kuluessa. Näiden ilmoitusten luotettavuutta ei voida tietää, lupaprosessissa tai ympäristöselvityksiä ei ilmeisesti ole edes aloitettu. Toiminta olisi avolouhintaa, jonka riskit ja ympäristövaikutukset ovat suuret kohdistuen paikalliseen yhteisöön.

On ilmeistä, että toiminnassa syntyvät kaivannaisjätteet, syntyvä louhosjärvi aiheuttaisivat hyvin pitkäaikaisia haitallisia ympäristövaikutuksia, kuten pohjaveden pilaantumista. Nämä tekisivät muutoksenhaun tyhjäksi.

On ilmeistä, että luvan vakuudet eivät riittäisi asianmukaiseen jälkihoitoon.

Toimintaa ei voi myöskään aloittaa, koska ympäristövaikutusten arviointia ei ole tehty ja hanke voi käsittää merkittäviä YVA-lain hankeluettelon mukaisia osahankkeita. Esimerkiksi asbestin kaivaminen edellyttää YVAa ja asbesti on todennäköinen mineraali talkin yhteydessä.

2) LUKEn lausunto on yksiselitteinen. "Alueelta poisjohdettujen vesien tulee vastata luonnonvesiä niin kiintoaineksen, ravinteiden kuin metallipitoisuuksien suhteen."

3) EU:n vesipuidedirektiivi, pohjavesidirektiivit, kaivannaisjätedirektiivit sekä vastaava suomalainen lainsäädäntö edellyttävät, että kaivokset ja niiden jätteet eivät pilaa vesiä pitkänkään ajan kuluessa kaivoksen sulkemisen jälkeen. Koska pitkäaikainen vedenpuhdistus on mahdotonta järjestää, kaivoksen kaikki vesipäästöjä aiheuttavat jätteet tulee stabiloida niin, että ne eivät aiheuta laittomia päästöjä pitkienkään aikojen kuluessa.

4) YVA on välttämätön, jotta haitat yleisille ja yksityisille eduille voidaan määrittää, arviointi tarvitaan haittoja lieventäviin toimenpiteisiin sekä asianmukaisen kaivospiiritoimituksen järjestämiseen, niin että haitankärsijöiden oikeudet turvataan. Hakemuksen perusteella YVA-lain raja 550 000 tonnia irrotettavaa ainesta voi ylittyä joinakin vuosina. ELY on myös vaatinut YVAa eri osahankkeiden yhteisvaikutusten vuoksi. Asbestin kaivaminen edellyttää YVAa ja asbesti on todennäköinen mineraali talkin yhteydessä. Lisäksi YVA tarvitaan ympäristöluvituksen kestävään suunnitteluun.

Riippumatta varsinaisesta YVA:sta kaivostoiminnasta annetun asetuksen (391/2012) mukaan kaivoslupahakemuksen liitteenä tulee olla mm. selvitys suunnitellun kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 25 §:ssä tarkoitetussa laajuudessa, kun hankkeeseen ei sovelleta varsinaista lain mukaista arviointimenettelyä. Verraten Mondon muihin talkkikaivoksiin merkittäviä ympäristövaikutuksia on odotettavissa.

5) Jätealueiden luiskaus ja muut vaatimukset vakuuden piiriin määrättävistä asioista.

i) Periaate, että avolouhos tulee luiskata kaltevuuteen 1:3 on tunnettu esimerkiksi Pirkanmaan ELYn lausunnosta Kaapelinkulman kaivoksen yleisten ja yksityisten päätöksestä vuonna 2018 (tukes.fi). TUKES esitti tuolloin, että sama olisi hoidettavissa sinkityllä aidalla. Kuitenkin aidalla on rajallinen käyttöikä, minkä jälkeen louhos olisi vaarallinen ja tästä syystä luiskaus on myös ollut aikaisemmin kaivospäätöksissä.

Toisaalta ei ELY, eikä TUKES vaatinut jätealueiden luiskaamista 1:3. Tämä on eroosion ja jätealueen pysyvyyden kannalta välttämätön määräys. Se lukee ainakin kaivoksista kokeneen Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston myöntämässä ympäristöluvissa. Perustuen muiden kaivosten suunnitelmiin läjitysalueet ovat pysyvästi metsätalouteen sekä marjastukseen ja sienestykseen soveltumattomia. Arvioitu kustannus on noin 40 000€. Läjitysalueiden aita on alueen myrkyllisyyden takia välttämätön, hinta-arvio ensimmäisestä aidasta on noin 200 000 euroa kuten seuraavassa kohdassa,

ii) Ennen avolouhoksen aloittamista on kaivosyhtiön rakennettava meluvallit louhoksen ympärille. Toimivien meluvallien korkeus ja vallin jyrkkyys aiheuttavat muusta alueesta poikkeavan vaarallisen ja epästabiilin maastonmuodon. Alueen turvallisuuden takaamiseksi on meluvallien

luiskaus ja maisemointi sisällytettävä vakuuksiin. Meluvallin toiminta edellyttää jyrkkää seinää, valmiiksi luiskattu rakenne johtaisi äänen yli vallista. Arvioitu kustannus on noin 40 000€.

5 metrin penkereet avolouhoksella pitää luiskata kuten esim. Raahen kaivoksen loppusijoitus suunnitelmassa. Arvioitu kustannus on noin 40 000€.

Avolouhos on aidattava ja ylläpidettävä toiminnan jälkeen. Muodostuva louhosjärvi tulisi sisältämään saastunutta haitallista vettä. Yhtiön antamien tietojen perusteella on todennäköistä, että alueelle tulisi kaksi avolouhosta. Riistan ja ihmisten pääsyn estävän aidan tulee olla vähintään 1.5 metriä korkea metalliverkko, metallitolpilla varustettu aita. Aidan pituudeksi on maaston muodot huomioiden laskennallisesti arvioitu 650 metriä. Kyseiseen vaikeakulkuiseen maastoon rakennettavan aidan kustannus on noin 150€/m, jolloin kahden aidan portteineen kertakustannus on noin 200 000 euroa. Laskelma perustuu vuonna 2013 puolustusvoimien erääseen kohteeseen osin kallioiseen maastoon rakennuttaman aidan kustannuksiin (KaaPelinkulman valitus vastaavasta päätöksestä vuodelta 2018). Lisäksi tulee huomioida aidan käyttöikä (noin 20 vuotta) ja sen vaatimat korjauskustannukset.

iii) Saostusaltaiden massojen käsittely pilaantuneina maa-aineksina on sisällytettävä vakuuksiin. Kaivostoiminnan loputtua jää alueelle hyvin todennäköisesti pilaantuneita maa-aineksia. TUKES:in määräykseen on sisällytettävä vakuudet pilaantuneiden maa-ainesten asianmukaiselle käsittelylle.

Vakuuksiin on sisällytettävä myös pilaantuneiden maiden käsittely seuraavilla alueilla avolouhos, selkeytysaltaat ja sivukiven läjitysalueet, sekä polttoaineiden varastoalueiden purku ja mahdollisten polttoainejätteiden poisto alueelta, ja huomioitava mahdolliset pilaantuneiden maa-aineksien käsittely esim. kaivosautojen parkkipaikalla, jonne todennäköisesti muodostuu hydraulikka- ja öljyvuotoja. Arvioitu kustannus noin on 450 000€. Arvio perustuu saman kokoisen pilaantuneen maan puhdistuksen kustannuksiin Säkylässä sijaitsevan pesulan paikalla.

iv) Lisäksi on tiedossa seuraavia vakuuksia edellyttäviä toimia:

-kaivokselle tehtyjen teiden ja sähkölinjojen purkaminen (70 000 euroa)

-pumppaamojen ja muuntamoiden purkaminen (10 000 euroa)

-malmivarastoalueen saneeraus. Pohjois-Suomen AVI on päättänyt esimerkkinä, että kultamalmin vakuus on 100 euroa tonni (Kalevala Gold koetoimintalupa 2017-18).

v) Alueella on ilmeisimmin vähintäänkin kymmeniä kairausputkia, jotka on poistettava. Päätöksessä esitetty katkaiseminen ei ole kestävä ratkaisu. Arvioitu kustannus 1 000 euroa per putki. Putkien poistamista varten tulee olla vakuus myös suunnitellulla louhosalueella, koska kaivostoiminnan käynnistymisestä ei ole varmuutta. Putket tulee poistaa ja kairareiät tukkia betonoimalla noin 20 metrin matkalla. Lisäksi kairareiät tulee betonoida mahdollisten ruhjevyöhykkeiden kohdalla. Tämä on välttämätöntä alueen pohjavesien ja pintavesien suojelemiseksi. Ruostuvien maaputkien tiedetään pilaavan pohja- ja pintavesiä. Asiasta on olemassa viranomaisohjeet USA:ssa. Tarve kairareikiä betonointiin on todettu myös Sakatti Mining Oy:n ympäristövaikutusten arvioinnissa. Betonointia täytyy harjoittaa pinnassa sekä kallion ruhjeiden kohdalla.

Tämä tarkoittaa myös kaivoksen louhokseen porattavia uusia malminetsinnän ja louhinnan kairareikiä, jotka käytännössä kaikki ulottuvat pohjaveteen. Ruostunut putkiromu täytyy toimittaa pois kaivosalueelta. Tarvittava vakuus, kun menettelystä ei ole kokemusta:

-työ, jätekäsittely ja dokumentointi (400 euroa putki)

-betoni, betonin toimittaminen maastoon erityisesti alueen luontoarvoja varjellen, tarvikkeet yms. (50 000 euroa)

vi) Kaivoksen ylläpitäminen ja vedenpuhdistus mahdollisen konkurssin aikana. Kaivosviranomaisilla on esimerkiksi Hituran tapauksessa ollut pyrkimys kaivosoikeuksien ylläpitoon niiden myyntitarkoituksessa. Valtion kustannukset olivat satoja miljoonia Talvivaaran konkurssin aikana.

Korjatussa ympäristölupakäsittelyssä tulee tarkastella haitallisen happoa muodostavan sivukiven vaikutuksia ympäristölupahakemuksen määräyksiin. Esimerkiksi Lahnaslammen kaivosella hapan kaivosvuoto on ollut ongelma.

vii) Kaivokselle jäävien rakenteiden pysyvä ylläpito. Aitojen ja ojien pysyvä ylläpito sekä puiden poisto jätealueilta eroosion estämiseksi, arvioitu kustannus on 10 000 euroa vuodessa (1000 vuotta kustannus 10 miljoonaa). Vaihtoehtona on jätteiden pysyvä kiinteytys louhokseen, jonka kertaluontoinen kustannus on vastaava 10 miljoonaa, mutta muita em. kuluja voidaan säästää.

Haitankärsijöille varattavat vakuudet

Toiminnasta seuraisi vakavia haittoja alueiden käytölle ja muille elinkeinoille, kuten maataloudelle, metsätaloudelle, sienestykselle, marjanpoiminnalle, villivihannesten keruulle, metsästykselle, kalastukselle, luontokuvaukselle ja luonnon seurannalle, myös kiinteistöarvojen aleneminen tulee korvata ja vakuus määrätä sitä varten. Toissijaisesti tulee haitoista määrätä kattavat korvaukset. Arvioitu hakemuksen mukaisessa tilanteessa toiminnanaikaiset vahingot olisivat helposti kymmeniä miljoonia ja toiminnan jälkeen esimerkiksi 50 000 euroa vuodessa (1000 vuotta ja yhteensä 50 000 000 euroa). Kiinteistöarvojen ja käyttöarvojen aleneminen vaikuttaa jopa kymmenien kilometrien päähän vesistöjä pitkin ja vahingot nousevat miljooniin pienilläkin kaivoksilla

6) Vakuudet tulee määrätä riittävinä, jotta ne kattavat yleisten ja yksityisten etujen suojaamisen pitkienkin aikojen kuluttua. Edellisten perusteella vakuuden arvoksi lasketaan turvamarginaalin kanssa huomioiden kiinteistöt 100 miljoonaa euroa.

Vakuusehdotukset perustuvat kaivosyhtiön esittämiin laskelmiin, eikä TUKES ole kyseenalaistanut niitä lainkaan tai hankkinut asiantuntijalausuntoja todellisten kustannuksien suuruudesta. Ottaen huomioon alueen laajuus ja vaikutukset on ehdotettu 30 000€ vakuus aivan liian pieni. Kaivoslain perusteella kaivosyhtiö on korvausvelvollinen kaikista haitoista.

Tulevat vahingot. Toiminta tulee aiheuttamaan pitkäaikaista vahinkoa pölystä saastuvalla alueella, jätealueilla sekä pohjoiseen ja etelään virtaavien ojien ja purojen alueilla. Johtuen hakkuista pölystä saastuva alue leviää luvanvastaisella tavalla. Edelleen johtuen jätealueiden eroosiosta ja

happoa muodostavan kiven rapautumisesta, sivukivialue tulee aiheuttamaan pitkäaikaista pölyhaittaa nykyisen ympäristöluvanmukaisella vakuudella tehdyillä rakenteilla.

Pohjavesihaitta tulisi nykyisellä ympäristöluvalla leviämään sivukivialueelta ja louhoksesta ympäröiviin kaivoihin ja lähteisiin.

Pitkäaikaisia vahinkoja arvioidaan 50 000 euroa vuodessa 1 000 vuoden ajan eli 50 miljoonaa euroa, kuten myös alueen ylläpito 10 miljoonaa tai vaihtoehtoisesti jätealueiden pysyvät stabilointi maksaisi arviolta noin 10 miljoonaa.

Perustuen ympäristönsuojelulain kanssa sovellettavaan kaivoslakiin 2011 kaikki haitat tulee estää tai toissijaisesti ne on korvattava.

7) Kaivoslain perusteella tulee korvata kaikki kaivoksesta aiheutuvat haitat. Paikalliselle yhteisölle aiheutuu merkittävää haittaa pelkästään kaivospiirin voimassa olosta ja nämä haitat on korvattava. Toimintaan liittyy mm. melu-, pöly-, tärinä-, vesi-, terveys-, maisema-, ja mainehaittoja. Näiden uhka on vakava haitta ennen toiminnan aloittamista. Talkin yhteydessä jo työterveyshaittana tunnustettu ja kontrolloitu asbesti, kuten tremoliitti, on erityinen terveysriski.

8) Luontoarvot, kuten suojellut lajit, erityisesti alueen luontainen taimenkanta sekä Natura-alueiden suojelu kuuluvat erityisesti kaivoslupiin. Alle kilometrin päässä olevat Natura-alueet ovat mm. pöly ja melun vaikutusalueella ja toiminta edellyttäisi Natura-selvityksiä. Lisäksi Kainuun ELY:lle on tehty erittäin uhanalaisen raakun mahdollisen esiintymiseen liittyvä selvityspyyntö suunnitellun kaivoksen vesien valuma-alueelta.

9) Oikeudenkäyntikulut, koskien myös kohtia A. Koska tämän muistutuksen käsittely johtuu TUKESin ja kaivosyhtiön virheistä, ei ole kohtuullista, että valittajat joutuisivat pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkoinaan. Lisäksi kaivoslain mukaan kaikki haitat on korvattava. TUKESin ja kaivosyhtiön tulee korvata yhteisvastuullisesti valittajien oikeudenkäyntikulut, joka tässä vaiheessa on yhteensä 600 euroa. KHO on päättänyt vastaavassa tapauksessa velvoittaa TUKESin maksamaan valittajan oikeudenkäyntikulut, mm. johtuen puutteellisesta asian käsittelystä.

<http://www.kho.fi/fi/index/paatoksia/muitapaatoksia/muupaatos/1511180186124.html>

Vastineoikeus on erityisen tärkeä, koska näkemuserot ovat todennäköisesti suuret.

Lopuksi:

Viranomaisten ensisijaisena velvollisuutena on huolehtia kansalaisten elinolosuhteisiin ja ympäristöön liittyvästä turvallisuudesta. Tässä kaivoshankkeessa katsomme, että viranomaisella on erityinen velvollisuus erittäin tarkasti katsoa kaivoksen lähialueen yleisten ja yksityisten etujen täyttyminen ensisijaisena luonnon ja ihmisten elinympäristön suojelemiseksi.

19. 10. 2018

Tukes

PL 66

00521 Helsinki/

Lupatunnus KL2018:0004

KaivNro5490

Mielipide

Mondo Mineralsin talkkikaivoshakemukseen:

1. Jormua on idyllinen maalaiskylä Kajaanin kaupungin pohjoispuolella. Viime vuosien aikana on ollut todettavissa kasvavassa määrin paluumuuttoa entisille synnyinsijoille. Lapsiperheiden osuus uudisrakentajissa on virkistänyt kylän elämää monin tavoin. Vireä kyläkoulu tarjoaa opetusta 1-6 luokkalaisille, aamupäivä- ja iltapäiväkerhot koululaisten päivähoitoon. Koulu on myös vireän kyläyhdistyksen ja monipuolisen harrastustoiminnan keskus.
Kaivoksen vaikutus heikentäisi rakentamis- ja muuttohalukkuutta kylälle, joka sijaintinsa puolesta on ihanteellista omakotiasutusalueetta, josta Kajaanin kaupunkiin yläasteelle, toisen asteen oppilaitoksiin ja työpaikoille on hyvät kulkuyhteydet ja sopiva etäisyys.
2. Jormuan kylällä on maaseutumiljöön soveltuvaa elinkeinoelämää. Leirintäalue, Jormuan lava ja Jormuan Grilli sijaitsevat valtatie E63 välittömässä läheisyydessä.
Kaivoksen vaikutus alentaa alueelle mainostettua matkailun profiilia ja markkina-arvoa.
3. **Kaivoksen ympäristövaikutukset: melu, kaivauksista johtuva maan värinä (rakennusten lujuteen) pölysaaste ja alueelle lisääntyvä raskas liikenne vaikuttavat alueen asukkaiden viihtyvyyteen, mielen hyvinvointiin ja fyysiseen terveyteen (talkkipöly) sekä maatilojen eläinten hyvinvointiin ja tuotantoon.**
4. **Talkkikaivoksen vaikutus vesistöön: Pohjajoki ja Oulujärvi ovat saastumiselle alttiina ja Pohjajoen kalakanta on uhattuna. Luonnon virkistyskäytön arvo alenee, kun luonnon antimien, kuten marjojen, sienten ja riistan laatu heikkenee.**

Kajaanissa 17.10.2018

m18.txt

Lähettäjä: Tukes KaivosAsiat

Lähetetty: tiistai 23. lokakuuta 2018 8.15

Vastaanottaja: Leinonen Ossi (Tukes); Kivi Maria (Tukes)

Aihe: VL: Suuri huoli Tyynelän kaivoksen vaikutuksista koskien pohjavettä, porakaivoa, kiinteistön rakenteita ja melua

Lähettäjä: Tukes KaivosAsiat

Lähetetty: maanantai 22. lokakuuta 2018 23.04

Vastaanottaja: Tukes KaivosAsiat <Asiat.Kaivos@tukes.fi>

Aihe: Suuri huoli Tyynelän kaivoksen vaikutuksista koskien pohjavettä, porakaivoa, kiinteistön rakenteita ja melua

Tämä mielipide/muistus koskee seuraavia: KL2018:0004 ja KaivNro 5490

Me osoitteessa [Tukes KaivosAsiat](#), tilan omistajat, [Mundo Minerals](#), olemme syvästi huolissamme Mondo Mineralsin suunnitteleman Tyynelän kaivoksen vaikutuksista kaivoksen perustamista ja kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä. Vastustamme

suunnitellun avolouhoksen ympärivuotisessa asuinkäytössä ja koti. Kiinteistö sijaitsee Viitostien varrella suunitellun avolouhoksen pohjoispuolella ja Nesteen huoltoasemaa vastapäätä vain parin sadan metrin päässä kaivospiirin reunasta.

ja pihanaapurissa on yhteensä kaksi porakaivoa. Olemme huolissamme siitä, aiheuttaako kaivoksessa tapahtuva räjäyttely tärinää kallioperään. Voiko sillä olla vaikutusta porakaivojen veden laatuun, jos kallioon tulee halkeamia ja porakaivon nykyinen tila ja veden laatu muuttuu? sijaitsee mäen päällä. Onko vaarana, että jos kaivos toteutuu, aleneeko pohjaveden pinta kaivoista niin paljon, että juomavesi loppuu? Niin ei saa käydä! Ja jos käy, niin mistä näen asukkaat saavat juomavettä?

Olemme huolissamme myös siitä, aiheuttaako räjäytyksiä seuraava tärinä vahinkoja päärakennuksen ja kolmen piharakennuksen perustuksille, koska kaivos on tarkoitettu tulla vain alle kilometrin päähän tilasta. On elämänlaatua haittaavaa jos räjäytykset tuottavat kovaa tärähtelyä, niin että se on selvästi havaittavaa ja

m18.txt

tunnettavaa. Silloin on myös vaarana, että rakennusten rakenteet, tekniikka ja esineet rikkoutuvat.

Muistutamme, että Mondo Mineralsilla tulisi olla vastuu korvata vahingot tähän tekstiin kirjoitetuissa tapauksissa, jos louhos toteutuu.

Kuulutuksen liite 2: "Selvitys yleisen ja yksityisen edun turvaamisesta Tyynelän kaivospiirillä "on riittämätön.

Siinä pitäisi olla tutkittuna mitä riskejä kaivoksella olisi läheisten kiinteistöjen kaivo- ja käyttövesiin, sekä

kiinteistöjen rakennuksien kuntoon. Liitteissä ei kerrota myöskään sitä, miten Mondo Minerals aikoo tässä

viestissä esitettyjä riskejä ehkäistä esimerkiksi kaivovesien osalta.

Esitämme myös huolestamme siitä, onko Tyynelän kaivospiirissä toimiva Mondo Minerals korvausvastuussa, jos

kaivoksen toiminta aiheuttaa vahinkoja lähikiinteistöille, kuten i tilalle.

Huolensa osoittavat

.....

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MONDO MINERALS B.V.
Branch Finland

Sotkamo Plant
P.O. Box 603
FI-87101 Kajaani
Finland

Tel +358 (0)10 562 11
Fax +358 (0)10 562 1304
info@mondominerals.com
www.mondominerals.com

Domicile/Kotipaikka
Sotkamo

Business ID/Y-tunnus
2137749-9

VAT No. FI21377499

Asia Mondo Minerals B.V. Branch Finland:n vastine Tyynelän (KaivNro 5490) kaivoslupa-asiassa jätettyihin lausuntoihin ja muistutuksiin
A. Kaivosluvan raukeamisen lykkäämistä koskeva hakemus
B. Kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistaminen

Yhteyshenkilö Teemu Juutinen
Puhelin +358 40 822 8476
Sähköposti teemu.juutinen@mondominerals.com

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (myöhemmin TUKES) on pyytänyt Mondo Minerals B.V. Branch Finland:lta (myöhemmin Mondo Minerals) vastinetta koskien yllä mainitussa asiassa jätettyjä lausuntoja ja muistutuksia.

Hakemuksen johdosta annetut lausunnot (4 kpl):

1. Kainuun Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
2. Kainuun liitto
3. Kajaanin kaupunki, kaupunginhallitus
4. Luonnonvarakeskus (LUKE)

Hakemuksen johdosta annetut muistukset (18 kpl):

- 1.
- 2.
3. Paltaniemen-Jormuan osakaskunta, pj. Heikki Punju, Kajaani
4. Pohjajoki ry, pj. Juha Aalto, siht. Lea Portano
- 5.
- 6.
7. JAJ Palvelut Oy, Kainuun Meri, Juha Määttä
8. Kajaanin Perhokerho, Juha Väisänen
- 9.
- 10.
- 11.
12. Kajaanin Sosiaalidemokraatit ry
- 13.

14. Yhteismuistutus, useita allekirjoittajia
15. Kainuun Vihreät ry
16. Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry, Sotkamon Luonto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Kajaanin yhdistys ry, Paltamon luonto ry, Vesiluonnon puolesta ry
- 17.
- 18.

Vastineina lausuntoihin esitämme kunnioittaen seuraavaa:

1. Kainuun Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

Alueen nykytilan selvittäminen

Kainuun ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että hakijalla ei ole edelleenkään ajantasaista tietoa hankkeen vaikutuksista ympäristöön ja luontoon eikä tietoa sosiaalisista vaikutuksista. Sosiaaliset vaikutukset, kuten vaikutukset hankealueen lähiasukkaiden asumisterveyteen ja asukkaiden kiinteistöjen arvolle sekä haitat muille elinkeinoille ja maanomistajille, tulisi ottaa huomioon päätöksenteossa. ELY-keskus on aiemmissa lausunnoissaan v. 2013 ja 2014 edellyttänyt, että Tyynelän kaivospiirin alueelta ja siihen välittömästi rajautuvalla alueella tulee tehdä luontoselvitykset koskien mm. rauhoitettujen ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymiä ja arvioida toiminnan vaikutukset Antinsuon-Kylmäpuron ja Hevossuon Natura 2000 -alueeseen. ELY-keskuksen mukaan alueella on merkittäviä luontoarvoja. Lisäksi ELY-keskus tuo esiin, että vedet kaivosalueelta on suunniteltu johdettavan Pohjajokeen, jossa esiintyy Kainuun tiettävästi ainoa luonnonvaraisena säilynyt vaellustaimenen populaatio, jota tutkitaan monissa tutkimushankkeissa. Tältä osin TUKES on pyytänyt lausunnon Luonnonvarakeskukselta.

Viitaten Hakijan Maailmankorven kaivospiiriä koskevaan Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätökseen Kainuun ELY-keskus katsoo, että Tyynelän kaivospiirille ei ole edellytyksiä myöntää uutta määräaika kaivostoiminnan aloittamiseksi ennen kuin tarvittavat luontoselvitykset alueella on tehty.

Harkinnanvaraisen YVA-menettelyn tarpeellisuus

Hakijalla on lähialueella useampia eri vaiheissa olevia kaivoshankkeita, joiden osalta on esitetty ja arvioitu harkinnanvaraisen YVA-menettelyn tarvetta. Tällä hetkellä Mieslahden kaivoshanke on ympäristölupakäsittelyssä, Pitkäperän kaivospiiri on lakkautettu ja kaivospiiri Jormua 1 on lakkautusvaiheessa. Maailmankorven kaivospiirin määräämistä koskeva päätös on kumottu ja palautettu TUKESin käsiteltäväksi.

Kainuun ELY-keskus katsoo, että koska harkinnanvaraista YVA-menettelyä koskeva kokonaisuus on pienentynyt oleellisesti ja Tyynelää lähin sekä yhteisvaikutukseltaan merkittävin kaivospiiri Jormua 1 lakkautetaan, ei välitöntä tarvetta harkinnanvaraisen YVA-menettelyn suorittamiseksi ole.

Lisäksi ELY-keskus tuo esiin hallituksen esityksen YVA-lain muutoksesta. Nykyisen YVA-lain mukaan YVA-menettely tulee tehtäväksi, jos kaivoksen pinta-ala ylittää 25 hehtaaria tai irrotettavan aineksen kokonaisuus on vähintään 550 000 tonnia vuodessa. Hallituksen esityksen perusteella kaivoksen pinta-alan määrittely voi muuttua siten, että pinta-alaan luetaan itse kaivoksen lisäksi mukaan sellaiset varsinaista kaivostoimintaa tukevat toiminnot, jotka ovat kaivostoiminnalle keskeisiä ja erottamattomasti siihen yhteydessä, esim. sivukivialueet ja vesienkäsittelylait.

Vastine

Mondo Minerals toteaa, että Kainuun ELY-keskus ei tuo esiin mitään sellaista estettä, jonka vuoksi kaivosluvan raukeamista ei voitaisi lykätä. Kaivoslain 68 §:n mukaan jatkoaika voidaan myöntää kahdesti yhteensä enintään 10 vuodeksi. Tähän mennessä jatkoaika on myönnetty yhden kerran 5 vuodeksi, joten tälläkään perusteella estettä kaivosluvan raukeamisen lykkäämiselle ei ole. Mondo Minerals teettää tarvittavat luonto- ja muut ympäristöselvitykset ja vaikutusarvioinnit liittyen ympäristö- ja vesiluvan valmisteluun vuonna 2019, minkä haettu jatkoaika mahdollistaa. Kaivostoiminta on tarkoitus aloittaa vuonna 2021. Sitä, että luonto- ja muita ympäristöselvityksiä ei ole tehty, eikä kaivostoimintaa ole aloitettu kaivosluvan ensimmäisen jatkoajan kuluessa, ei voida pitää esteenä jatkoajan myöntämiselle kaivoslain mukaisesti.

Laadittava ympäristöselvitys kattaa seuraavat asiat:

- Luontoselvitykset: kasvillisuus, linnusto, eläimistö, erityisesti suojeltavat lajit, ns. direktiivilajit
- Natura-tarvearviointi Antinsuon-Kylmäpuron ja Hevossuon Natura 2000 -alueelle
- Olemassa olevan tutkimustiedon koostaminen Pohjajoen taimenkannasta ja Pohjajoen nykytilasta
- Alustava vesienhallintasuunnitelma
- Kaivosalueen hydrogeologinen selvitys
- Asukaskysely, jossa selvitetään lähiasukkaiden suhtautumista kaivoshankkeeseen
- Arvioitu vaikutusalue pölyn, melun ja värinän suhteen
- Kaivoksen liikennemäärät suhteessa nykyisiin liikennemääriin
- Maankäyttöselvitys
- Alustava ympäristövaikutusten seurantaohjelma

Mondo Minerals yhtyy ELY-keskuksen kantaan, että tarvetta harkinnanvaraisen YVA-menettelyn suorittamiseksi ei ole, kun otetaan huomioon ottaen Mondon muiden hankkeiden tilanne lähialueella. Tyynelän kaivoshanke suunnitellun kokoisena ei yksinään edellytä YVA-menettelyä. YVA-lain mahdollinen muutos tarkoittaisi Tyynelän kaivoshankkeessa sitä, että hankkeessa suoritettaisiin lakisääteinen YVA-menettely, koska kaivoksen pinta-alaan luettavat alueet ylittäisivät 25 hehtaarin rajan. Joka tapauksessa noudatetaan nykyistä lakia kunnes uusi laki tulee voimaan.

Mondo Minerals tiedostaa, että YVA-lain (252/17) 31§:n mukaan hankkeesta vastaavan on sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää. Yllä mainittu lista ympäristöselvityksistä on laadittu tämä huomioon ottaen.

2. Kainuun liitto

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavien määräysten tarkistamiseen. Kainuun liitto ei myöskään vastusta kaivospiirin raukeamisen lykkäämistä koskevaa hakemusta. Liitto tuo kuitenkin lausunnossaan esiin seuraavia seikkoja huomioon otettavaksi hankkeen jatkosuunnittelussa.

Tyynelän kaivospiiri on osoitettu voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssä kohdemerkinnällä ek kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitettu alueeksi. Maakuntakaavassa on annettu kaivostoimintaan tarkoitetuille alueille seuraava suunnittelumääräys: "Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset toiminnan aikana ja sen päättyttyä." Kainuun maakuntakaavaa ollaan parhaillaan tarkistamassa. Maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä tarkastellaan mm. kaivannaisteollisuutta ja maakuntakaavassa osoitettujen kaivostoimintaan tarkoitettujen aluevarausten ajantasaisuutta.

Kainuun liitto toteaa, että lausuntopyyntöasiakirjoissa on jäänyt vähäiselle huomiolla kaivoshankkeen sijainti pysyvän asutuksen välittömässä läheisyydessä.

Valtioneuvoston kaivostoiminnasta annetun asetuksen (391/2012) mukaan kaivoslupahakemuksen liitteenä tulee olla mm. selvitys suunnitellun kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 25 §:ssä tarkoitetussa laajuudessa, kun hankkeeseen ei sovelleta varsinaista lain mukaista arviointimenettelyä.

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että kaivoslupaharkinnan ja kaivospäätöksen yhteydessä kaivosviranomaisella on käytettävissään riittävät tiedot Jormuan-Mieslahden alueelle kohdistuvan kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista eri kaivoshankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset huomioon ottaen.

Jormuan-Mieslahden alueella on useita talkkiesiintymiä. Näiden esiintymien hyödyntämisessä tulisi harkita kaivostoiminnan vaiheistamista haitallisten ympäristövaikutusten lieventämiseksi tai poistamiseksi.

Kaivostoimintaa suunniteltaessa on tarpeellista kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen ja raskaan malmikuljetusliikenteen järjestelyihin.

Vastine

Maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä Mondo Mineralsille on tärkeätä, että Tyynelän kaivospiiri edelleen osoitetaan kohdemerkinnällä ek kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitetuksi alueeksi. Suunnittelu-määräykseen Mondo Mineralsilla ei ole kommentoimista.

Mondo Minerals ottaa huomioon Kainuun liiton esittämiä näkökohtia kohdan 1 (Kainuun ELY-keskus) vastineessa esitetystä selvitysohjelmassa, joka tähtää ympäristölupahakemuksen laadintaan. Lähiasukkaiden suhtautumista hankkeeseen selvitetään kyselyllä ja liikennemääriä ja vaikutuksia liikenneturvallisuuteen tarkastellaan.

Selvitys kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista laaditaan kuten kohdan 1 vastineessa on esitetty. Selvitys kattaa Kainuun liiton tarkoittaman YVA-lain 468/1994 25 §:ssä tarkoitetun laajuuden.

Mitä tulee Jormuan-Mieslahden alueella olevien on talkkiesiintymien hyödyntämisen vaiheistamiseen haitallisten ympäristövaikutusten lieventämiseksi tai poistamiseksi, siihen vaikuttaa yhtiön tulevaisuuden tuotantotilanne ja yhtiön muualla sijaitsevien esiintymien käyttöönottoaikataulu. Tällä hetkellä Jormuan-Mieslahden alueella ei ole kaivostoimintaa, mutta tulevaisuudessa louhintaa voi olla 1–3 louhoksessa.

Yhtiöllä on Jormuan-Mieslahden alueella ympäristölupakäsittelyssä Mieslahden kaivoshanke ja Maailman-korven kaivospiiri, joka on TUKESin käsittelyssä. Tyynelän kaivoshankkeen kanssa näiden hankkeiden yhteisvaikutukset ovat vähäisiä sijainnista johtuen.

3. Kajaanin kaupunki, kaupunginhallitus

Kajaanin kaupunki ei lausunnossaan puolla jatkoajan myöntämistä Tyynelän kaivosluvalle, koska riittäviä selvityksiä hankkeen yhteis- ja kokonaisvaikutuksista ei ole tehty ja perustelee lausuntoaan seuraavasti.

Kaivosyhtiölle on myönnetty 16.10.2013 jatkoajaksi kaivostyöhön ryhtymistä varten Tyynelän kaivospiirissä 15.10.2018 saakka. Yhtiö ei ole tehnyt jatkoajalla TUKESin päätöksen perusteluissa mainittuja selvityksiä eikä ole ryhtynyt perusteluissa esitettyihin muihin toimenpiteisiin käyttösuunnitelman laatimista lukuun ottamatta.

Yhtiö ei siten ole osoittanut vakavasti pyrkineensä varsinaisen kaivostoiminnan aloittamiseen Tyynelän kaivospiirialueella. Jatkoajaa koskevalla sääntelyllä ei kaivoslain perusteluiden mukaan ole tarkoitettu perustaa kaivosoikeuden haltijalle oikeutta reserviesiintymien varaamiseen pitkäksi ajaksi.

Kajaanin kaupunginhallitus esittää, että ennen jatkoaikahakemusta tehtävää päätöstä hakijan tulee tehdä TUKESin aiemmassa päätöksessä (16.10.2013) esitetyt luontoselvitykset sekä mahdollinen YVA-menettely huomioiden lähellä olevien kaivospiirien yhteisvaikutukset. Hankkeen vaikutukset tulee selvittää kattavasti yleisiin ja yksityisiin etuihin kuten vesistöihin ja muihin luontoarvoihin, alueen kehittämiseen, asutukseen, elinoloihin, alueen ihmisten terveyteen ja muihin lähialueen asukkaiden ja ympäristön kannalta olennaisiin seikkoihin.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaivosalueen suhdetta muuhun alueiden käyttöä ei ole selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella oikeusvaikutteisella kaavalla. Kaivospiirialueella on voimassa oikeusvaikutukseton vuonna 1983 kaupunginvaltuuston hyväksymä Jormuan osayleiskaava. Kaivoshankkeen toteutuminen voi vaikeuttaa hankealueen länsipuolella olevien, Jormuanlahden oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa osoitettujen, rakentamattomien rakennuspaikkojen toteutumista kaavan mukaisesti. Kaivoshankkeen toteutumisella olisi myös haitallisia vaikutuksia erityisesti Pohjajoen varressa ja viitostien länsipuolella olevalle asutukselle.

Vastine

Mondo Minerals laatii selvityksen kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista kuten kohdan 1 vastineessa on esitetty. Tässä yhteydessä tarkastellaan myös kaivosalueen suhdetta muuhun alueen käyttöön ja asutukseen. Haettu jatko aika antaa tähän mahdollisuuden. Sitä, että luonto- ja muita ympäristöselvityksiä ei ole tehty eikä kaivostoimintaa ole aloitettu kaivosluvan ensimmäisen jatkoajan kuluessa, ei voida pitää esteenä jatkoajan myöntämiselle kaivoslain mukaisesti.

Mondo Mineralsilla on tavoitteena hakea Tyynelän kaivokselle ympäristö- ja vesilupa ja muut mm. luonnonsuojelulakiin perustuvat luvat ja tehdä näihin liittyvät selvitykset vuoden 2019 aikana. Kaivostoiminta on tarkoitus aloittaa vuonna 2021.

Lisäksi viitataan kohdan 1 vastineessa esitettyyn.

4. Luonnonvarakeskus (LUKE)

Luonnonvarakeskus käsittelee lausunnossaan Pohjajoen alkuperäiselle järvitaimenkannalle kohdistuvaa uhkaa, koska vedet Tyynelän kaivosalueelta on suunniteltu johdettavaksi Pohjajokeen laskevaan ojaan. Pohjajoen taimen on säilynyt elinkykyisenä omana erillisenä populaationa ja on arvokas. Tutkimuksissa selvitetään mm., onko osa taimenista ns. vaellustaimenia, jotka ovat erittäin harvinaisia ja uhanalaisia Kuusamon Koutajoen vesistön alapuolisissa vesistöissä. Mikäli tutkimukset vahvistavat Pohjajoen taimenen vaellusominaisuudet, on sen säilyttäminen tärkeää koko Oulujärven alueen vaellustaimen säilyttämisen ja elvyttämisen kannalta.

LUKE korostaa kaivoksen vesienhallintaa ja tehokasta vesienkäsittelyä siten, että alueelta poisjohdettujen vesien laatu vastaisi luonnonvesiä kiintoaineksen, ravinteiden ja metallien suhteen. Tarvittaessa tämä edellyttää kosteikkoratkaisuja ja/tai veden uudelleenkierrätystä. Kiintoainekseen nähden merkittävimpänä haittana, koska se heikentää jokiveden laatua ja kutualueita, ja pahimmillaan voisi aiheuttaa luontaisesti lisääntyvän taimenkannan häviämisen. Lisäksi LUKE korostaa kaivosalueen pitkäaikaisen seurannan merkitystä ja jälkihoitoa haitallisten ympäristövaikutusten estämiseksi, mihin tulee varata riittävät taloudelliset resurssit.

Vastine

Tyynelän kaivoksen kuivatusvedet on suunniteltu johdettavaksi alueelta etelään johtavaan ojaan (Sydänoja) ja edelleen Pohjajokeen, joka laskee Oulujärven Jormuanlahteen. Tämä on vesien luontainen laskusuunta eikä muita vesienjohtamisvaihtoehtoja ei ole vielä tarkasteltu. Vesienhallinta ja vesienkäsittely ovat kaivos-toiminnan perusedellytyksiä. Lausunnossa nähdään uhkaksi mm. kaivosvesien kiintoaines, joka on kuitenkin poistettavissa vesistä BAT:n (paras käyttökelpoinen tekniikka) mukaisilla vesienkäsittelytekniikoilla. Lausunnossa mainittu vesien uudelleen kierrätys tarkoittanee vesien kierrättämistä puhdistusprosessissa (altaat-pintavalutus-kosteikko), mikä onkin hyvin mahdollista ja tarpeellista hyvän puhdistustuloksen varmistamiseksi. Vesien suljettu kierto ei kuitenkaan Suomen ilmastossa ole mahdollista, vaan ylimääräistä vettä on poistettava alueelta. Saadaanko alueelta johdettavien vesien laatu vastaamaan luonnonvesiä, on tämänhetkisen tiedon valossa epävarmaa mutta joiltakin osin, esim. kiintoaines, mahdollista.

Kohdan 1 vastineessa sanotun mukaisesti Mondo Minerals teettää ympäristöselvityksen, jossa myös Pohjajoen taimenkantaan liittyvä tutkimustieto ja muu vesistöön liittyvä aineisto koostetaan.

Kaivoshankkeen elinkaareen kuuluu asianmukainen jälkihoito ja päästöjen ja vaikutusten pitkäaikaisseuranta, kuten LUKE lausunnossaan korostaa.

5. Muistutukset

Kaivoslupa-asiassa annetut 18 muistutusta ovat pääasiassa lähialueen asukkaiden laatimia, ja lisäksi on muutaman yhdistyksen ja osakaskunnan muistutus. Kaikissa muistutuksissa vastustetaan kaivospiirin raukeamisen lykkäämistä eli jatkoajan myöntämistä kaivosluvalle ja myös laajemmin ottaen vastustetaan koko kaivoshanketta suunniteltuun paikkaan.

Vaatimusta perustellaan seuraavasti:

- Mondo ei ole tehnyt TUKESin päätöksen mukaisia selvityksiä
- Luontoselvityksiä ja Natura-arviointia ei ole tehty
- Kokonaisvaikutusarviointia ei ole tehty
- YVA-menettelyä ei ole suoritettu
- Hankkeessa ei ole huomioitu lähiasutusta
- Suhdetta muuhun alueen käyttöön ei ole selvitetty
- TUKES on tehnyt kuulemisvirheen asiassa

Lisäksi muistutuksista on poimittavissa seuraavia suurimpia huolenaiheita ja kommentteja, jotka esiintyvät useaan kertaan eri papereissa:

- Kaivoksen lähialueella on paljon asutusta
 - o Lähin talo 120 m:n päässä kaivospiirin rajasta, useita taloja alle 1 km:n päässä
 - o Runsaasti vapaa-ajan asuntoja
 - o Maatiloja ja muuta yritystoimintaa
 - o Matkailuyrityksiä
- Toisen kaivospiirin Jormua 1:n läheisyys aiheuttaa yhteisvaikutuksia
- Hankkeella on huomattavat sosiaaliset vaikutukset ml. terveydelliset vaikutukset
- Raskas liikenne kasvaa huomattavasti ja heikentää liikenneturvallisuutta
- Alueen virkistyskäyttö on merkittävää, mm. kalastus, uinti, marjastus, sienestys, metsästys, ulkoilu
- Vesipäästöt sisältävät kiintoainesta, arseenia, nikkeliä, uraania ja muita raskasmetalleja
- Vaikutukset vesistöihin eli Pohjajokeen, Jormuanlahteen ja Oulujärveen koetaan haitallisiksi
- Pohjajoen taimenkanta vaarantuu
- Kaivoksen muut päästöt ja vaikutukset, mm. pöly, melu, värinä koetaan haitallisiksi
- Kaivostoiminnasta aiheutuva pöly sisältää arseenia, uraania, asbestia, radioaktiivisia aineita

Tukes/kaivosasiat
kaivosasiat@tukes.fi

Muistutus Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevaan hakemukseen A. sekä kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamiseen B

Luvan hakija	Mondo Minerals B.V.
Lupatunnus	KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro	Tyynelä 5490
Sijaintikunta	Kajaani
Määräpäivä	22.10.2018

Vastustamme kyseenä olevan kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä (A). Vaadimme yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamista alla esittämällämme tavalla (B) tai toissijaisesti uudelleen kuulutettavaksi.

Perustelut sekä huomautukset kuulutukseen ja asiakirjojen puutteellisuuteen

Kuulutuksen nähtävilläolosta:

Tukes ilmoittaa, että asiakirjoihin voi tutustua osoitteessa <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/kaivospiirit-ja-kaivosluvut>.

Kuulutuksessa esitetyt tiedot ovat puutteelliset ja aiheuttaisivat kuulemisvirheen asiassa.

Koska Tukesin sivustolla on myös osio <https://tukes.fi/paatokset-ja-kuulutukset/yleiset-ja-yksityiset-edut-kaivostoiminta>, olisi kohta B pitänyt olla nähtävillä myös siellä. Ei riitä, että sivulla on maininta "Tämä sivu on vielä kesken!". Joku asianosainen saattaa tukeutua vain tämän sivun seuraamiseen, kun siellä kuitenkin on muita kuulutuksia. Sivusto näyttää uudistuneen siten, että sieltä on poistettu käytännöllisesti katsoen kaikki vanha mutta relevantti tieto, mikä ei ole hyväksyttävää ajatellen YK:n Euroopan komission Århusin sopimuksen mukaista kansalaisten riittävää tiedonsaantia ajatellen.

Kuulutuksesta ja sen mukana olevista asiakirjoista ei käy ilmi Tukesin 16.10.2013 päätöstä ja päätöksen perustelua pidennetylle jatkoajalle, jossa on asetettu velvoitteita pidennetylle ajalle. Kyseistä päätöstä ei löydy Tukesin antamasta sähköisestä osoitteesta. Nyt kuulutetusta ei myöskään

ilmene velvoitteiden täyttäminen, joten kuulutus on puutteellinen. Asiakirjoista ei käy esiin, onko kaivosyhtiö laittanut vireille mm. Kainuun ELYn ja Kajaanin kaupungin että Paltamon kunnan edellyttämän laajan YVAN (ympäristövaikutusten arvioinnin) käsittäen Mieslahti-Jormuan kaivoksen kokonaisuutena huomioiden Tyynelän (5490), Jormua 1:n (806), Maailmankorven (6492), Mieslahden (3030) ja Heinisuon (8961) eri vaiheissa olevien hankkeiden yhteisvaikutukset.

Kuulutuksessa B. Kuulemisen perusteet on myös sekavuutta aiheuttava ensimmäinen kappale.

Siinä Tukes ilmoittaa, että 24.6.2014 antamassa päätöksessä lupamääräyksen 6 mukaan lupamääräykset yleisistä ja yksityisistä eduista ja tarpeellisista määräyksistä olisi tullut tarkistaa viimeistään 1.6.2018. Kuulutus on kuitenkin tehty 20.9.2018 eli monta kuukautta myöhemmin.

Katsomme, että uuden kaivoslain 181 §:n 4 momentti velvoitti kaivosviranomaista määräämään 30.6.2014 mennessä myös aikaisempiin vanhan kaivoslain perusteella annettuihin kaivospiireihin uudet 'yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset', siten myös Tyynelän kaivospiiriin. Tukes ei kuitenkaan määrännyt Tyynelän kaivospiiriin todellisia "yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisia määräyksiä" eikä määrittänyt kaivospiiriin erityispiirteisiin perustuvaa vakuusvaatimusta kaivosyhtiölle, vaan päätöksessään pelkästään viittasi kaivoslain 18 §:ään. Tämän menettelyn KHO on todennut kaivoslain vastaiseksi, mikä pitänee olla Tukesin tiedossa.

Mutta siitä huolimatta Tukes valmistele nyt Tyynelän "yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten" valmistelua tuolla KHO:n kaivoslain vastaiseksi todetulla menettelyllä; on valmistellut asiaa samalla vuonna 2014 käytetyllä kaavakkeella, joka ei kartoita kaivospiiriin erityisominaisuuksia mitenkään.

Pelkästään kaivosyhtiölle suunnattu yleislomake ei tuota selvitystä Tyynelän kaivospiiriin asianosaisista, kaivospiiriin tilanteesta yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta, eikä tuota arviota asianosaisille aiheutuvista haitoista.

Tukesin kuulutus ei sisällä minkäänlaista ehdotusta sellaisiksi lupamääräyksiksi, joilla yleiset ja yksityiset edut turvattaisiin. Katsomme täysin asiattomaksi ja hyvän hallintotavan vastaiseksi Tukesin korostamaa seikkaa, että muistuttajien pitäisi esittää yksilöidyt ehdotukset, joihin Tukes ottaisi kantaa. Mihin kuulutuksen asiakohtaan asianosaiset voisivat kohdistaa mielipiteensä ja muistutuksensa, kun lupamääräysehdoista ei kuulutukseen edes sisälly.

Hakemuksen peruste ja vireilletulo

Kaivospiiri on määrätty vuonna 2000 ja kaivoskirja annettu vuonna 2001 vuoden 1965 kaivoslain nojalla. Kaivoslain mukaista jatkoaikaa on myönnetty 2013 uuden, vuoden 2011 kaivoslain aikana. Kuulutuksessa ei ole selvitetty, onko jatkoaikaa myönnetty jo aikaisemmin. Sitä ei saa myöntää siirtymäsäännöstenkään perusteella kuin kaksi kertaa ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Lykkäämisen edellytyksenä on, että luvan haltija osoittaa, että luvan raukeamista on lykättävä yleisen edun tai muiden erityisten syiden perusteella. Lupaviranomaisen mukaan kaivoksen aloittamista on jouduttu lykkäämään "tuotantotilanteista johtuen" siten että "epävarmuudet tuotantotilanteissa ovat vaikeuttaneet lopullisen sijoituspäätöksen tekemistä". Tämä ei ole yleiseksi katsottava etu eikä sitä voida mielestämme pitää myöskään hyväksyttävänä erityisenä syynä, koska hakijalla on epäilemättä riittävästi kaivostoimintaa yhtiön jo toiminnassa olevilla louhoksilla.

Kaivosviranomaisen ennakkotiedonanto

Kaivosviranomaisen eli Tukes "pitää hakijan esittämää syytä perusteltuna ja suunnittelua riittävän yksityiskohtaisena siten, että kaivostoiminnan aloittamiselle on todennäköiset edellytykset, niin kuin kaivoslain 68§:ssä edellytetään."

Kaivosviranomaisen tämä kanta on ymmärrettävää, koska jo kaivoslain 1§ määrittelee lain tarkoituksena olevan kaivostoiminnan edistäminen, mikä siten tekee kaivosviranomaisesta lähtökohtaisesti puolueellisen ajatellen esimerkiksi mahdollisia kaivosyhtiöiden ja lähiasukkaiden eturistiriitoja.

Kuitenkin jo samassa pykälässä todetaan: "Lain tarkoituksena on lisäksi edistää kaivosten turvallisuutta sekä ehkäistä, vähentää ja torjua tässä laissa tarkoitettusta toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot ja varmistaa haitan tai vahingon aiheuttajan korvausvelvollisuus."

Tässä mielessä on syytä tuoda esiin, että saman yhtiön voimassaoleva kaivospiiri Jormua 1 nro 806 aivan Tyynelän lähituntumassa on toiminnan jäljiltä ollut hoitamattomana jo 50 vuotta ja se vuotaa, eikä sen asiallisesta jälkihoidosta ole esitetty minkäänlaisia suunnitelmia

ja että käytännössä saman kaivoksen kaivospiirien Mieslahti 3030, ilmeisesti käsittelyyn tuleva Maailmankorpi 6492, Heinisuo 8961 ja mahdolliset muut, YVA-lain mukaista yhteistä ympäristövaikutusten arviota ei ole tehty eikä yhtiöllä näy olevan mitään aikomustakaan sitä tehdä,

ja että kaivostoiminta asutulla alueella, jolla on myös kiistattomia luonnonarvoja, aiheuttaa sellaista kaivoslain 18 § 1 ja 2 momentin mukaista merkittävää haittaa sekä asutukselle että luonnolle, joiden perusteella kaivoslain 48 § :ssä mainitut kaivosluvan myöntämisen esteet ovat mielestämme voimassa.

Lisäksi on mielestämme tullut toteennäytetyksi, että Kaivoslain 68§ mukainen hylkäysperuste kaivosluvan raukeamispäätöksen lykkäämishakemukselle on tullut osoitetuksi: "*Edellytyksenä hakemuksen hyväksymiselle on, että hakijan esittämää syytä on pidettävä perusteltuna ja suunnitelmaa riittävän yksityiskohtaisena eikä päätöksestä aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.*"

Kaivoslaki 48§

"Kaivoslupaa ei saa myöntää, jos on painavia perusteita epäillä, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksiin poistaa. "

Kaivosyhtiön vastuullisuus

"Tukes ei voi myöntää kaivoslupaa, jos on painavia perusteita epäillä, että hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan huolehtia kaivostoiminnan aloittamisesta, taikka hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt kaivoslain velvollisuuksia. Kun Tukes arvioi laiminlyöntien olennaisuutta, Tukes ottaa huomioon laiminlyöntien suunnitelmallisuuden, keston ja toistuvuuden sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrän." (Tukesin sivustolta)

Tukes ei voi myöntää kaivoslupaa tai tässä tapauksessa jatkoaikaa, koska kaivosyhtiö on laiminlyönyt annetut velvoitteensa ympäristövaikutusten selvittelystä ja vahingoista, ei ole huomionnut paikkakunnan asutuksen ja elinkeinojen laajuutta, joille mahdollinen kaivos olisi tuhoisa. Kaivosyhtiö on alun alkaen hakenut kaivosoikeudet ilmoittamalla Tyynelän alueen olevan kivennäisainereservi yhtiön mahdollisia tulevaisuuden suunnitelmia ja muutoksia ajatellen. Mondo Mineralsin Sotkamon tehtaan omistajat ovat moneen kertaan vaihtuneet ja nytkin vaihdos meneillään, mitä kuulutuksessa ei ole mainittu. Samalla on vaihtunut myös yhtiön kotimaa. Kuulutuksesta ei näy joko Mondo Mineralsin yhdysvaltalainen omistaja on vaihtunut brittiläiseen, josta kaupasta Talouselämä-lehti tiedotti 31.8.2018. Kaivosyhtiön omistuksesta on tullut kansainvälistä kauppatavaraa tuotannon ollessa sivuseikka. Kaivosyhtiön sosiaalisesta vastuusta emme löydä hakemuksen asiakirjoista mitään lukuunottamatta ylimalkaista mainintaa työllistämisestä.

Kaavoitus

Kaivosyhtiö antaa selvityksessään puutteelliset tiedot hankkeen vaikutusalueella olevista kaavoista ja vaikutuksista kaavojen toteuttamiseen. Itse kaivospiiri sijaitsee alueella, jossa on voimassa vanha oikeusvaikutteeton Jormuan osayleiskaava. Samalla alueella sijaitsee Pohjajoen ranta-asutus pääosin. Kuitenkin aivan Pohjajoen laskualue, koko Jormuanlahti ja myös länsipuoli viitostiestä alkaen mukaan luettuna Jormua 1 -kaivospiiri sijaitsevat jo oikeusvaikutteisen Jormuanlahden osayleiskaavan alueella. Lisäksi tällä hetkellä Kainuun maakuntakaavassa oleva merkintä kaivosalueesta asiaan vaikuttavien muiden lähialueen satelliittikaivospiirien osalta on epäselvä, ja on syytä olettaa, ettei Tyynelän kohdalla vuonna 2020 päättyvän maakuntakaavan jälkeisessä 2030 maakuntakaavassa ole mainintaa Tyynelän alueesta kaivokseen sopivana alueena jo pelkästään sen vuoksi, että Kajaanin virallisen kaupunkistrategian mukaan asutusta pyritään keskittämään alueille, joissa on valmis kunnallistekniikka. Näinhän on asia Jormuan kylän ja sen elimellisen osan Pohjajoen kohdalla. Kaivostoiminnan on sijoitettava alueelle, joka läpäisee kaikki kaavatasot.

Maakuntakaava on luonteeltaan ohjaava, mutta varsinainen kaavoitusmonopoli on kunnalla.

Paikallisesti ja ajallisesti tahallisesti hajautettu kaivoshanke kuten Mieslahden-Jormuan tilanne on osaltaan vaikeuttamassa ja jo vaikeuttanut sitä kaavan mukaista tehtävää, jonka mukaan Jormuaa tulisi kehittää ensisijaisesti asumiseen soveltuvana kylänä.

Asutus ja luonto

Kaivosyhtiö ei ole selvittänyt alueen nykyistä asutusta eikä elinkeino-oloja sen enempää kuin ympäristöäkään. Edes kaivosalueen luontoa ei ole tutkittu kunnolla. Lukuisat lähteet, joita on niin kaivosalueella kuin välittömässä läheisyydessä ovat selvittämättä ja huomioimatta, että lähteitä ei saa pilata. Samoin purojen ja Pohjajoen tilan käsittely ovat puutteellisia, virheellisiä ja osin jopa kokonaan huomioimatta. Jopa saastuneiden vesien ohjaamiseen Pohjajoen kautta oleva puro on merkitty ojaksi, vaikka kyseessä on nimenomaan puro. Kaivosyhtiö ei myöskään tuo esiin, miten se on huomionnut Pohjajokivarren ranta-asutuksen suojaamisen herkästi tulvivalta joelta. Kaivosvesien pilatessa joen veden, tulvien aikana veden noustessa pihoilta ja laajalle ranta-alueella, haitta on erityisen suuri niin asukkaille kuin rantaluonnolle.

Mieslahden suunnan luonnonsuojelualueiden (mm. Antinmäki ja Kylmänpuro) ja Mineraalin-Kylmäpuron luontoarvojen lisäksi Tyynelästä tuulen alla koillisessa alle kilometrin etäisyydellä on arvokas Hevossuon ja Hevoslammen lähes luonnontilainen suojelutarkoituksiin valtiolle lunastettu kosteikkoalue, jossa on erittäin vaateliasta kasvillisuutta. Tämänkään säilyttämistä ei ole kaivossuunnitelmissa harkittu.

Vesien hoito

Viranomaisen on luvituksessa noudatettava valtioneuvoston määrittelemää vesienhoitosuunnitelmaa ja pienvesienhoitostrategiaa. Kaivospiirin sisäiset lähteet ja sieltä pois virtaavat vedet ovat juuri kohteita, joita tämä strategia koskee. Paikalla on jossain määrin vanhaa peltoa ja ojitusta, mutta sen tilaa on parannettava eikä kaivostoiminnalla heikennettävä. Lisäksi kaivospiirin tuntumassa ja sen alueella on käsityksemme mukaan tavattu niin sanottuja direktiivilajeja, joiden suojelutarve määräytyy Euroopan unionin direktiivien pohjalta.

Alueen maaperää hakija on tutkinut tai tutkituttanut 1990-luvulla kairauksin. Kuitenkaan esimerkiksi ruhjeisuutta ei ole selvitetty eikä niin ikään pohjavesien kulkusuuntaa. Pohjavesien pilaaminen on ehdottomasti kielletty. Itse Pohjajoen tila on todettu veden laadulta hyväksi, joka on toiseksi paras erinomaisen jälkeen. Vesilain mukaan vesien tilaa ei saa heikentää. Hakija ei ole millään tavoin esittänyt, miten veden tila pidettäisiin tässä hyvässä kunnossa, vaan jopa ilmoittanut ajavansa sinne kiintoainetta mainitsematta mitä tämä kiintoaine olisi.

Pohjajoessa on ilmeinen alkuperäinen luonnonvarainen taimenkanta, joka on mahdollisesti ainakin osittain vaeltava. Tämän kannan arvokkuutta lisää se, että monet muut ns. velvoiteistutustaimenkannat ovat menettäneet lisääntymiskykyään ja sen lisäksi useassa tapauksessa saastuneet bakteeriperäiseen munuaissairauteen. Pohjajoen taimenkanta on kansallinen etu, jota ei ole varaa menettää. Ylävirrassa on arvioitu elävän mahdollisesti jokihelmisimpukkaa, mutta asiaa ei ole kunnolla tutkittu. Kaivoksen tulon jälkeen on todennäköistä, että simpukan tarvitsema taimen väli-isäntänä katoaa ja myös äärimmäisen uhanalaisen simpukan kohtalo on sinetöity alueella iäksi. Pohjajoessa ja sen sivupuroissa on myös pohjaeliöstöä, ja kylmänä ja lähteisenä muun muassa erityistä vesiperhoskantaa. Mitään tällaista ei hakija ole tutkinut eikä sitä löydy GTK:n tutkimuksesta.

Kun otetaan huomioon, että kyseessä olisi talkki- ja nikkelikaivos, on ilmeistä, että kiintoaine sisältäisi todennäköisesti haitallisia määriä arseenia ja muita myrkkyjä, samoin radioaktiivisia ja muita raskasmetalleja. Koska näitä ei saa kaataa edes pienissä määrin viemäriin, miten voidaan sallia suuret määrät luonnonvesiin? Voimaperäisesti tulvivan Pohjajoen kohdalla haitalliset aineet siirtyvät ympäröivään luontoon ja ihmisten pihoihin.

Pohjajoen alajuoksulla on arvokas lehtokorpi, jonka lajisto on ilmeisen kiinnostava, ja jonka hävittäminen on Metsälain 10§ mukaan erityisesti huomioitava. Luontoselvitys tältä alueelta on tekemättä. Alempana on lisäksi yhteisranta, jossa on pienehkö mutta huomioitava vanhan metsän kaistale.

Paitsi puroja ja Pohjajokea vesistöongelmat saavuttavat suunnitelmilla nopeasti matalan ja kapean Jormuanlahden, joka on oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella ja jonka alueella on runsaasti rakennuskantaa, niin pysyvää asutusta, kesähuiloita kuin rakennuspaikkojakin. Näiden käyttöarvo ja rahallinen arvo putoaa huomattavasti jo mahdollisen kaivostoiminnan alkaessa. Raskasmetallisuolavesi leviää myös suurjärveksi matalaan Oulujärveen mahdollisesti Mieslahdenkin kautta sikäli kun samaan kaivokseen kuuluva Mieslahden kaivospiiri avataan käyttöön.

Pöly

Talkinlouhinnassa syntyvässä pölyssä on tavallisesti tremoliittiasbestia, joka on niin haitallista, että työntekijät joutuvat käsittelemään sitä erityissuojaimin. Ympäristöä ja sen asukkaita ei ole ilmoitettu suojattavan. Tuulen pääsuunta johtaa joen ylävirtaan, jossa on arvokasta aarniometsää. Luontoselvitykset ovat tältäkin osin tekemättä. Tuulista riippuen pöly leviää myös muihin ilmansuuntiin.

Räjäytys- ja värinähaitat sekä melu ja valo

Kuulutuksen liitteenä toimitetussa kaivoksen käyttösuunnitelmassa vedotaan 20 vuotta vanhoihin Geologian tutkimuskeskuksen alustaviin ylimalkaisiin selvityksiin. Lähiseudun asutusta vähätellään. Pohjajoen asutus on ensinnäkin olemassa, toiseksi se on suurelta osin rakennettu syvän hiesun maaperälle, joka on herkkä kaikenlaisille ylimääräiselle kuormitukselle. Räjäytykset ja värinä aiheuttavat todennäköisesti talojen perustusten liikkumista, rakennusten rikkoutumista ja pahimmassa tapauksessa sortumista. Siksi kaivossuunnitelmat eivät sovellu lainkaan asutuksen läheisyyteen.

Myös ainakin melusta ja ylimääräisestä valosta voi olla haittaa esimerkiksi luonnolle ja asumisviihtyisyydelle.

Liikenne

Rekkaliikenne viitostiellä tulee hakijan mukaan olemaan 54 täysperävaunullista kääntyvää rekkaa vuorokaudessa jatkaen kylän halki 5-tietä parikymmentä kilometriä ja sen jälkeen 6-tietä Sotkamoon. Se on vaarallisen tiheää aiheuttaen monenlaisia ongelmia ja vaaratilanteita. Sen sijaan työmaaliikenteen osuudeksi on arvioitu viisi autoa päivässä. Tämä kertoo työllisyydestä verrattuna tuotannon laajuuteen.

Työllistävä vaikutus

Kaivos ei työllistä kymmentäkään henkeä, mahdollisesti ei ketään paikallista, joten positiivista työllisyysvaikutusta ei alueella ole. Häiritessään alueen yritys- ja liiketoimintaa on kokonaistyöllisyysvaikutus tässä tapauksessa arvioitava olemattomaksi tai todennäköisemmin negatiiviseksi.

Pohjajoen virkistyskäyttö

Kuulutuksen liitteenä toimitetussa kaivoksen käyttösuunnitelman selvitysosassa väitetään, ettei virkistyskäytön suhteen kaivostoiminta muuta tilannetta alueella muutoin kuin metsästyksen osalta. Kaivoksella on kuitenkin valtava vaikutus lähiympäristön virkistyskäyttöön.

Jo yksin Pohjajokivarressa on yli 90 asuntoa sekä rantasaunoja ja uimalaitureita, lisäksi laaja asutus oikeusvaikutteisen Jormuanlahden osayleiskaavan alueella. Asumisen lisäksi alue monipuolisessa virkistyskäytössä: metsästyks, kalastus, sienestys, ulkoilu, uimavedet, hevosharrastus.

Elinkeino toiminnasta

Alueen elinkeino-oloista mainittakoon Paltamon puolella Tyynelän alueen vieressä olevan keskellä 5-tien molemmin puolin sijoittuvaa Jormuan kylää kauppakeskittymä, jossa on sekä jormualaisten että savirantalalaisten, mieslahtelaisten ja kontiomäkeläisen käyttämä kyläkauppa, kirjakauppa, kalastustarvikekauppa, lahjatavarakauppa, postin toimipiste, huoltamo ja iso ruokaravintola. Kauppojen ohella ruokaravintola ja huoltamo ovat matkailijoiden suosimia ja suosio vähenisi varmasti, jos alue pilattaisiin vieressä olevalla kaivoksella. Pohjajoki-Pöyhölänniemen alueelle sijoittuu myös Jormuan Grilli ja Kajaanin kaupungin yleinen uimaranta sekä leirintäalue lukuisine vuokramökkeineen. Toimiva luontokasvatukseen suuntautuva Jormuan alakoulu sijaitsee Jormuanlahden itäpäässä pohjoisrannalla. Kaivosyhtiön lupaama Pohjajoen veden pilaaminen vaikuttaisi pitkälle Jormuanlahteen ja Mieslahteen.

Alueella on myös maataloutta kuten lypsykarjaa ja hevostiloja, joita ei ole lainkaan otettu käsittelyssä huomioon. Samoin monipuolinen kotitarveviljely ja marjanviljely ovat huomiotta.

Yleisten ja yksityisten etujen korvaukset

Kaikki aiheutetut haitat on korvattava. Kun lasketaan että Pohjajokivarressa on toista sataa vakituista ja vapaa-ajan asuntoa, jotka menettävät koko myyntiarvonsa, ja vielä suurempi määrä kiinteistöistä Jormuanlahdella ja pitemmällä todellisella vaikutusalueella, on menetetty rahallinen arvo varovastikin arvioiden kymmeniä miljoonia euroja, jonka vaadimme asetettavan vakuudeksi, mutta asiaa on tietojen tarkentuessa tarkistettava. Myös Mieslahdella on huomattava määrä vakituista ja kesäasutusta. Haitat Oulujärven kalastukselle ovat erittäin mittavat. Hakijayhtiö hakemuksensa perusteluissa kaivosluvan raukeamisen lykkäämiselle ilmoittaa tavoitteekseen hyödyntää sateliittikaivoksensa talkkimalmikokonaisuutta Tyynelän lisäksi myös Mieslahdessa ja Maailmankorvessa. Tässä vaiheessa kaivosyhtiön korvausvelvollisuus kasvaa merkittävästi. Kuitenkaan se ei ole käynnistänyt laajaa YVA-menettelyä, jolla kokonaistilannetta voitaisiin kartoittaa. Hakemuksestakin on nähtävissä, että tosia-asiaassa kaivosyhtiön suunnitelmat ovat sellaisia, että ne toteutuessaan pilaisivat laajasti Oulujärveä Jormuanlahden ja Mieslahden kautta puhumattakaan asutukselle ja ympäristölle tulevista haitoista.

Lisäksi kylien asukkaiden jatkuva kamppailu kaivoshankkeiden kanssa haittaa em. tavalla kylien kehittämistä kaavan mukaisesti sekä normaalia asumista, mikä aiheuttaa muun muassa jopa henkistä kärsimystä ja sairauspoissaoloja ja taloudellista vahinkoa korjausrakentamiseen liittyen. Tämä kaikki on kokonaan hakijan korvattava.

Vaadimme myös vakuutta mahdollisten tulevien oikeudenkäyntikulujen varalta sekä vakuutta mahdollista jatkokaivospiiritoimitusta varten, jossa todettaisiin ja määriteltäisiin kiinteistöjen **yksilöidyt** arvonalenemiset.

Viranomaisen on mielestämme asetettava tässä vaiheessa **ennen toiminnan aloittamista** vähintään sadan miljoonan euron (100 000 000e) takuu.

Loppuyhteenvedo

Koska hakemus ja sen kuulutus on sekava, on myös tässä muistuksessa asioita käsitelty limittäin koskien Kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäyshakemusta A ja Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamista B.

Kaivoslain 48 § mukaan "*Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät....lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavan vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa voida lupamääräyksin poistaa.*"

Viranomaisten ensisijaisena velvollisuutena on huolehtia kansalaisten elinolosuhteisiin ja ympäristöön liittyvästä turvallisuudesta, eikä toiminta saa olla ristiriidassa yleisten ja yksityisten etujen kanssa. Katsomme, että tässä kaivoshankkeessa viranomaisella on erityinen velvollisuus katsoa erityisen tarkasti kaivoksen lähialueen yleisten ja yksityisten etujen täytyminen ensisijaisesti luonnon ja ihmisten elinympäristön suojelemiseksi.

Pyydämme saada viipymättä jäljennöksen asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä ja lisäselvityksistä. Varaamme mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

Jormuan metsästysseura ry
Savinielementie 312
87970 JORMUA

MUISTUTUS

19.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
- B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija: Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus: KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro: Tyynelä, 5490
Alueen sijainti: Kajaani

Jormuan metsästysseura ry vastustaa Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) kaivosnumero 5490 jatkoajan myöntämistä. Jormuan metsästysseura ry vaatii, että yleiset ja yksityiset edut turvataan.

Toteutuessaan kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä haittaisi merkittävästi koko lähiympäristön virkistyskäyttöä metsästyksen osalta. Jormuan metsästysseura ry:n mielestä Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta aiheutuva haitta metsästykselle olisi käytännössä hyvin merkittävä, koska Jormuan metsästysseuran metsästysalue sijaitsee aivan Tyynelän kaivospiirin vieressä. Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta on haittaa muun muassa hirvälle, jolle Tyynelän alue ja sen lähiympäristö on lisääntymis- ja talvehtimisalueena maasto-ominaisuuksiltaan erinomainen. Myös pienriistaa, kuten jäniksiä ja metsäkanalintuja, on Tyynelän alueella ja sen lähiympäristössä runsaasti.

Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta aiheutuvat melu-, tärinä- ja pölyhaitat ovat merkittävä este metsästykselle kaivosalueella ja sen lähiympäristössä. Kaivoksesta kantautuvat äänihaitat karkottavat Jormuan metsästysseura ry:n metsästysalueelta riistaeläimet sekä muut luonnonvaraiset eläimet. Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta kantautuvat haitalliset aineet kulkeutuvat riistaeläinten käyttämän ravinnon myötä myös ihmisiin, minkä seurauksena riistalihasta voi tulla syömäkelvotonta.

Jormuan metsästysseura ry on myös huolissaan kaivostoiminnan vaikutuksesta lähialueen vesistöihin. Vesistöjen likaantuminen kaivostoiminnan seurauksena vaikeuttaa muun muassa luonnonvaraisten eläinten mahdollisuutta käyttää puhdasta juomavettä. Tämän lisäksi Jormuan metsästysseura ry kantaa huolta Pohjajoen ja Jormuanlahden vesistön tilasta, koska Mondo Minerals ilmoittaa laskevansa kaivoksesta johdetut vedet Pohjajoen

kautta Jormuanlahteen. Tästä olisi haittaa Pohjajoen ja Jormuanlahden virkistyskalastukselle. Muun muassa edellä mainituista seikoista johtuen Jormuan metsästysseura ry vastustaa Tyynelän kaivospiirin (5490) jatkoluvan myöntämistä.

Jormuan metsästysseura ry pyytää saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Jormuan metsästysseura ry varaa mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

Jormuan metsästysseura ry:n puolesta

Niko Arffiman
puheenjohtaja

Veijo Arffiman
varapuheenjohtaja

Kontiomäen metsästysyhdistys ry
Valmuskankuja 10
87500 KAJAANI
inuojr@gmail.com
p. 0400 905 344

MUISTUTUS

18.10.2018

Tukes/kaivosasiat
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MUISTUTUS

- A. Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevasta hakemuksesta ja
- B. kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamisesta

Luvan hakija: Mondo Minerals B. V.
Lupatunnus: KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro: Tyynelä, 5490
Alueen sijainti: Kajaani

Kontiomäen metsästysyhdistys ry vastustaa Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) kaivosnumero 5490 jatkoajan myöntämistä. Kontiomäen metsästysyhdistys ry vaatii, että yleiset ja yksityiset edut turvataan.

Toteutuessaan kaivostoiminta Tyynelän kaivospiirissä haittaisi merkittävästi alueen virkistyskäyttöä metsästyksen osalta. Kontiomäen metsästysyhdistys ry:n mielestä kaivostoiminnasta aiheutuva haitta metsästykselle olisi käytännössä niin merkittävä, että metsästystä ei voisi enää harjoittaa Tyynelän kaivospiirin alueella eikä myöskään huomattavan laajalla alueella kaivospiirin ulkopuolella. Tyynelän kaivospiirin alue on ollut Kontiomäen metsästysyhdistys ry:n hirvenmetsästäjien tärkein maasto jo useita vuosia. Hirvelle kyseinen maasto on lisääntymis- ja talvehtimisalueena maasto-ominaisuuksiltaan erinomainen. Myös pienriistaa, kuten erityisesti teeriä, on alueella runsaasti.

Tyynelän kaivospiirin kaivostoiminnasta aiheutuvat melu-, värinä- ja pölyhaitat ovat merkittävä este metsästykselle kaivosalueella ja sen lähiympäristössä. Kaivoksesta kantautuvat äänihaitat karkottavat Kontiomäen metsästysyhdistys ry:n metsästysalueelta riistaeläimet sekä muut luonnonvaraiset eläimet. Kontiomäen metsästysyhdistys ry on myös huolissaan kaivostoiminnan vaikutuksesta lähialueen vesistöihin. Vesistöjen likaantuminen kaivostoiminnan seurauksena vaikeuttaa muun muassa luonnonvaraisten eläinten mahdollisuutta käyttää puhdasta juomavettä. Muun muassa edellä mainituista seikoista johtuen Kontiomäen metsästysyhdistys ry vastustaa Tyynelän kaivospiirin (5490) jatkoluvan myöntämistä.

Kontiomäen metsästysyhdistys ry pyytää saada viipymättä kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan jättämistä täydennyksistä. Kontiomäen metsästysyhdistys ry varaa mahdollisuuden antaa myös täydentäviä tietoja.

Kontiomäen metsästysyhdistys ry:n puolesta

Risto Haapakoski
varapuheenjohtaja

Jouni Ruuskanen
sihteeri

Liite: Muistutus 22.10.2018 Jukka Peltonen

Vaikutus vesistöön

Maasto on kalteva Pohjajoen suuntaan, kaivosalueelta laskeva puro laskee ensin Sydänojaan sitten Pohjajokeen.

Pohjajoessa on Kainuun toiseksi ainoa luonnonvaraisena säilynyt vaellustaimen populaatio. Muualta Pohjois- ja Itä Suomessa ei ole vastaavaa kantaa löydetty.

Kaivosalueelta laskevat vedet tuhoaa koko vesistön.

Maasto ja ympäristö

Maasto tulee tuhoutumaan täysin pölynvuoksi, jätteitä on paljon uraania joka ei poistu koskaan jätekasoista.

Ääni ja melu

Ääni tulee olemaan valtava asumusten keskellä, louhinta ja isotkoneet

Metsästys alue

Alue on erittäin hyvä hirvi ja pienriista aluetta , joka varmasti tuhoutuu

Leilikummun erä Ry

Puheenjohtaja
Vilho Kotajärvi
Pohjajoentie 300
87970 Jormua

Liitteeksi yhteismuistutukseen

Yhteismuistutus

MUISTUTUS
22.10.2018

Tukes/kaivosasiat
kaivosasiat@tukes.fi

Muistutus Tyynelän kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskevaan hakemukseen A. sekä kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten määräysten tarkistamiseen B

Luvan hakija	Mondo Minerals B.V.
Lupatunnus	KL2018:0004
Kaivospiiri ja KaivNro	Tyynelä 5490
Sijaintikunta	Kajaani

Määräpäivä	22.10.2018
------------	------------

.....

Mondon Tyynelä-kaivospiiriä koskeva kaivosluvan jatkohakemus

Mielipiteen jättäjä: Kainuun Vihreät ry

Yhteys henkilö: varapuheenjohtaja Silja Keränen, silja.keranen@iki.fi , 0500 190 683

Kainuun Vihreiden mielestä Tyynelään ei tule perustaa kaivosta ja siitä syystä suunnitelmista pitäisi luopua.

Alue sijaitsee lähellä asutusta: aktiivisen, toimivan ja kasvavan kylän kupeessa. Kyläläisten asumisen edellytykset heikentyisivät merkittävästi, jos Tyynelässä alkaisi kaivostoiminta. Tällä hetkellä Kainuussa ja etenkin Kajaanin seudulla on pula osaavasta työvoimasta. Se tarkoittaa sitä, että meillä tulee olla tarjottavissa houkuttelevia asumispaikkoja. Jormuan kasvava kylä on ehdottomasti yksi tällainen paikka.

Myös luontoarvot alueella ovat arvokkaita ja ainutlaatuisia. Pohjajoen taimenkanta tästä konkreettisin esimerkki: se on Pohjajoessa luontaisesti elävä harvinainen järvitaimenkanta. Kaivoksen avaaminen tuhoaisi taimenen elinolosuhteet peruuttamattomasti.

Kaivoksen vesipäästöt heikentäisivät vesien laatua, jolla olisi vaikutusta muuhunkin (virkistyskäyttö, muut lajit) kuin taimenkantaan. Melu- ja pölypäästöt haittaisivat myös lähialueiden asukkaiden elämää.

Yhtiöllä on ollut viisi vuotta aikaa toteuttaa tarvittavat luonto- ym. selvitykset. Yhtiö ei ole niitä tehnyt.

Edellä mainituista syistä esitämme, että yhtiö luopuu suunnitelmistaan avata kaivos Tyynelä-kaivospiirin kohdalle. Samalla panemme ilolla merkille 17.10.2018 julkaistun kuulutuksen Jormua1-kaivospiirin lakkauttamisesta! Todella hyvä :)

TUKESin Kuulutus
kaivosasiat@tukes.fi
Kaivospiirin haltija: Mondo Minerals B.V.
Kaivospiiri: Tyynelä
Lupatunnus: KL2018:0004 Kaivospiiri ja
KaivNro: Tyynelä, 5490
Alueen sijainti: Kajaani

Muistutus 22.10.2018

Asia:

- A. Kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskeva hakemus
- B. Kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarvittavien määräyksien tarkistaminen

Määräpäivä 22.10.2018

Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry
Vienankatu 7, 87100 Kajaani
kainuu@sll.fi

Antti Lankinen
puheenjohtaja

Ari Jäntti
toiminnanjohtaja/sihtööri

Sotkamon luonto ry

Leena Korhonen
Puheenjohtaja

Suomen luonnonsuojeluliiton Kajaanin yhdistys ry

Elsa Lankinen
Puheenjohtaja

Sini Kirkelä
Sihtööri

Paltamon luonto ry

Vesa Hyyryläinen
Puheenjohtaja

Heljä Pylvänäinen
Sihtööri

Vesiluonnon puolesta ry

Njarit Natunnen
Puheenjohtaja
040 77 13 781
njarit@yahoo.com

Vaatimukset

A. Kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä koskeva hakemus

Kaivosluvan raukeamisen lykkääminen tulee hylätä, koska

A1) Luvanhaltija ei ole kaivosluvassa annetussa määräajassa aloittanut kaivostoimintaa tai ryhtynyt muuhun sellaiseen valmistavaan työhön, joka osoittaa luvanhaltijan vakavasti pyrkivän varsinaiseen kaivostoimintaan. Aikaisemman 2013 pidennyksen ehtona olleita ja siinä pidennyksen aikana tehtäväksi määrättyjä luontoselvityksiä ei ole tehty, pidennyksen ehtoja ei siten ole noudatettu. Jatkoaikaa koskevalla sääntelyllä ei kaivoslain perusteluiden mukaan ole tarkoitettu perustaa kaivosoikeuden haltijalle oikeutta reserviesiintymien varaamiseen pitkäksi ajaksi.

Kun vuonna 2013 edellytetyt ympäristöselvityksiä ei ole tehty, eikä ympäristölupaa ei ole haettu, hakijalla ei ole todellista aikomusta, eikä mahdollisuutta aloittaa kaivostoiminta. Kyseessä ei siten ole vakavasti otettava hanke. Yhtiö ei ole vakavasti pyrkinyt edistämään sitä. Hakija on myös oleellisesti laiminlyönyt velvoitteitaan, joten kaivoslain 48§ mukaisesti luvan myöntämiselle ei ole siksi edellytyksiä. Selvityksien puute on merkittävä laiminlyönti.

Yhtiön toiminnassa olevan Uutelan kaivoksen ja todennäköisesti lopetettujen tai koelouhinnassa olleiden alueiden kuten Tyvisuon päästöt ylittävät EU:n vesien ympäristölaatumormeja tarkoittaen lakia rikkovaa toimintaa, josta yhtiöllä on selvilläolovelvollisuus.

A2) Lain mukainen maksimiaika on ylitetty pidennyksissä huomioiden koko aika, jonka kaivospiiri on ollut yhtiön hallinnassa.

Asiassa on myös oleellista tietää, kuinka kauan Mondo Minerals on pitänyt oikeutta hallussaan. Kaivospiiri on ollut yhtiöllä yli 17.5 vuotta, kun nykyisen kaivoslain maksimiaika on 15 vuotta. Nykyisen lainsäädännön normein lupa on vanhentunut. Kohtuuton viivyttely ei ole yleisten tai yksityisten etujen mukaista. Kaivosvaraus ja luvat haittaavat muuta alueiden käyttöä ja kehittämistä. Kaivostoiminta on uhka ympäristölle.

A3) Luvan jatkaminen aiheuttaisi kohtuuttomia haittoja yleiselle ja yksityisille eduille. Hanke on keskellä kylää ja estää alueen kehittämistä kaavan mukaisesti. Hanke on laskenut alueen kiinteistöarvoja ja tämän jatkuminen ei ole kohtuullista.

Perustettava kaivos pilaisi Pohjajoen veden ja vaarantaisi erittäin harvinaisen luonnonvaraisen ja todennäköisesti vaeltavan taimenkannan. Luonnonvarakeskuksen (LUKE) lausunnon perusteella vesien laatua ei saa heikentää. Tämän toteutuminen olisi hyvin epätodennäköistä kaivoksen toiminta-aikana ja käytännössä lähes mahdotonta kaivoksen sulkemisen jälkeen. Kyseinen lausunto on Pohjajoki ry:n muistutuksen liitteenä.

A4) Asiassa on myös tehty kuulutusvirhe, koska tiedot aikaisemman jatkopäätöksen perusteluista puuttuvat.

B. Kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarvittavien määräyksien tarkistaminen

Määräyksiä ei voida antaa, koska luvalla ei voi myöntää jatkoaikaa, eikä yleisiä ja yksityisiä etuja ei voida turvata määräyksillä.

Asiassa on myös tehty kuulutusvirhe, koska asiaa ei ole kuulutettu Tukesin sivuilla yleisten ja yksityisten etujen sivulla ja tiedot aikaisemman jatkopäätöksen perusteluista puuttuvat. Mikäli TUKES kuitenkin antaa määräykset tulee niiden käsittää seuraavat asiat.

1) Toiminnan aloittamiseen ei tule antaa lupaa ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

2) Pohjajokeen päätyvät vedet tulee puhdistaa joen luonnonvesien tasolle, kuten LUKE edellyttää lausunnossaan. Tämä tulee toteutua myös hyvin pitkien aikojen kuluttua kuluessa kaivoksen sulkemisen jälkeen. Koska pitkäaikainen vedenpuhdistus on mahdotonta järjestää, kaivoksen kaikki vesipäästöjä aiheuttavat jätteet tulee stabiloida niin, että ne eivät aiheuta päästöjä pitkienkään aikojen kuluessa.

3) Kaivos ei saa aiheuttaa pinta- ja pohjavesien pilaantumista, eikä haitta-aineiden laatu normien ylityksiä pitkienkään aikojen kuluessa, kuten EU:n vesi- ja kaivannaisjätelainsäädäntö edellyttää. Tämä tulee toteutua myös hyvin pitkien aikojen kuluttua kuluessa kaivoksen sulkemisen jälkeen. Koska pitkäaikainen vedenpuhdistus on mahdotonta järjestää, kaivoksen kaikki vesipäästöjä aiheuttavat jätteet tulee stabiloida niin, että ne eivät aiheuta laittomia päästöjä pitkienkään aikojen kuluessa.

4) Hankkeelle tulee teettää riippumaton **ympäristövaikutusten arviointi**, jotta haitat yleisille ja yksityisille eduille voidaan määrittää. Tämä arviointi tarvitaan haittoja lieventäviin toimenpiteisiin sekä asianmukaisen kaivospiiritoimituksen järjestämiseen, niin että haitankärsijöiden oikeudet turvataan.

5) Vakuuksien tulee kattaa mm. seuraavat asiat: Jätealueiden luiskaus, saostusaltaiden massojen käsittely pilaantuneina maa-aineksina, todennäköisten meluvallien luiskaus ja maisemointi, avolouhoksen penkereiden luiskaus, kairausputkien poisto ja reikien betonointi, alueen aitaus, puiden poisto (jopa tuhansien vuosien ajan), kaivokselle tehtyjen teiden ja sähkölinjojen purkaminen, pumppaamojen ja muuntamoiden purkaminen, malmivarastoalueen saneeraus, polttoaineiden varastoalueiden purku ja mahdollisten polttoainejätteiden poisto alueelta, ja huomioitava mahdolliset pilaantuneiden maa-aineksien käsittely esim. kaivosautojen parkkipaikalla, jonne todennäköisesti muodostuu hydrauliiikka- ja öljyvuotoja. Pohjois-Suomen AVI on päättänyt esimerkkinä, että kultamalmin vakuus on 100 euroa tonni (Kalevala Gold koetoimintalupa 2017-18).

Haitankärsijöille varattavat vakuudet: Toiminnasta seuraisi vakavia haittoja alueiden käytölle ja muille elinkeinoille, kuten maataloudelle, metsätaloudelle, sienestykselle, marjanpoiminnalle, villivihannesten keruulle, metsästykselle, luontokuvaukselle ja luonnon seurannalle. Myös

kiinteistöarvojen aleneminen tulee korvata ja vakuus tulee määrätä sitä varten. Toissijaisesti tulee haitoista määrätä kattavat korvaukset. Lisäksi on huolehdittava muista turvallisuuteen liittyvistä kustannuksista, haitankärsijöiden korvauksista ja ko. rakenteiden ylläpidosta pitkienkin aikojen kuluessa.

6) Vakuudet tulee määrätä riittävinä, jotta ne kattavat yleisten ja yksityisten etujen suojaamisen pitkienkin aikojen kuluttua. Vakuussummia on yksilöity ja perusteltu perusteluissa.

Yhtiön esittämä vakuus 10 000 euroa ja mahdollisesti myöhemmin 30 000 euroa on selvästi riittämätön ja laiton. KHO:n päätösten perusteella perustelemattomat ja kaivostoiminnan laajuuteen perustumattomat vakuudet ovat laittomia.

7) Tukesin tulee määrätä jatkokaivospiiritoimitus, jossa ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnin perusteella korvataan kaikki kaivoksesta aiheutuvat haitat.

8) Luvassa tulee käsitellä huolellisemmin luontoarvot, kuten suojeltavat lajit ja elinympäristöt, sekä erityisesti alueen luontainen taimenkanta sekä ympäristövaikutukset Natura-alueisiin.

9) Oikeudenkäyntikulut, koskien myös kohtia A. Koska tämä muistutuksen käsittely johtuu TUKESin ja kaivosyhtiön virheistä, tulee näiden yhteisvastuullisesti korvata valittajien oikeudenkäyntikulut asiassa. Kyseessä on kaivoslain mukainen haitta, joka on korvattava.

Pyydämme mahdollisuutta tutustua yhtiön lausuntoihin antaa vastine/vastineita asiassa.

Perustelut

A) Raukeaminen on perusteltu vaatimuksien kanssa.

B) Yleiset ja yksityiset edut

1) Toiminnan laittomat ja käytännössä korjaamattomat vaikutukset tekisivät muutoksenhaun tyhjäksi.

Toiminnanharjoittaja on ilmoittanut aloittavan toiminnan mahdollisesti kolmen vuoden kuluessa. Näiden ilmoitusten luotettavuutta ei voida tietää, lupaprosessissa tai ympäristöselvityksiä ei ilmeisesti ole edes aloitettu. Toiminta olisi avolouhintaa, jonka riskit ja ympäristövaikutukset ovat suuret kohdistuen paikalliseen yhteisöön.

On ilmeistä, että toiminnassa syntyvät kaivannaisjätteet, syntyvä louhosjärvi aiheuttaisivat hyvin pitkäaikaisia haitallisia ympäristövaikutuksia, kuten pohjaveden pilaantumista. Nämä tekisivät muutoksenhaun tyhjäksi.

On ilmeistä, että luvan vakuudet eivät riittäisi asianmukaiseen jälkihoitoon.

Toimintaa ei voi myöskään aloittaa, koska ympäristövaikutusten arviointia ei ole tehty ja hanke voi käsittää merkittäviä YVA-lain hankeluettelon mukaisia osahankkeita. Esimerkiksi asbestin kaivaminen edellyttää YVAa ja asbesti on todennäköinen mineraali talkin yhteydessä.

2) LUKEn lausunto on yksiselitteinen. ”Alueelta poisjohdettujen vesien tulee vastata luonnonvesiä niin kiintoaineksen, ravinteiden kuin metallipitoisuuksien suhteen.”

3) EU:n vesipuidedirektiivi, pohjavesidirektiivit, kaivannaisjätedirektiivit sekä vastaava suomalainen lainsäädäntö edellyttävät, että kaivokset ja niiden jätteet eivät pilaa vesiä pitkänkään ajan kuluessa kaivoksen sulkemisen jälkeen. Koska pitkäaikainen vedenpuhdistus on mahdotonta järjestää, kaivoksen kaikki vesipäästöjä aiheuttavat jätteet tulee stabiloida niin, että ne eivät aiheuta laittomia päästöjä pitkienkään aikojen kuluessa.

4) YVA on välttämätön, jotta haitat yleisille ja yksityisille eduille voidaan määrittää, arviointi tarvitaan haittoja lieventäviin toimenpiteisiin sekä asianmukaisen kaivospiiritoimituksen järjestämiseen, niin että haitankärsijöiden oikeudet turvataan. Hakemuksen perusteella YVA-lain raja 550 000 tonnia irrotettavaa ainesta voi ylittyä joinakin vuosina. ELY on myös vaatinut YVAa eri osahankkeiden yhteisvaikutusten vuoksi. Asbestin kaivaminen edellyttää YVAa ja asbesti on todennäköinen mineraali talkin yhteydessä. Lisäksi YVA tarvitaan ympäristöluvituksen kestävään suunnitteluun.

Riippumatta varsinaisesta YVA:sta kaivostoiminnasta annetun asetuksen (391/2012) mukaan kaivoslupahakemuksen liitteenä tulee olla mm. selvitys suunnitellun kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 25 §:ssä tarkoitetussa laajuudessa, kun hankkeeseen ei sovelleta varsinaista lain mukaista arviointimenettelyä. Verraten Mondon muihin talkkikaivoksiin merkittäviä ympäristövaikutuksia on odotettavissa.

5) Jätealueiden luiskaus ja muut vaatimukset vakuuden piiriin määrättävistä asioista.

i) Periaate, että avolouhos tulee luiskata kaltevuuteen 1:3 on tunnettu esimerkiksi Pirkanmaan ELYn lausunnosta Kaapelinkulman kaivoksen yleisten ja yksityisten päätöksestä vuonna 2018 (tukes.fi). TUKES esitti tuolloin, että sama olisi hoidettavissa sinkityllä aidalla. Kuitenkin aidalla on rajallinen käyttöikä, minkä jälkeen louhos olisi vaarallinen ja tästä syystä luiskaus on myös ollut aikaisemmin kaivospäätöksissä.

Toisaalta ei ELY, eikä TUKES vaatinut jätealueiden luiskaamista 1:3. Tämä on eroosion ja jätealueen pysyvyyden kannalta välttämätön määräys. Se lukee ainakin kaivoksista kokeneen Pohjois-Suomen Aluehallintoviraston myöntämissä ympäristöluvissa. Perustuen muiden kaivosten suunnitelmiin läjitysalueet ovat pysyvästi metsätalouteen sekä marjastukseen ja sienestykseen soveltumattomia. Arvioitu kustannus on noin 40 000€. Läjitysalueiden aita on alueen myrkyllisyyden takia välttämätön, hinta-arvio ensimmäisestä aidasta on noin 200 000 euroa kuten seuraavassa kohdassa,

ii) Ennen avolouhoksen aloittamista on kaivosyhtiön rakennettava meluvallit louhoksen ympärille. Toimivien meluvallien korkeus ja vallin jyrkkyys aiheuttavat muusta alueesta poikkeavan vaarallisen ja epästabiilin maastonmuodon. Alueen turvallisuuden takaamiseksi on meluvallien

luiskaus ja maisemointi sisällytettävä vakuuksiin. Meluvallin toiminta edellyttää jyrkkää seinää, valmiiksi luiskattu rakenne johtaisi äänen yli vallista. Arvioitu kustannus on noin 40 000€.

5 metrin penkereet avolouhoksella pitää luiskata kuten esim. Raahen kaivoksen loppusijoitussuunnitelmassa. Arvioitu kustannus on noin 40 000€.

Avolouhos on aidattava ja ylläpidettävä toiminnan jälkeen. Muodostuva louhosjärvi tulisi sisältämään saastunutta haitallista vettä. Yhtiön antamien tietojen perusteella on todennäköistä, että alueelle tulisi kaksi avolouhosta. Riistan ja ihmisten pääsyn estävän aidan tulee olla vähintään 1.5 metriä korkea metalliverkko, metallitolpilla varustettu aita. Aidan pituudeksi on maaston muodot huomioiden laskennallisesti arvioitu 650 metriä. Kyseiseen vaikeakulkuiseen maastoon rakennettavan aidan kustannus on noin 150€/m, jolloin kahden aidan portteineen kertakustannus on noin 200 000 euroa. Laskelma perustuu vuonna 2013 puolustusvoimien erääseen kohteeseen osin kallioiseen maastoon rakennuttaman aidan kustannuksiin (Kaapelinkulman valitus vastaavasta päätöksestä vuodelta 2018). Lisäksi tulee huomioida aidan käyttöikä (noin 20 vuotta) ja sen vaatimat korjauskustannukset.

iii) Saostusaltaiden massojen käsittely pilaantuneina maa-aineksina on sisällytettävä vakuuksiin. Kaivostoiminnan loputtua jää alueelle hyvin todennäköisesti pilaantuneita maa-aineksia. TUKES:in määräykseen on sisällytettävä vakuudet pilaantuneiden maa-ainesten asianmukaiselle käsittelylle.

Vakuuksiin on sisällytettävä myös pilaantuneiden maiden käsittely seuraavilla alueilla avolouhos, selkeytysaltaat ja sivukiven läjitysalueet, sekä polttoaineiden varastoalueiden purku ja mahdollisten polttoainejätteen poisto alueelta, ja huomioitava mahdolliset pilaantuneiden maa-ainesten käsittely esim. kaivosautojen parkkipaikalla, jonne todennäköisesti muodostuu hydraulikka- ja öljyvuoja. Arvioitu kustannus noin on 450 000€. Arvio perustuu saman kokoisen pilaantuneen maan puhdistuksen kustannuksiin Säskylässä sijaitsevan pesulan paikalla.

iv) Lisäksi on tiedossa seuraavia vakuuksia edellyttäviä toimia:

-kaivokselle tehtyjen teiden ja sähkölinjojen purkaminen (70 000 euroa)

-pumppaamojen ja muuntamoiden purkaminen (10 000 euroa)

-malmivarastoalueen saneeraus. Pohjois-Suomen AVI on päättänyt esimerkkinä, että kultamalmin vakuus on 100 euroa tonni (Kalevala Gold koetoimintalupa 2017-18).

v) Alueella on ilmeisimmin vähintäänkin kymmeniä kairausputkia, jotka on poistettava. Päätöksessä esitetty katkaiseminen ei ole kestävä ratkaisu. Arvioitu kustannus 1 000 euroa per putki. Putkien poistamista varten tulee olla vakuus myös suunnitellulla louhosalueella, koska kaivostoiminnan käynnistymisestä ei ole varmuutta. Putket tulee poistaa ja kairareivät tukkia betonoimalla noin 20 metrin matkalla. Lisäksi kairareivät tulee betonoida mahdollisten ruhjevyöhykkeiden kohdalla. Tämä on välttämätöntä alueen pohjavesien ja pintavesien suojelemiseksi. Ruostuvien maaputkien tiedetään pilaavan pohja- ja pintavesiä. Asiasta on olemassa viranomaisohjeet USA:ssa. Tarve kairareikien betonointiin on todettu myös Sakatti Mining Oy:n ympäristövaikutusten arvioinnissa. Betonointia täytyy harjoittaa pinnassa sekä kallion ruhjeiden kohdalla.

Tämä tarkoittaa myös kaivoksen louhokseen porattavia uusia malminetsinnän ja louhinnan kairareikiä, jotka käytännössä kaikki ulottuvat pohjaveteen. Ruostunut putkiromu täytyy toimittaa pois kaivosalueelta. Tarvittava vakuus, kun menettelystä ei ole kokemusta:

-työ, jätekäsittely ja dokumentointi (400 euroa putki)

-betoni, betonin toimittaminen maastoon erityisesti alueen luontoarvoja varjellen, tarvikkeet yms. (50 000 euroa)

vi) Kaivoksen ylläpitäminen ja vedenpuhdistus mahdollisen konkurssin aikana. Kaivosviranomaisilla on esimerkiksi Hituran tapauksessa ollut pyrkimys kaivosoikeuksien ylläpitoon niiden myyntitarkoituksessa. Valtion kustannukset olivat satoja miljoonia Talvivaaran konkurssin aikana.

Korjatussa ympäristölupakäsittelyssä tulee tarkastella haitallisen happoa muodostavan sivukiven vaikutuksia ympäristölupahakemuksen määräyksiin. Esimerkiksi Lahnaslammien kaivosella hapnan kaivosvuoto on ollut ongelma.

vii) Kaivokselle jäävien rakenteiden pysyvä ylläpito. Aitojen ja ojien pysyvä ylläpito sekä puiden poisto jätealueilta eroosion estämiseksi, arvioitu kustannus on 10 000 euroa vuodessa (1000 vuotta kustannus 10 miljoonaa). Vaihtoehtona on jätteiden pysyvä kiinteytys louhokseen, jonka kertaluontoinen kustannus on vastaava 10 miljoonaa, mutta muita em. kuluja voidaan säästää.

Haitankärsijöille varattavat vakuudet

Toiminnasta seuraisi vakavia haittoja alueiden käytölle ja muille elinkeinoille, kuten maataloudelle, metsätaloudelle, sienestykselle, marjanpiminnalle, villivihannesten keruulle, metsästykselle, kalastukselle, luontokuvaukselle ja luonnon seurannalle, myös kiinteistöarvojen aleneminen tulee korvata ja vakuus määrätä sitä varten. Toissijaisesti tulee haitoista määrätä kattavat korvaukset. Arvioitu hakemuksen mukaisessa tilanteessa toiminnanaikaiset vahingot olisivat helposti kymmeniä miljoonia ja toiminnan jälkeen esimerkiksi 50 000 euroa vuodessa (1000 vuotta ja yhteensä 50 000 000 euroa). Kiinteistöarvojen ja käyttöarvojen aleneminen vaikuttaa jopa kymmenien kilometrien päähän vesistöjä pitkin ja vahingot nousevat miljooniin pienilläkin kaivoksilla

6) Vakuudet tulee määrätä riittävinä, jotta ne kattavat yleisten ja yksityisten etujen suojaamisen pitkienkin aikojen kuluttua. Edellisten perusteella vakuuden arvoksi lasketaan turvamarginaalin kanssa huomioiden kiinteistöt 100 miljoonaa euroa.

Vakuusehdotukset perustuvat kaivosyhtiön esittämiin laskelmiin, eikä TUKES ole kyseenalaistanut niitä lainkaan tai hankkinut asiantuntijalausuntoja todellisten kustannuksien suuruudesta. Ottaen huomioon alueen laajuus ja vaikutukset on ehdotettu 30 000€ vakuus aivan liian pieni. Kaivoslain perusteella kaivosyhtiö on korvausvelvollinen kaikista haitoista.

Tulevat vahingot. Toiminta tulee aiheuttamaan pitkäaikaista vahinkoa pölystä saastuvalla alueella, jätealueilla sekä pohjoiseen ja etelään virtaavien ojien ja purojen alueilla. Johtuen hakkuista pölystä saastuva alue leviää luvanvastaisella tavalla. Edelleen johtuen jätealueiden eroosiosta ja

happoa muodostavan kiven rapautumisesta, sivukivialue tulee aiheuttamaan pitkäaikaista pölyhaittaa nykyisen ympäristöluvanmukaisella vakuudella tehdyillä rakenteilla.

Pohjavesihaitta tulisi nykyisellä ympäristöluvalla leviämään sivukivialueelta ja louhoksesta ympäröiviin kaivoihin ja lähteisiin.

Pitkäaikaisia vahinkoja arvioidaan 50 000 euroa vuodessa 1 000 vuoden ajan eli 50 miljoonaa euroa, kuten myös alueen ylläpito 10 miljoonaa tai vaihtoehtoisesti jätealueiden pysyvät stabilointi maksaisi arviolta noin 10 miljoonaa.

Perustuen ympäristönsuojelulain kanssa sovellettavaan kaivoslakiin 2011 kaikki haitat tulee estää tai toissijaisesti ne on korvattava.

7) Kaivoslain perusteella tulee korvata kaikki kaivoksesta aiheutuvat haitat. Paikalliselle yhteisölle aiheutuu merkittävää haittaa pelkästään kaivospiirin voimassa olosta ja nämä haitat on korvattava. Toimintaan liittyy mm. melu-, pöly-, tärinä-, vesi-, terveys-, maisema-, ja mainehaittoja. Näiden uhka on vakava haitta ennen toiminnan aloittamista. Talkin yhteydessä jo työterveyshaittana tunnustettu ja kontrolloitu asbesti, kuten tremoliitti, on erityinen terveysriski.

8) Luontoarvot, kuten suojellut lajit, erityisesti alueen luontainen taimenkanta sekä Natura-alueiden suojelu kuuluvat erityisesti kaivoslupiin. Alle kilometrin päässä olevat Natura-alueet ovat mm. pöly ja melun vaikutusalueella ja toiminta edellyttäisi Natura-selvityksiä. Lisäksi Kainuun ELY:lle on tehty erittäin uhanalaisen raakun mahdolliseen esiintymiseen liittyvä selvityspyyntö suunnitellun kaivoksen vesien valuma-alueelta.

9) Oikeudenkäyntikulut, koskien myös kohtia A. Koska tämän muistutuksen käsittely johtuu TUKESin ja kaivosyhtiön virheistä, ei ole kohtuullista, että valittajat joutuisivat pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkoinaan. Lisäksi kaivoslain mukaan kaikki haitat on korvattava. TUKESin ja kaivosyhtiön tulee korvata yhteisvastuullisesti valittajien oikeudenkäyntikulut, joka tässä vaiheessa on yhteensä 600 euroa. KHO on päättänyt vastaavassa tapauksessa velvoittaa TUKESin maksamaan valittajan oikeudenkäyntikulut, mm. johtuen puutteellisesta asian käsittelystä.

<http://www.kho.fi/fi/index/paatoksia/muitapaatoksia/muupaatos/1511180186124.html>

Vastineoikeus on erityisen tärkeä, koska näkemuserot ovat todennäköisesti suuret.

Lopuksi:

Viranomaisten ensisijaisena velvollisuutena on huolehtia kansalaisten elinolosuhteisiin ja ympäristöön liittyvästä turvallisuudesta. Tässä kaivoshankkeessa katsomme, että viranomaisella on erityinen velvollisuus erittäin tarkasti katsoa kaivoksen lähialueen yleisten ja yksityisten etujen täyttyminen ensisijaisena luonnon ja ihmisten elinympäristön suojelemiseksi.

19. 10. 2018

Tukes

PL 66

00521 Helsinki/

Lupatunnus KL2018:0004

KaivNro5490

Mielipide

Mondo Mineralsin talkkikaivoshakemukseen:

1. Jormua on idyllinen maalaiskylä Kajaanin kaupungin pohjoispuolella. Viime vuosien aikana on ollut todettavissa kasvavassa määrin paluumuuttoa entisille synnyinsijoille. Lapsiperheiden osuus uudisrakentajissa on virkistänyt kylän elämää monin tavoin. Vireä kyläkoulu tarjoaa opetusta 1-6 luokkalaísille, aamupäivä- ja iltapäiväkerhot koululaisten päivähoitoon. Koulu on myös vireän kyläyhdistyksen ja monipuolisen harrastustoiminnan keskus.
Kaivoksen vaikutus heikentäisi rakentamis- ja muuttohalukkuutta kyläille, joka sijaintinsa puolesta on ihanteellista omakotiasutusalueetta, josta Kajaanin kaupunkiin yläasteelle, toisen asteen oppilaitoksiin ja työpaikoille on hyvät kulkuyhteydet ja sopiva etäisyys.
2. Jormuan kylällä on maaseutumiliöön soveltuvaa elinkeinoelämää. Leirintäalue, Jormuan lava ja Jormuan Grilli sijaitsevat valtatie E63 välittömässä läheisyydessä.
Kaivoksen vaikutus alentaa alueelle mainostettua matkailun profiilia ja markkina-arvoa.
3. **Kaivoksen ympäristövaikutukset: melu, kaivauksista johtuva maan tärinä (rakennusten lujuuteen) pölysaaste ja alueelle lisääntyvä raskas liikenne vaikuttavat alueen asukkaiden viihtyvyyteen, mielen hyvinvointiin ja fyysiseen terveyteen (talkkipöly) sekä maatalojen eläinten hyvinvointiin ja tuotantoon.**
4. **Talkkikaivoksen vaikutus vesistöön: Pohjajoki ja Oulujärvi ovat saastumiselle alttiina ja Pohjajoen kalakanta on uhattuna. Luonnon virkistyskäytön arvo alenee, kun luonnon antimien, kuten marjojen, sienten ja riistan laatu heikkenee.**

Kajaanissa 17.10.2018

m18.txt

Lähettäjä: Tukes KaivosAsiat

Lähetetty: tiistai 23. lokakuuta 2018 8.15

Vastaanottaja: Leinonen Ossi (Tukes); Kivi Maria (Tukes)

Aihe: VL: Suuri huoli Tyynelän kaivoksen vaikutuksista koskien pohjavettä, porakaivoa, kiinteistön rakenteita ja melua

Lähettäjä:

Lähetetty: maanantai 22. lokakuuta 2018 23.04

Vastaanottaja: Tukes KaivosAsiat <Asiat.Kaivos@tukes.fi>

Aihe: Suuri huoli Tyynelän kaivoksen vaikutuksista koskien pohjavettä, porakaivoa, kiinteistön rakenteita ja melua

Tämä mielipide/muistus koskee seuraavia: KL2018:0004 ja KaivNro 5490

Me osoitteessa tilan omistajat,, olemme syvästi huolissamme Mondo

Mineralsin suunnitteleman Tyynelän kaivoksen vaikutuksista Vastustamme kaivoksen perustamista ja kaivosluvan (kaivospiirin) raukeamisen lykkäämistä.

. päärakennus on ympärivuotisessa asuinkäytössä ja koti. Kiinteistö sijaitsee Viitostien varrella suunnitellun avolouhoksen pohjoispuolella ja Nesteen huoltoasemaa vastapäätä vain parin sadan metrin päässä kaivospiirin reunasta.

. ja pihanaapurissa on yhteensä kaksi porakaivoa. Olemme huolissamme siitä, aiheuttaako kaivoksessa tapahtuva räjäyttely tärinää kallioperään. Voiko sillä olla vaikutusta porakaivojen veden laatuihin, jos kallioon tulee halkeamia ja porakaivon nykyinen tila ja veden laatu muuttuu? sijaitsee mäen päällä. Onko vaarana, että jos kaivos toteutuu, aleneeko pohjaveden pinta kaivoista niin paljon, että juomavesi loppuu? Niin ei saa käydä! Ja jos käy, niin mistä näen asukkaat saavat juomavettä?

Olemme huolissamme myös siitä, aiheuttaako räjäytyksiä seuraava tärinä vahinkoja päärakennuksen ja kolmen piharakennuksen perustuksille, koska kaivos on tarkoitus tulla vain alle kilometrin päähän tilasta. On elämänlaatua haittaavaa jos räjäytykset tuottavat kovaa tärähtelyä, niin että se on selvästi havaittavaa ja

m18.txt

tunnettavaa. Silloin on myös vaarana, että rakennusten rakenteet, tekniikka ja esineet rikkoutuvat.

Muistutamme, että Mondo Mineralsilla tulisi olla vastuu korvata vahingot tähän tekstiin kirjoitetuissa tapauksissa, jos louhos toteutuu.

Kuulutuksen liite 2: "Selvitys yleisen ja yksityisen edun turvaamisesta Tyynelän kaivospiirillä "on riittämätön.

Siinä pitäisi olla tutkittuna mitä riskejä kaivoksella olisi läheisten kiinteistöjen kaivo- ja käyttövesiin, sekä

kiinteistöjen rakennuksien kuntoon. Liitteissä ei kerrota myöskään sitä, miten Mondo Minerals aikoo tässä

viestissä esitettyjä riskejä ehkäistä esimerkiksi kaivovesien osalta.

Esitämme myös huolemme siitä, onko Tyynelän kaivospiirissä toimiva Mondo Minerals korvausvastuussa, jos

kaivoksen toiminta aiheuttaa vahinkoja lähikiinteistöille, kuten _____ tilalle.

Huolensa osoittavat

.....

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)
PL 66
00521 Helsinki
kaivosasiat@tukes.fi

MONDO MINERALS B.V.
Branch Finland
Sotkamo Plant
P.O. Box 603
FI-87101 Kajaani
Finland
Tel +358 (0)10 562 11
Fax +358 (0)10 562 1304
info@mondominerals.com
www.mondominerals.com
Domicile/Kotipaikka
Sotkamo
Business ID/Y-tunnus
2137749-9
VAT No. FI21377499

Asia Mondo Minerals B.V. Branch Finland:n vastine Tyynelän (KaivNro 5490)
kaivoslupa-asiassa jätettyihin lausuntoihin ja muistutuksiin
A. Kaivosluvun raukeamisen lykkäämistä koskeva hakemus
B. Kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeellisten
määräysten tarkistaminen

Yhteyshenkilö Teemu Juutinen
Puhelin +358 40 822 8476
Sähköposti teemu.juutinen@mondominerals.com

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (myöhemmin TUKES) on pyytänyt Mondo Minerals B.V. Branch Finland:lta (myöhemmin Mondo Minerals) vastinetta koskien yllä mainitussa asiassa jätettyjä lausuntoja ja muistutuksia.

Hakemuksen johdosta annetut lausunnot (4 kpl):

1. Kainuun Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
2. Kainuun liitto
3. Kajaanin kaupunki, kaupunginhallitus
4. Luonnonvarakeskus (LUKE)

Hakemuksen johdosta annetut muistukset (18 kpl):

- 1.
- 2.
3. Paltaniemen-Jormuan osakaskunta, pj. Heikki Punju, Kajaani
4. Pohjajoki ry, pj. Juha Aalto, siht. Lea Portano
- 5.
- 6.
7. JAJ Palvelut Oy, Kainuun Meri, Juha Määttä
8. Kajaanin Perhokerho, Juha Väisänen
- 9.
- 10.
- 11.
12. Kajaanin Sosiaalidemokraatit ry
- 13.

14. Yhteismuistutus, useita allekirjoittajia
15. Kainuun Vihreät ry
16. Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry, Sotkamon Luonto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Kajaanin yhdistys ry, Paltamon luonto ry, Vesiluonnon puolesta ry
- 17.
- 18.

Vastineina lausuntoihin esitämme kunnioittaen seuraavaa:

1. Kainuun Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

Alueen nykytilan selvittäminen

Kainuun ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että hakijalla ei ole edelleenkään ajantasaista tietoa hankkeen vaikutuksista ympäristöön ja luontoon eikä tietoa sosiaalisista vaikutuksista. Sosiaaliset vaikutukset, kuten vaikutukset hankealueen lähiasukkaiden asumisterveyteen ja asukkaiden kiinteistöjen arvolle sekä haitat muille elinkeinoille ja maanomistajille, tulisi ottaa huomioon päätöksenteossa. ELY-keskus on aiemmissa lausunnoissaan v. 2013 ja 2014 edellyttänyt, että Tyynelän kaivospiirin alueelta ja siihen välittömästi rajautuvalla alueella tulee tehdä luontoselvitykset koskien mm. rauhoitettujen ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymiä ja arvioida toiminnan vaikutukset Antinsuon-Kylmäpuron ja Hevossuon Natura 2000 -alueeseen. ELY-keskuksen mukaan alueella on merkittäviä luontoarvoja. Lisäksi ELY-keskus tuo esiin, että vedet kaivosalueelta on suunniteltu johdettavan Pohjajokeen, jossa esiintyy Kainuun tiettävästi ainoa luonnonvaraisena säilynyt vaellustaimenen populaatio, jota tutkitaan monissa tutkimushankkeissa. Tältä osin TUKES on pyytänyt lausunnon Luonnonvarakeskukselta.

Viitaten Hakijan Maailmankorven kaivospiiriä koskevaan Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätökseen Kainuun ELY-keskus katsoo, että Tyynelän kaivospiirille ei ole edellytyksiä myöntää uutta määräaikaa kaivostoiminnan aloittamiseksi ennen kuin tarvittavat luontoselvitykset alueella on tehty.

Harkinnanvaraisen YVA-menettelyn tarpeellisuus

Hakijalla on lähialueella useampia eri vaiheissa olevia kaivoshankkeita, joiden osalta on esitetty ja arvioitu harkinnanvaraisen YVA-menettelyn tarvetta. Tällä hetkellä Mieslahden kaivoshanke on ympäristölupakäsittelyssä, Pitkäperän kaivospiiri on lakkautettu ja kaivospiiri Jormua 1 on lakkautusvaiheessa. Maailmankorven kaivospiirin määräämistä koskeva päätös on kumottu ja palautettu TUKESin käsiteltäväksi.

Kainuun ELY-keskus katsoo, että koska harkinnanvaraista YVA-menettelyä koskeva kokonaisuus on pienentynyt oleellisesti ja Tyynelää lähin sekä yhteisvaikutukseltaan merkittävin kaivospiiri Jormua 1 lakkautetaan, ei välitöntä tarvetta harkinnanvaraisen YVA-menettelyn suorittamiseksi ole.

Lisäksi ELY-keskus tuo esiin hallituksen esityksen YVA-lain muutoksesta. Nykyisen YVA-lain mukaan YVA-menettely tulee tehtäväksi, jos kaivoksen pinta-ala ylittää 25 hehtaaria tai irrotettavan aineksen kokonaismäärä on vähintään 550 000 tonnia vuodessa. Hallituksen esityksen perusteella kaivoksen pinta-alan määrittely voi muuttua siten, että pinta-alaan luetaan itse kaivoksen lisäksi mukaan sellaiset varsinaista kaivostoimintaa tukevat toiminnot, jotka ovat kaivostoiminnalle keskeisiä ja erottamattomasti siihen yhteydessä, esim. sivukivialueet ja vesienkäsittelylait.

Vastine

Mondo Minerals toteaa, että Kainuun ELY-keskus ei tuo esiin mitään sellaista estettä, jonka vuoksi kaivosluvan raukeamista ei voitaisi lykätä. Kaivoslain 68 §:n mukaan jatkoaika voidaan myöntää kahdesti yhteensä enintään 10 vuodeksi. Tähän mennessä jatkoaika on myönnetty yhden kerran 5 vuodeksi, joten tälläkään perusteella estettä kaivosluvan raukeamisen lykkäämiselle ei ole. Mondo Minerals teettää tarvittavat luonto- ja muut ympäristöselvitykset ja vaikutusarvioinnit liittyen ympäristö- ja vesiluvan valmisteluun vuonna 2019, minkä haettu jatkoaika mahdollistaa. Kaivostoiminta on tarkoitus aloittaa vuonna 2021. Sitä, että luonto- ja muita ympäristöselvityksiä ei ole tehty, eikä kaivostoimintaa ole aloitettu kaivosluvan ensimmäisen jatkoajan kuluessa, ei voida pitää esteenä jatkoajan myöntämiselle kaivoslain mukaisesti.

Laadittava ympäristöselvitys kattaa seuraavat asiat:

- Luontoselvitykset: kasvillisuus, linnusto, eläimistö, erityisesti suojeltavat lajit, ns. direktiivilajit
- Natura-tarvearviointi Antinsuon-Kylmäpuron ja Hevossuon Natura 2000 -alueelle
- Olemassa olevan tutkimustiedon koostaminen Pohjajoen taimenkannasta ja Pohjajoen nykytilasta
- Alustava vesienhallintasuunnitelma
- Kaivosalueen hydrogeologinen selvitys
- Asukaskysely, jossa selvitetään lähiasukkaiden suhtautumista kaivoshankkeeseen
- Arvioitu vaikutusalue pölyn, melun ja värinän suhteen
- Kaivoksen liikennemäärät suhteessa nykyisiin liikennemääriin
- Maankäyttöselvitys
- Alustava ympäristövaikutusten seurantaohjelma

Mondo Minerals yhtyy ELY-keskuksen kantaan, että tarvetta harkinnanvaraisen YVA-menettelyn suorittamiseksi ei ole, kun otetaan huomioon ottaen Mondon muiden hankkeiden tilanne lähialueella. Tyynelän kaivoshanke suunnitellun kokoisena ei yksinään edellytä YVA-menettelyä. YVA-lain mahdollinen muutos tarkoittaisi Tyynelän kaivoshankkeessa sitä, että hankkeessa suoritettaisiin lakisääteinen YVA-menettely, koska kaivoksen pinta-alaan luettavat alueet ylittäisivät 25 hehtaarin rajan. Joka tapauksessa noudatetaan nykyistä lakia kunnes uusi laki tulee voimaan.

Mondo Minerals tiedostaa, että YVA-lain (252/17) 31§:n mukaan hankkeesta vastaavan on sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää. Yllä mainittu lista ympäristöselvityksistä on laadittu tämä huomioon ottaen.

2. Kainuun liitto

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa kaivosluvassa annettavien yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettavien määräysten tarkistamiseen. Kainuun liitto ei myöskään vastusta kaivospiirin raukeamisen lykkäämistä koskevaa hakemusta. Liitto tuo kuitenkin lausunnossaan esiin seuraavia seikkoja huomioon otettavaksi hankkeen jatkosuunnittelussa.

Tyynelän kaivospiiri on osoitettu voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa kohdamerkinnällä ek kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitetuksi alueeksi. Maakuntakaavassa on annettu kaivostoimintaan tarkoitetuille alueille seuraava suunnittelumääräys: "Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset toiminnan aikana ja sen päätyttyä." Kainuun maakuntakaavaa ollaan parhaillaan tarkistamassa. Maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä tarkastellaan mm. kaivannaisteollisuutta ja maakuntakaavassa osoitettujen kaivostoimintaan tarkoitettujen aluevarausten ajantasaisuutta.

Kainuun liitto toteaa, että lausuntopyyntöasiakirjoissa on jäänyt vähäiselle huomiolla kaivoshankkeen sijainti pysyvän asutuksen välittömässä läheisyydessä.

Valtioneuvoston kaivostoiminnasta annetun asetuksen (391/2012) mukaan kaivoslupahakemuksen liitteenä tulee olla mm. selvitys suunnitellun kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 25 §:ssä tarkoitetussa laajuudessa, kun hankkeeseen ei sovelleta varsinaista lain mukaista arviointimenettelyä.

Kainuun liitto pitää tärkeänä, että kaivoslupaharkinnan ja kaivospäätöksen yhteydessä kaivosviranomaisella on käytettävissään riittävät tiedot Jormuan-Mieslahden alueelle kohdistuvan kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista eri kaivoshankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset huomioon ottaen.

Jormuan-Mieslahden alueella on useita talkkiesiintymiä. Näiden esiintymien hyödyntämisessä tulisi harkita kaivostoiminnan vaiheistamista haitallisten ympäristövaikutusten lieventämiseksi tai poistamiseksi.

Kaivostoimintaa suunniteltaessa on tarpeellista kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen ja raskaan malmikuljetusliikenteen järjestelyihin.

Vastine

Maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä Mondo Mineralsille on tärkeätä, että Tyynelän kaivospiiri edelleen osoitetaan kohdemerkinnällä ek kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitetuksi alueeksi. Suunnittelu-määräykseen Mondo Mineralsilla ei ole kommentoimista.

Mondo Minerals ottaa huomioon Kainuun liiton esittämiä näkökohtia kohdan 1 (Kainuun ELY-keskus) vastineessa esitetyssä selvitysohjelmassa, joka tähtää ympäristölupahakemuksen laadintaan. Lähiasukkaiden suhtautumista hankkeeseen selvitetään kyselyllä ja liikennemääriä ja vaikutuksia liikenneturvallisuuteen tarkastellaan.

Selvitys kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista laaditaan kuten kohdan 1 vastineessa on esitetty. Selvitys kattaa Kainuun liiton tarkoittaman YVA-lain 468/1994 25 §:ssä tarkoitetun laajuuden.

Mitä tulee Jormuan-Mieslahden alueella olevien on talkkiesiintymien hyödyntämisen vaiheistamiseen haitallisten ympäristövaikutusten lieventämiseksi tai poistamiseksi, siihen vaikuttaa yhtiön tulevaisuuden tuotantotilanne ja yhtiön muualla sijaitsevien esiintymien käyttöönottoaikataulu. Tällä hetkellä Jormuan-Mieslahden alueella ei ole kaivostoimintaa, mutta tulevaisuudessa louhintaa voi olla 1–3 louhoksessa.

Yhtiöllä on Jormuan-Mieslahden alueella ympäristölupakäsittelyssä Mieslahden kaivoshanke ja Maailmankorven kaivospiiri, joka on TUKESin käsittelyssä. Tyynelän kaivoshankkeen kanssa näiden hankkeiden yhteisvaikutukset ovat vähäisiä sijainnista johtuen.

3. Kajaanin kaupunki, kaupunginhallitus

Kajaanin kaupunki ei lausunnossaan puolla jatkoajan myöntämistä Tyynelän kaivosluvalle, koska riittäviä selvityksiä hankkeen yhteis- ja kokonaisvaikutuksista ei ole tehty ja perustelee lausuntoaan seuraavasti.

Kaivosyhtiölle on myönnetty 16.10.2013 jatko aika kaivostyöhön ryhtymistä varten Tyynelän kaivospiirissä 15.10.2018 saakka. Yhtiö ei ole tehnyt jatkoajalla TUKESin päätöksen perusteluissa mainittuja selvityksiä eikä ole ryhtynyt perusteluissa esitettyihin muihin toimenpiteisiin käyttösuunnitelman laatimista lukuun ottamatta.

Yhtiö ei siten ole osoittanut vakavasti pyrkineensä varsinaisen kaivostoiminnan aloittamiseen Tyynelän kaivospiirialueella. Jatkoaikaa koskevalla sääntelyllä ei kaivoslain perusteluiden mukaan ole tarkoitettu perustaa kaivosoikeuden haltijalle oikeutta reserviesiintymien varaamiseen pitkäksi ajaksi.

Kajaanin kaupunginhallitus esittää, että ennen jatkoaikahakemusta tehtävää päätöstä hakijan tulee tehdä TUKESin aiemmassa päätöksessä (16.10.2013) esitetyt luontoselvitykset sekä mahdollinen YVA-menettely huomioiden lähellä olevien kaivospiirien yhteisvaikutukset. Hankkeen vaikutukset tulee selvittää kattavasti yleisiin ja yksityisiin etuihin kuten vesistöihin ja muihin luontoarvoihin, alueen kehittämiseen, asutukseen, elinoloihin, alueen ihmisten terveyteen ja muihin lähialueen asukkaiden ja ympäristön kannalta olennaisiin seikkoihin.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaivosalueen suhdetta muuhun alueiden käyttöä ei ole selvitetty maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella oikeusvaikutteisella kaavalla. Kaivospiirialueella on voimassa oikeusvaikutuksen vuonna 1983 kaupunginvaltuuston hyväksymä Jormuan osayleiskaava. Kaivoshankkeen toteutuminen voi vaikeuttaa hankealueen länsipuolella olevien, Jormuanlahden oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa osoitettujen, rakentamattomien rakennuspaikkojen toteutumista kaavan mukaisesti. Kaivoshankkeen toteutumisella olisi myös haitallisia vaikutuksia erityisesti Pohjajoen varressa ja viitostien länsipuolella olevalle asutukselle.

Vastine

Mondo Minerals laatii selvityksen kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista kuten kohdan 1 vastineessa on esitetty. Tässä yhteydessä tarkastellaan myös kaivosalueen suhdetta muuhun alueen käyttöön ja asutukseen. Haettu jatkoaika antaa tähän mahdollisuuden. Sitä, että luonto- ja muita ympäristöselvityksiä ei ole tehty eikä kaivostoimintaa ole aloitettu kaivosluvan ensimmäisen jatkoajan kuluessa, ei voida pitää esteenä jatkoajan myöntämiselle kaivoslain mukaisesti.

Mondo Mineralsilla on tavoitteena hakea Tyynelän kaivokselle ympäristö- ja vesilupa ja muut mm. luonnonsuojelulakiin perustuvat luvat ja tehdä näihin liittyvät selvitykset vuoden 2019 aikana. Kaivostoiminta on tarkoitus aloittaa vuonna 2021.

Lisäksi viitataan kohdan 1 vastineessa esitettyyn.

4. Luonnonvarakeskus (LUKE)

Luonnonvarakeskus käsittelee lausunnossaan Pohjajoen alkuperäiselle järvitaimenkannalle kohdistuvaa uhkaa, koska vedet Tyynelän kaivosalueelta on suunniteltu johdettavaksi Pohjajokeen laskevaan ojaan. Pohjajoen taimen on säilynyt elinkykyisenä omana erillisenä populaationa ja on arvokas. Tutkimuksissa selvitetään mm., onko osa taimenista ns. vaellustaimenia, jotka ovat erittäin harvinaisia ja uhanalaisia Kuusamon Koutajoen vesistön alapuolisissa vesistöissä. Mikäli tutkimukset vahvistavat Pohjajoen taimenen vaellusominaisuudet, on sen säilyttäminen tärkeää koko Oulujärven alueen vaellustaimen säilyttämisen ja elvyttämisen kannalta.

LUKE korostaa kaivoksen vesienhallintaa ja tehokasta vesienkäsittelyä siten, että alueelta poisjohdettujen vesien laatu vastaisi luonnonvesiä kiintoaineksen, ravinteiden ja metallien suhteen. Tarvittaessa tämä edellyttää kosteikkoratkaisuja ja/tai veden uudelleenkierrätystä. Kiintoaines nähdään merkittävimpänä haittana, koska se heikentää jokiveden laatua ja kutualueita, ja pahimmillaan voisi aiheuttaa luontaisesti lisääntyvän taimenkannan häviämisen. Lisäksi LUKE korostaa kaivosalueen pitkäaikaisen seurannan merkitystä ja jälkihoitoa haitallisten ympäristövaikutusten estämiseksi, mihin tulee varata riittävät taloudelliset resurssit.

Vastine

Tyynelän kaivoksen kuivatusvedet on suunniteltu johdettavaksi alueelta etelään johtavaan ojaan (Sydänoja) ja edelleen Pohjajokeen, joka laskee Oulujärven Jormuanlahteen. Tämä on vesien luontainen laskusuunta eikä muita vesienjohtamisvaihtoehtoja ei ole vielä tarkasteltu. Vesienhallinta ja vesienkäsittely ovat kaivos-toiminnan perusedellytyksiä. Lausunnossa nähdään uhkaksi mm. kaivosvesien kiintoaines, joka on kuitenkin poistettavissa vesistä BAT:n (paras käyttökelpoinen tekniikka) mukaisilla vesienkäsittelytekniikoilla. Lausunnossa mainittu vesien uudelleen kierrätys tarkoittanee vesien kierrättämistä puhdistusprosessissa (altaat-pintavalutus-kosteikko), mikä onkin hyvin mahdollista ja tarpeellista hyvän puhdistustuloksen varmistamiseksi. Vesien suljettu kierto ei kuitenkaan Suomen ilmastossa ole mahdollista, vaan ylimääräistä vettä on poistettava alueelta. Saadaanko alueelta johdettavien vesien laatu vastaamaan luonnonvesiä, on tämänhetkisen tiedon valossa epävarmaa mutta joiltakin osin, esim. kiintoaines, mahdollista.

Kohdan 1 vastineessa sanotun mukaisesti Mondo Minerals teettää ympäristöselvityksen, jossa myös Pohjajoen taimenkantaan liittyvä tutkimustieto ja muu vesistöön liittyvä aineisto koostetaan.

Kaivoshankkeen elinkaareen kuuluu asianmukainen jälkihoito ja päästöjen ja vaikutusten pitkäaikaisseuranta, kuten LUKE lausunnossaan korostaa.

5. Muistutukset

Kaivoslupa-asiassa annetut 18 muistutusta ovat pääasiassa lähialueen asukkaiden laatimia, ja lisäksi on muutaman yhdistyksen ja osakaskunnan muistutus. Kaikissa muistutuksissa vastustetaan kaivospiirin raukeamisen lykkäämistä eli jatkoajan myöntämistä kaivosluvalle ja myös laajemmin ottaen vastustetaan koko kaivoshanketta suunniteltuun paikkaan.

Vaatimusta perustellaan seuraavasti:

- Mondo ei ole tehnyt TUKESin päätöksen mukaisia selvityksiä
- Luontoselvityksiä ja Natura-arviointia ei ole tehty
- Kokonaisvaikutusarviointia ei ole tehty
- YVA-menettelyä ei ole suoritettu
- Hankkeessa ei ole huomioitu lähiasutusta
- Suhdetta muuhun alueen käyttöön ei ole selvitetty
- TUKES on tehnyt kuulemisvirheen asiassa

Lisäksi muistutuksista on poimittavissa seuraavia suurimpia huolenaiheita ja kommentteja, jotka esiintyvät useaan kertaan eri papereissa:

- Kaivoksen lähialueella on paljon asutusta
 - o Lähin talo 120 m:n päässä kaivospiirin rajasta, useita taloja alle 1 km:n päässä
 - o Runsaasti vapaa-ajan asuntoja
 - o Maatiloja ja muuta yritystoimintaa
 - o Matkailuyrityksiä
- Toisen kaivospiirin Jormua 1:n läheisyys aiheuttaa yhteisvaikutuksia
- Hankkeella on huomattavat sosiaaliset vaikutukset ml. terveydelliset vaikutukset
- Raskas liikenne kasvaa huomattavasti ja heikentää liikenneturvallisuutta
- Alueen virkistyskäyttö on merkittävää, mm. kalastus, uinti, marjastus, sienestys, metsästys, ulkoilu
- Vesipäästöt sisältävät kiintoainesta, arseenia, nikkeliä, uraania ja muita raskasmetalleja
- Vaikutukset vesistöihin eli Pohjajokeen, Jormuanlahteen ja Oulujärveen koetaan haitallisiksi
- Pohjajoen taimenkanta vaarantuu
- Kaivoksen muut päästöt ja vaikutukset, mm. pöly, melu, värinä koetaan haitallisiksi
- Kaivostoiminnasta aiheutuva pöly sisältää arseenia, uraania, asbestia, radioaktiivisia aineita

- Pohjavesiasiat ja siihen liittyen kallioperän ruhjeisuus tulee selvittää
- Vahingot kiinteistöille räjäytyksistä ja tärinästä johtuen
- Vakuusesitys 10 000 e tässä vaiheessa ja 30 000 e toiminnan ajalle on riittämätön

Vastine

Mondo Minerals haluaa korostaa, että Tyynelän kaivoshanke on tällä hetkellä kaivoslupavaiheessa eikä esim. YVA- tai ympäristölupavaiheessa. Kaivosluvassa annetaan oikeus hyödyntää kaivosalueella tavatut kaivosmineraalit. Tästä johtuen hankkeen vaikutuksia ympäristöön ei ole vielä arvioitu kuin yleispiirteisellä tasolla. Tyynelän hanke on mittakaavaltaan pienempi kuin hanke, jolle tulee YVA-lain mukaan suorittaa YVA-menettely. Harkinnanvarainen tai vapaaehtoinen YVA-menettely on kuitenkin tällöin mahdollinen. Ympäristölupavaiheessa vaaditaan ympäristönsuojelulain mukaiset vaikutusarvioinnit. Kaivoksen avaaminen vaatii ympäristöluvan ja mm. luonnonsuojelulain mukaiset päätökset ja Natura-arvioinnit. Nyt haettu jatkoaika kaivosluvalla mahdollistaa luonto- ja muiden selvitysten tekemisen ympäristölupaa varten.

Yleisenä vastineena mainittuihin kommentteihin Mondo Minerals toteaa seuraavaa:

Kaivoksen sijainti määräytyy malmion sijainnin perusteella eikä Tyynelän kaivokselle ole vaihtoehtoista paikkaa, joka olisi yhtiölle laadultaan vastaava lisäreservi talkin tuotantoon.

Asutusta on lähimmillään noin 200–1000 metrin päässä kaivoksesta. Kaivos sijaitsee Oulujärven Jormuanlahteen laskevan Pohjajoen valuma- alueella. Lähin Natura 2000 -kohde on Antinsuon-Kylmäpuron ja Hevossuon Natura 2000 -alue vajaan kilometrin päässä kaivoksesta. Lähialueella tiedetään olevan luontoarvoja.

Suunnitellussa mittakaavassa kaivos on sovittavissa suunniteltuun paikkaan, kun ympäristöselvitykset ja vaikutusarviot ml. sosiaaliset vaikutukset tehdään huolellisesti. Kaivoshankkeen kokoluokasta ja toiminnasta on asukkaiden piiriin muodostunut hieman väärä kuva, jolloin mahdolliset haitalliset vaikutukset korostuvat. Kyseessä on varsin rajallinen hanke, joka koskee vain malmin ja sivukiven louhintaa ja pienimittakaavaista sivukiven murskausta. Malmin rikastamoa ja jatkojalostusta Tyynelään ei tule eikä hanke sisällä vettä käyttävää prosessia. Malmin louhintamäärä on 6 Mt ja sivukiven louhinta 5,5 Mt ajoittuen 30 vuodelle. Vastaavat määrät louhitaan isommissa kaivoksissa puolessa vuodessa tai jopa kahdessa kuukaudessa, ja avolouhokset ovat 100 ha:n suuruisia. Vuotuinen malmin louhintamäärä on noin 0–400 000 tonnia. Avolouhoksen pinta-ala on suurimmillaan toiminnan loppuvaiheessa 12,5 ha ja syvyys noin 80 m.

Tyynelän toiminta on suunniteltu jaksottaiseksi, minkä avulla voidaan välttää mahdollisesti häiritsevä toiminta, kuten räjäytykset, louhinta, murskaus, lastaukset ja kuljetukset, pääasiallisena loma- ja virkistys-käyttökautena sekä vuorokausitasolla öiseen aikaan. Esim. räjäytyksiä ei tehdä 15.6.–30.7., ja sivukiven murskaustoiminta ajoittuu 1.9.–30.4. väliseen aikaan jaksoittain. Räjäytyksiä tehdään 15–20 kertaa vuosittain, ja sivukiven murskausta tehdään joinakin vuosina 4 viikon jaksona. Räjäytykset tehdään tiettyyn samaan kellonaikaan ja niistä tiedotetaan asukkaille. Lisäys liikennemäärissä on 20–30 (maksimissaan noin 50) malmirekkaa päivässä klo 06–22, minkä lisäksi on työmatkaliikennettä. Myös malmikuljetukset voidaan ajoittaa esim. pääasiallisten lomakausien ulkopuolelle. Tässä mittakaavassa ja mainituilla toimintamalleilla kaivoksen lähiasukkaille ei tule aiheutumaan merkittävää häiriötä.

Kaivoksella syntyy alueelta poistettavia vesiä, jotka ovat louhoksen kuivatusvesiä ja suoto- ja valumavesiä. Ulos johdettavat vesimäärät eivät ole suuria, ja ne ovat puhdistettavissa siten, että merkittäviä haitallisia vaikutuksia vesistöihin ei muodostu. Vesien käsittely suunnitellaan ympäristölupavaiheessa, jolloin tarkastellaan myös vaihtoehtoiset purkupaikat ja mahdollisuudet.

Lukuisiin esitettyihin ympäristövaikutuksiin ja huolenaiheisiin Mondo Minerals ei ota tässä vaiheessa yksityiskohtaisesti kantaa, koska aineistoa niiden käsittelyyn ei tällä hetkellä ole. Yhtiö laatii tarvittavat

selvitykset ja arviot kaivostoiminnan ympäristövaikutuksista kuten kohdan 1 vastineessa on esitetty. Haettu jatkoaika antaa tähän mahdollisuuden. Muutamia väitteisiin Mondo Minerals haluaa kommentoida.

- Oulujärveen Tyynelän kaivoshankkeella ei sen mittakaavasta johtuen voi olla laajempaa vaikutusta, ei myöskään matkailun ja kalastuksen näkökulmasta.
- Valtatien 5 kokonaisliikennemäärä on Tyynelän kohdalla 6 000 ajoneuvoa vuodessa ja raskaan liikenteen määrä 400 ajoneuvoa vuodessa. Raskaan liikenteen määrään kaivoshankkeen liikenne muodostaa muutaman prosentin lisäyksen ajanjaksona, jolloin kuljetuksia tapahtuu.
- Räjähdyksistä aiheutuvat vauriot rakennusten perustuksille tai muille rakenteille ovat kaivostoiminnassa harvinaisia ja teoriassa mahdollisia korkeintaan aivan lähimpien asuntojen osalta. Kaivoksen liikenteen tärinä ei aiheuta rakennuksille vaurioita, ellei talo ole aivan tien vieressä.
- Kaivoksen pölypäästöt minimoidaan mm. kastelemalla teitä ja pölyviä alueita, sekä muilla pölynsidonta-toimenpiteillä. Sivukivialuetta suljetaan sitä mukaa kuin läjitys valmistuu. Mondo Minerals on laatinut asbestiriskien hallintaohjeet kaivoksilleen. Ohjeistuksen mukaisesti asbestin esiintyminen tutkitaan jokaiselta louhokselta. Jos asbestia havaitaan, toimitaan alueella yhtiön hallintaohjeiden mukaisesti. Asbestia kontrolloidaan kaivostyössä työterveyden ja työsuojelun kannalta.
- Muistutuksissa nähdään uhkaksi mm. kaivosvesien kiintoaines, nikkeli, arseeni, uraani ja yleensä raskasmetallit ja haitalliset aineet. Ympäristölupavaiheessa päästöjen määrä ja vaikutukset selvitetään ja haitalliset päästöt minimoidaan vähintään BAT:n mukaisilla vesienhallinta- ja vesienkäsittelymenetelmillä.

Muilta osin viitataan lausunnoista annettuihin vastineisiin.

Väitettyyn TUKESin tekemään kuulutusvirheeseen Mondo Minerals ei ota kantaa.

Mondo Minerals toteaa vakuuksista seuraavasti.

Ympäristöluvassa määrätään vakuus jätehuollon varmistamiseksi. Kaivoslain (621/2011) mukainen vakuus asetetaan kaivostoiminnan lopetus- ja jälkitoimenpiteitä varten. Sillä turvataan kaivosalueen kunnostaminen yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon sekä louhittujen kaivosmineraalien ja rakennelmien ja rakennusten poistaminen. Vakuus asetetaan tiettyjen toimenpiteiden täyttämättä jättämisen varalta. Mondo Minerals katsoo riittäväksi vakuudeksi toiminnan tässä vaiheessa 10 000 e ja että vakuuden määrää tarkistetaan tarvittaessa myöhemmin, niin että koko toiminnan ajalle vakuudeksi esitetään 30 000 e.

Muistuttajien (Suomen luonnonsuojeluliiton Kainuun piiri ry) laskelmia vakuuksien arvosta Mondo Minerals pitää perusteettomina hankkeen kokoluokka, sijainti, toiminta ja ympäristövaikutukset huomioon ottaen.

Korvauksista Mondo Minerals toteaa seuraavasti.

Kaivospiiritoimituksessa on määrätty kaivospiiri ja siitä aiheutuvat korvaukset. Lisäksi Mondo maksaa kaivospiiriin kuuluvien kiinteistöjen omistajille vuotuiset korvaukset kaivoslain (621/2011) 181 §:n mukaisesti.

Sotkamossa 19.12.2018

Ystävällisin terveisin

MONDO MINERALS B.V.
Branch Finland

Anu Kemppainen

QHSE Manager Finland

Pasi Määttä

Head of Operations, Finland

LIITE 3

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. **Valitusaika päättyy 9.10.2019.**

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttialueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00 – 16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 250 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus:

Käyntiosoite: Isokatu 4, 3 krs, 90100 Oulu

Postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

Puhelin: Puhelin: 029 56 42800

Faksi: Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao(at)oikeus.fi
Sähköpostia lähetettäessä (at)-
merkintä korvataan @-merkillä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto-ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.